

Unelma- tehdas

-OIVALLA PORUKALLA!

TOIM.

ANU HARJU-MYLLYÄHO
MILLA HIRVASKARI
MARJA LEMPIÄINEN
JAANA OJUVA

UNELMATEHDAS - OIVALLA PORUKALLA!

Toim.
Anu Harju-Myllyaho
Milla Hirvaskari
Marja Lempiäinen
Jaana Ojuva

Lapin Ammattikorkeakoulu
Rovaniemi 2014

UNELMATEHDAS – OIVALLA PORUKALLA!

TOIMITTAJAT	Anu Harju-Myllyaho, Milla Hirvaskari, Marja Lempiäinen, Jaana Ojuva
KUVITUS	Rami Eronen
TAITTO	Venla Kaasinen
OSAAMISALA	Matkailupalvelut
TYÖN NIMI	Unelmatehdas – Oivalla porukalla!
JULKAISUSARJA	Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja / Sarja B. Raportit ja selvitykset 22/2014
PAINOPAIKKA	Juvenes Print, Oulu 2014
RAHOITTAJAT	Euroopan unioni, Euroopan sosiaalirahasto, Ely-keskus, Vipuvoimaa EU:lta 2007 – 2013

Lapin ammattikorkeakoulu
JOKIVÄYLÄ 11 C
96300 Rovaniemi

Puh. 020 798 6000
www.lapinamk.fi/julkaisut

© Lapin ammattikorkeakoulu ja tekijät
Sarja B Raportit ja selvitykset 22/2014
ISBN 978-952-316-046-0 (nid.)
ISSN 2342-2483 (painettu)
ISBN 978-952-316-047-7 (pdf)
ISSN 2342-2491 (verkkojulkaisu)

Lapin korkeakoulukonserni

Lapin korkeakoulukonserni LUC on yliopiston ja ammattikorkeakoulun strateginen yhteenliittymä. Konserniin kuuluvat Lapin yliopisto ja Lapin ammattikorkeakoulu.
www.luc.fi

SISÄLLYS

JOHDANTO

7

UNELMIA, IDEOITA JA YRITTÄJYYTTÄ

8

Ideoiden työstöä Ideatakomossa ja Unelmapajoissa, *Marja Lempiäinen*

8

Idean ohjausta ja etäisyyksienhallintaa, *Anu Harju-Myllyaho*

12

Yrittäjämäistä asennetta ja uusia yrityksiä, *Satu Söderlund*

15

Opiskelijat Napapiirin matkailualueetta kehittämässä, *Marja Lempiäinen ja*

Raimo Jänkälä

17

Älypainoteknologia Unelmatehtaan ideoinnin teemana, *Annu Haaranen,*

Rauno Rusko, Raimo Jänkälä

27

InnoMaraton Ylläksen huipulla, *Satu Valli*

33

Innostusta, luomisen tuskaa ja onnistumisen riemua LiikeAkatemiassa, *Jukka Lauri*

40

LaplandES – yhteisiä arvoja ja yhteistyötä, *Jonna Jakkila*

44

NÄKÖKULMA: YRITYSYHTEISTYÖLLÄ OPISKELIJOILLE EVÄITÄ

YRITTÄJYYTEEN, *Heidi Alariesto ja Milla Hirvaskari*

48

ASENTEET JA LUOTTAMUS OMIIN KYKYIHIN KAIKEN TAUSTALLA,

Marja Lempiäinen

51

NÄKÖKULMA: YRITTÄJYYS TULEVAISUUDEN TERVEYDENHUOLLOSSA

61

Terveydenhuollon tulevaisuudenkuvia kehittyvän teknologian valossa, *Susanna Dahl*

61

Kohti yksilöllistä ja vastuullista terveydenhuoltoa, *Anna-Reetta Kulppi*

65

TOIMIVIA TYÖKALUJA

68

Pelistä apua ideointiin? *Anu Harju-Myllyaho*

68

Unelmatehdas tilana *Anu Harju-Myllyaho ja Marja Lempiäinen*

72

Unelmatehdas suosittelee – Perustietoa alkavalle yrittäjälle, *Anu Harju-Myllyaho*

74

Unelmatehdas -fact sheet, *Anu Harju-Myllyaho*

77

JOHDANTO

Yrittäjyys. Yrittäjyysintentiot. Yrittäjämäinen toiminta. Ideat. Innovaatiot. Innovatiivisuus. Käsitteitä, joita vilisee niin käytäväkeskusteluissa kuin vakavammillakin foorumeilla. Mistä itse asiassa tällöin puhutaan? Ja kenen asiassa ja asiasta?

Yhteiskunta odottaa korkeakoulujen olevan alueidensa kehityksen ja elinvoiman moottoreita. Yksi tähän liittyvä tehtävä on alueen yrittäjyyden ja yritystoiminnan tukeminen. Se sisältää myös näkemyksen opiskelijoiden yrittäjyydestä sekä heidän kehittämis-, innovointi- ja yrittäjyystaidoistaan. Unelmatehdas on pyrkinyt vastaamaan tähän haasteeseen rakentamalla monialaista yhteistyötä ja toimintamalleja, joiden kautta opiskelijoille syntyy jouheva polku yrittäjyyteen ja yritystoimintaan sekä omien tuote-, palvelu- ja yritysideoiden kehittämiseen. Kaiken ytimessä ovat olleet opiskelijat ja heidän osaamisensa vahvistaminen.

Tämän julkaisun tarkoituksena on auttaa lukijaa saamaan uusia ja erilaisia näkökulmia ajatteluunsa innovaatioista ja yrittäjyydestä. Sen sisältö ei tarjoa yhtä, ainoaa ja oikeaa ratkaisua, rautalankamallia, vaan useita lähestymistapoja niin tutkimuksen, käytännön pedagogisten kokeilujen kuin opiskelijälähtöisen toiminnan kautta. Yrittäjyys nähdään kaiken toiminnan yhdistävänä, läpileikkaavana ja ylivirtaavana voimavarana, ei vain harvoille kuuluvana etuoikeutena. Tässä merkityksessä yrittäjyyden sisältämiä mahdollisuuksia tulisi tarkastella yhteiskunnan mahdollisuuksina, oppilaitosten mahdollisuuksina ja, mikä kaikkein tärkeintä, opiskelijoiden mahdollisuuksina, tulevaisuuden rakennuselementteinä ja motivaation lähteinä.

Kuuluisikohan oikea vastaus alun kysymykseen siis seuraavasti: Puhutaan tulevaisuudesta! Ja meidän kaikkien tulevaisuudesta!

Julkaisun toteuttamiseen ovat osallistuneet Unelmatehdastoiminnassa eri tavoin mukana olleet Lapin yliopiston ja Lapin ammattikorkeakoulun opettajat sekä opiskelijat. Tästä aktiivisuudesta osoitamme suuret kiitoksemme heille jokaiselle erikseen ja kaikille yhdessä!

Anu Harju-Myllyaho, Milla Hirvaskari, Marja Lempiäinen ja Jaana Ojuva

UNELMIA, IDEOITA JA YRITTÄJYYTTÄ

IDEOIDEN TYÖSTÖÄ IDEATAKOMOSSA JA UNELMAPAJOISSA -MARJA LEMPIÄINEN

Lapin ammattikorkeakoulussa on Unelmatehtaan toimesta pilotoitu opiskelijaideoiden ohjaamiseen soveltuvaa yrittäjyysopintotarjontaa lukuvuoden 2013–2014 aikana. Pilotoinnin tuloksena syntyi ideoiden ohjauspolkumalli, Ideatakomo-opinnot, ja niihin liittyvä ohjauksen tuki, ns. Unelmapajat. (ks. kuvio 1.) Polkumallin mukainen ohjaustoiminta on yksi osa opiskelijoille tarjottavaa ideoiden ja yrittäjyyden kehittämiseen liittyvää yrittäjyyspedagogista kokonaisuutta, Unelmapolkua. Ohjauspolun suunnitteluun osallistui Lapin ammattikorkeakoulun ja Lapin yliopiston opettajia useilta eri aloilta. Varsinaiseen toimintaan ja toiminnan testaamiseen osallistui opettajia Lapin ammattikorkeakoulusta.

Ideatakomo-opinnoissa opiskelija voi suunnitelmallisesti ja ohjatusti kehittää omaa liike-, tuote- tai palveluideaansa. Toiminnan lähtökohtana on kannustaa ja rohkaista opiskelijoita esittämään ideoitaan, madal-

taa opiskelijan kynnystä aloittaa oman idean kehittäminen sekä samalla lisätä yrittäjyyshenkistä ajattelua ja yrittäjämäistä toimintaa. Unelmapajoissa opiskelijat myös tapaavat muita samanhenkisiä ja verkostoituvat yli oppilaitos- ja koulutusalarajojen. (Lempiäinen 2013.)

Ideatakomo-opintojen rungon muodostavat teemalliset ohjaustapaamiset, Unelmapa-

jat. Ne ovat monialaisia ryhmätapaamisia, joissa opiskelijoilla on mahdollisuus ohjaajan, ulkopuolisen asiantuntijamentorin ja muiden vertaisasemassa olevien opiskelijoiden sparrauksessa kehittää ja hioa omaa ideaansa sekä verkostoitua monialaisesti. Opiskelijoilla on siis saatavilla ohjaajan osaamisen lisäksi vierailevien työelämän edustajien, yrittäjien ja muiden asiantuntijoiden työ-

UNELMATEHTAAN IDEAN OHJAUS UNELMAPOLULLA LUKUVUONNA 2013-2014

Kahdeksan tapaamista
Vuosikello, jossa seitsemän teemaa
11 ohjaajaa

- Viisi eri osaamisalaa
- Kampusten välimatka >100km

21 opiskelijaa kahdesta eri oppilaitoksesta

- Kaksi etäopiskelijaa
- Skype

Viisi vierailijaa, asiantuntijamentoria

Kuvio 1. Ohjauspolun toteutus pilotin aikana.
(Harju-Myllyaho 2014a).

elämätietous ja osaaminen. Ohjauspolusta on käytetty myös käsitettä moniulotteinen idean ohjaus (Harju-Myllyaho 2014a). Moniulotteisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä ideoiden lähtökohtien monialaisuutta (eri koulutusalat) ja moniasteisuutta (eri kouluasteet) sekä itse idean kehittämisen vaatimaa useiden eri näkökulmien ja fyysisten etäisyyksien (virtuaali- ja lähiohjaus) yhtäaikaista huomioimista ohjaustilanteessa.

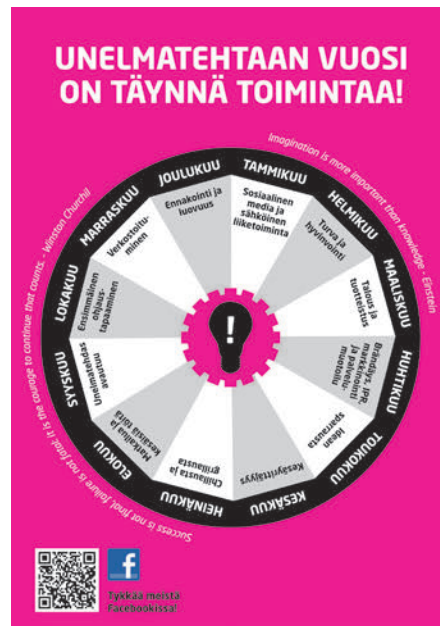
Teemallisten ohjaustapaamisten lisäksi keskeisessä asemassa ovat ohjaajan ja opiskelijoiden väliset ohjauskeskustelut. Niissä täsmennetään kunkin idean senhetkisiä kehittämistarpeita ja etsitään välineitä ja verkostoja asian eteenpäin viemiseksi. Henkilökohtaiset keskustelut täydentävät ryhmässä tapahtuvaa ohjausta ja ne tarjoavat mahdollisuuden syvällisempään idean tarkasteluun. (Lempäinen 2013.)

OHJAUSTEEMAT JA POLUN NÄKYVÄKSI TEKEMINEN
 Idean ohjauspolku on rakennettu teemallisen vuosikellon muotoon (kuva 1). Teemojen valinnassa on huomioitu mahdollisimman kat-

tavasti idean kehittämiseen liittyviä näkökulmia ja aihealueita. Lukuvuoden 2013 -2014 pilotissa teemoja olivat verkostoituminen, ennakointi, sosiaalinen media ja sähköinen liiketoiminta, turvallisuus ja hyvinvointi, talous ja tuotteistaminen, brändäys ja IPR sekä viestintä (pitchaus). Vuosikello käynnistyi orientoivan tapaamisen teemalla ja päättyi lukuvuoden ajan kestäneen työskentelyn yhteenkokoavaan lopputapaamiseen.

Pajatapaamisia pidettiin säännöllisesti noin kerran kuukaudessa. Osa opiskelijoista osallistui niistä jokaiseen ja osa oman ideansa kehittämistarpeen mukaisesti. Vaikka idean eteenpäin vieminen ja sen testaaminen oli hyvin ideakohtaista, opiskelijoita kannustettiin aktiiviseen ja säännölliseen osallistumiseen sekä työskentelyyn ideansa parissa. Ohjauksen henkilökohtaistamisesta johtuen.

Unelmapajat eivät aina tarkasti noudattaneet etukäteen sovittua rakennetta. Pääasiassa tapaamiset koostuivat kulloisenkin teeman alustuksesta ja sen peilaamisesta opiskelijan omaan ideaan. Ryhmätapaamiset ovat toimineet

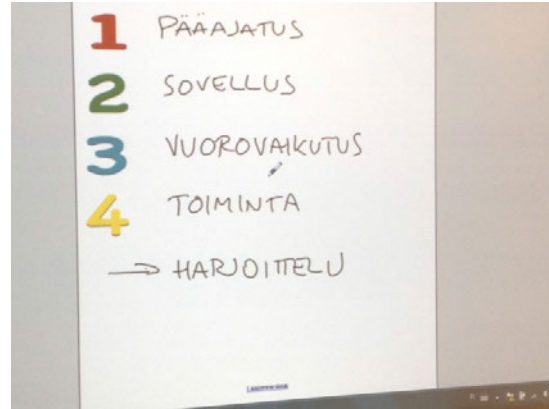
Kuva 1. Unelmatehtaan teemallinen vuosikello lukuvuonna 2013–2014.

luovuutta tukevin ja vuorovai-
 kutteisina keskustelufoorumeina
 (kuva 2 ja 3). Myös erilaisten ryh-
 mätyömenetelmien hyödyntämi-
 nen on ollut keskeisessä osassa
 ohjaustyössä.

Opiskelijoiden tuli ku-
 vata idean kehittämistä ja kehity-
 tymistä sekä prosessina että sisäl-
 lön näkökulmasta. Työvälineinä
 käytettiin portfolioa ja oppimis-
 päiväkirjaa. Portfolio saattoi si-
 sältää luonnoksia, suunnitelmia

Kuva 2. Työskentelyä Unelmapajassa.

Kuva 3. Työskentelyä Unelmapajataapaamisessa.

ja valmiita kuvauksia, seminaareihin ja tapahtumiin osallistumisten antia, itsearviointeja ja palautteita. Sen avulla opiskelijan tekemistä töistä koostui kokonaisuus, ”kansio”, joka avasi idean sisällöllistä kehittymistä. Opiskelijan omakohtaisia pohdintoja, työprosessin etenemistä ja oman osaamisen edistymistä suhteessa ideaan, opiskelijat kuvasivat oppimispäiväkirjan avulla. Sen kautta ohjaaja pystyi arvioimaan opiskelijan työskentelyä, sen sisältöä ja laatua sekä ajankäyttöä. Sekä portfolio että oppimispäiväkirja olivat keskeisiä dokumentteja työskentelyn opinnollistamisessa ja arviointityön kriteereinä.

Ideatakomo-opinto on laajuudeltaan viisi opintopistettä.

Ammattikorkeakoulussa opiskelija on voinut sisällyttää näitä enintään kolmen toteutuksen verran eli yhteensä 15 opintopisteen verran vapaasti valittaviin opintoihin. Lapin yliopistossa, esimerkiksi matkailututkimuksen ja johtamisen oppiaineissa, opinnot on voinut sisällyttää halutessaan Matkailututkimuksen erityiskysymyksiä -opintopakettiin, joka on laajuudeltaan ollut 5 opintopistettä. Tällä tavoin opiskelijat ovat voineet yhdistää oman idean kehittämisen osaksi tutkinto-opintojaan, mikä on samalla edistänyt heidän valmistumistaan.

HAASTEITA JA MAHDOLLISUUKSIA
Unelmatehtaan ohjauksen suurimpana haasteena ovat alusta saakka olleet oppilaitosten erilaiset toimintatavat. Ne ovat asettaneet omat haasteensa yhteisten opintojen joustavalle järjestämiselle. Koulutusorganisaatioilta vaaditaan joustavuutta ja ketteryyttä, jotta tämän tyyppistä toimintaa pystytään opiskelijoille järjestämään. Yleinen myönteinen ilmapiiri ja selkeät resurssit ovat avainasemassa. Tämän lisäksi suuria haasteita tuottavat aikatauluihin ja tutkintorakenteisiin liittyvät seikat. Yhteisen tahtotilan löytyminen auttaisi pääsemään helpommin yli näistä konkreettisista haasteista.

Unelmapajojen ohjaukseen osallistumisen vapaamuotoisuus on myös osoittautunut haasteelliseksi tavaksi järjestää opintoja. Unelmapajatapaamisissa osallistujat saattoivat vaihtua eri kerroilla hyvinkin paljon eikä aitoa ryhmäytymistä päässyt syntymään. Jatkossa on syytä pohtia, olisiko opinnot syytä järjestää perinteisemmällä tavalla eli opiskelijoiden etukäteisilmoittautumisella ja sen pohjalta tapahtuvalla ryhmiin jakamisella. Silloin ohjaukseen ilmoittautuneista opiskelijoista voisi muodostaa erillisiä ryhmiä, jotka pysyisivät samoina koko ohjauspolun ajan. Näin yksittäisiin ideoihin perehtyminen olisi systemaattisempaa, jatkuvampaa ja helpompaa. Tämä tuli esille erityisesti opiskelijapalautteissa (Harju-Myllyaho 2014b).

Opiskelijapalautteissa tuli esille myös kehittämisehdotuk-

sia ohjauspolun organisointiin. Esimerkiksi tiedonkulku kohderyhmälle (opiskelijoille) sekä sisäinen tiedonkulku opettajien ja muiden toimijoiden kesken vaatii vielä panostusta. Opiskelijan kannalta on olennaista, että ohjaaja tietää, missä vaiheessa kunakin idean kohdalla ollaan. Lisäksi opettajat hyötyisivät kokemusten jakamisesta. Opiskelijoilta saadun palautteen perusteella vaikuttaa siltä, että ohjaustapaamiset olivat yksittäisinä tapaamisina hyviä ja hyödyllisiä, mutta yksittäiseen ideaan liittyvää henkilökohtaista ohjaamista tulisi painottaa vielä enemmän. (Harju-Myllyaho 2014b.)

Unelmapolkumallin mukainen ideoiden kehittäminen ja siihen liittyvä ohjaustoiminta tarjoaa mahdollisuuden opiskelijoiden opintosuunnitelmaa laajempien sisältöjen huomioimisen

osana tutkinto-opintoja. Niiden kautta voidaan syventää opiskelijan ammatillista osaamista jonkin tuote- tai palveluidean kehittämisen yhteydessä. Ideatarkomoon opinnoinnissa opiskelijalle tarjoutuu kanava henkilökohtaisen opetussuunnitelman mukaisten sisältöjen huomioimiseen osana tutkintoa. AHOT (aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistaminen), työn opinnollistaminen ja muut opiskelijan osaamisen tunnistamisen muodot voidaan sujuvasti liittää Ideatarkomoon opintojen sisältöihin.

Opiskelijoiden yrittäjyysvalmiuksien, ideoiden tai jonkin yksittäisen osaamisen kehittäminen, konseptointi ja testaaminen on mitä oivallisinta tapaa motivoida opiskelijoita ja tehdä tulvaisuuden tekijöiden osaamista näkyväksi!

LÄHTEET :

Harju-Myllyaho, A. 2014a. Työpaperi: Unelmapolku-toimintamalli. Unelmatehdas-hanke. Lapin korkeakoulukonserni LUC. Rovaniemi. (Julkaisematon)

Harju-Myllyaho, A. 2014b. Unelmia ja ideoita – Unelmatehtaan palautteita. Unelmatehdas-hanke. Lapin korkeakoulukonserni LUC. Rovaniemi. (Julkaisematon)

Lempiäinen, M. 2013. Työpaperi: Unelmatehdaskokonaisuuden kuvaus, 4.11.2013. Unelmatehdas-hanke. Lapin korkeakoulukonserni LUC. Rovaniemi. (Julkaisematon)

Unelmatehtaassa on ohjattu opiskelijoiden liike-, tuote- ja palveluideoita syksystä 2013 lähtien. Pilottilukuvuonna 2013–2014 testattiin teemallisten ohjausten toimivuutta opiskelijoiden ideoiden kehittämisessä ja sitä, kuinka opettajat eri aloilta saataisiin osallistettua mukaan ideoiden ohjaamiseen. Pilotti onnistui jokseenkin hyvin ja opettajia oli mukana ohjauksessa kaikilta Lapin ammattikorkeakoulun painoaloilta. Osana arviointia haastateltiin ohjauksissa mukana olleita opettajia. Haastattelujen pohjalta tunnistettiin ohjaamiseen liittyviä kehittämistarpeita ja saatiin hyviä ideoita Unelmatehtaan toiminnan kehittämiseen. Yhtenä näkökulmana haastatteluissa oli pohjoinen sijainti ja pitkät etäisyydet, jotka tuovat muutenkin haastetta opettajien työhön. Tämä yhdistettynä erilaisiin ideoihin ja eri alojen opiskelijoihin tuo oman mausteensa ideanohjaukseen. Avaan tässä joitakin ohjaukseen liittyviä näkökulmia ja kehittämistarpeita sekä sitä, miten eri asioita

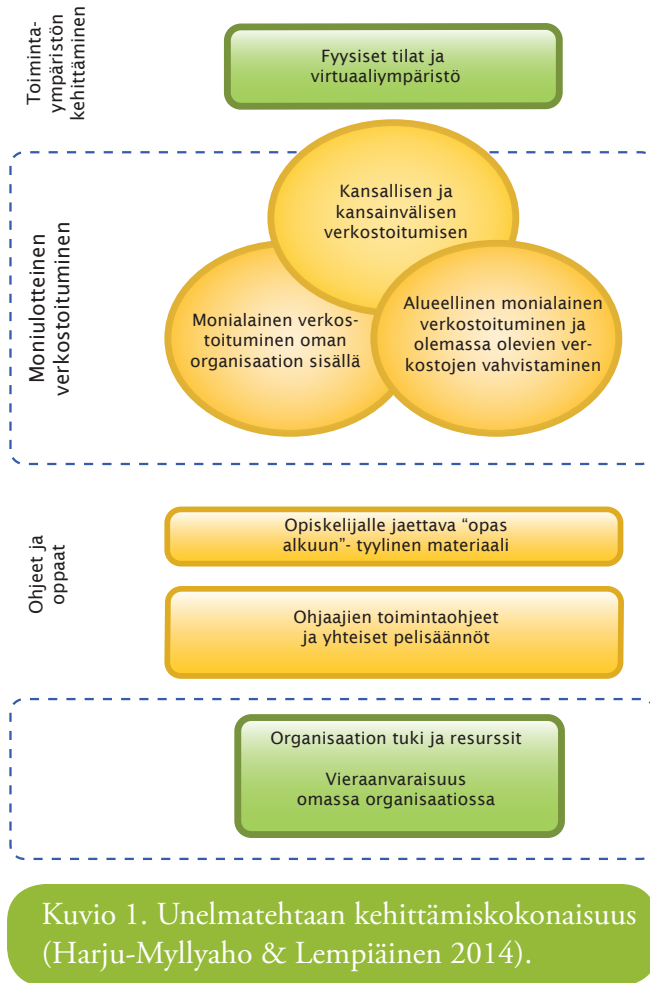
on Unelmatehtaassa kehitetty eteenpäin.

Haastattelujen perusteella koostettiin ideoiden ohjausta tukeva kehittämiskokonaisuus (ks. Kuvio 1). Kehittämiskokonaisuudella tarkoitetaan tässä kokonaisvaltaista suunnitelmaa, joka sisältää monia ideanohjausta tukevia toimenpiteitä. Seuraavassa avataan kehittämiskokonaisuuden sisältöjä. Kehittämiskokonaisuuden pohjana toimii organisaation tuki sekä konkreettisten resurssien muodossa että positiivisen yrittäjyysilmapiirin tuottajana. Tämä luo pohjaa yksilöiden onnistumiselle, vähentää epävarmuuden tunnetta ja luo innovatiivista ilmapiiriä omassa organisaatiossa. (Harju-Myllyaho & Lempiäinen 2014.)

Yleisen yrittäjyyttä tukevan ilmapiirin lisäksi haastatteluissa nousivat vahvasti esille ideoita ohjaavien opettajien tukeminen sekä ohjaajien yrittäjyyteen ja liiketoimintaosaamiseen liittyvän osaamisen konkreettinen vahvistaminen. Yhtenä ratkaisun

avaimena mainittiin aloituspaketti, jonka avulla voidaan ohjata opiskelijaa erilaisen tiedon ja hyödyllisten palvelujen äärelle. Paketti löytyy tästä julkaisusta. Paketista sekä ohjaaja että ohjattava löytävät itselleen hyödyllisiä linkkejä ja vinkkejä yritys-, liike- tai tuoteidean eteenpäin viemiseksi. Tuntosarvet avoimna oleminen ja opiskelijoiden ideoiden tunnistaminen ja yrittäjyysaikomusten aistiminen ovat tärkeä osa jokaisen opettajan osaamis-pääomaa. Lisäksi perustieto yrittäjyyden tukipalveluista alueella on hyvä tarjota kaikille opiskelijoiden kanssa työskenteleville. (Harju-Myllyaho & Lempiäinen 2014.)

Yksilöä tukevien toimintojen ja kulttuurin lisäksi haastateltavat toivoivat, että verkostoitumista tuettaisiin monella eri tasolla. Ensinnäkin esille nousi monialaisen verkostoitumisen tukeminen oman organisaation sisällä. Tämä tukisi osaamista ja antaisi uusia ideoita ja menetelmiä yli toimialarajojen. Toiseksi, monialaisen verkostoitumisen omalla

Kuvio 1. Unelmatehtaan kehittämiskokonaisuus (Harju-Myllyaho & Lempiäinen 2014).

alueella katsottiin antavan lisäarvoa omalle osaamiselle. Kolmanneksi, haastateltavat näkivät, että osaamisen vahvistaminen vaatii kansallisiin ja kansainvälisiin verkostoihin kiinnittymistä ja sitä kautta tiedon ja osaamisen valuttamista omalle alueelle. Tämän

tyyppinen verkostoituminen kolmikanta tukee opettajia yleiselläkin tasolla, mutta sen merkitys korostuu yrittäjyyteen liittyvien opintojen yhteydessä, sillä monialaisuus selkeästi tukee ideointia ja ideoiden eteenpäin viemistä. Unelmatehdas on luonut hyvän

pohjan toimialarajat ylittävälle verkostoitumiselle, ja toiminta on saanut ohjaajilta hyvää palautetta. Eräs ohjaaja kertoi nauttivansa monialaisesta toiminnasta ja saavansa siitä itse paljon. Monialaisuuteen kannustamista ja verkostoitumista oman organisaation sisällä toivottiin lisättävän ja jatkettavan edelleen. (Harju-Myllyaho & Lempiäinen 2014.)

Pitkien etäisyysklien hallintaan liittyvissä asioissa toivottiin tukea, sillä muutenkin tavanomaisesta opetustilanteesta poikkeava ohjaustilanne monialaisine opiskelijoineen ja erilaisine toimintamalleineen tulee entistä haastavammaksi, kun osa opiskelijoista osallistuu ohjaukseen etäyhteydellä ja osa on mukana paikanpäällä. Unelmatehtaassa on testattu erilaisia työkaluja ja teknisiä ratkaisuja liittyen etäopiskelijoiden huomioimiseen ja etäyhteyksien hallintaan. Osa on koettu jokseenkin toimiviksi ja osa taas vähemmän toimiviksi. Etäyhteyksissä on hyödynnetty pitkälti Lapin ammattikorkeakoulun olemassa olevia työkaluja ja osaamista. Hyvä esimerkki tästä on Moodle-alustan käyttö, joka yhdistettynä pilvipalveluihin

luo hyvät mahdollisuudet etäopetuksen kehittämiseksi Unelmatehtaan näkökulmasta. Alusta mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman tavan jakaa materiaalia. Unelmatehtaan käytötarkoituksia ajatellen Moodle vaatii kuitenkin rinnalleen myös etäyhteysvälineitä. Unelmatehtaassa on käytetty Skype-yhteyttä, Ilinc-yhteyttä ja Adobe Connect -yhteyttä. Aluksi Skype-yhteyden käyttöön opastettiin mutta ohjaajien annettiin toimia tilanteessa itsenäisesti ilman tukea. Palaute kuitenkin osoitti, että tekninen tuki on tarpeellinen, joten sen jälkeen ohjauksiin osallistui aina myös Unelmatehtaan edustaja.

(Harju-Myllyaho & Lempiäinen 2014.)

Teknisen tuen saatavuus on erittäin tärkeää ohjaustilanteissa, sillä huonot yhteydet tai puutteelliset yhteydet ovat yksinkertaisin keinoin ylitettävissä olevia kompastuskiviä mutta voivat johtaa tietokatkoksiin ja vaikeuttaa luottamuksen piiriin syntymistä. Ohjaustilanteissa, jossa on yhtä aikaa läsnä sekä lähi- että etäopiskelijoita, ei tarvita mukaan lisää jännitystä teknisten ongelmien muodossa. Teknisiin haasteisiin etäohjauksessa on valmiita ratkaisuja saatavilla. Siksi Unelmatehtaassa ei ole lähdetty rakentamaan uusia ratkaisuja vaan

niitä on haettu olemassa olevista, hyväksi koetuista työkaluista. (Harju-Myllyaho & Lempiäinen 2014.)

Unelmatehtaassa on saatu aikaan monia hyviä asioita ja kasvatettu tietoa moniulotteisen idean ohjaamiseen liittyvistä haasteista ja mahdollisuuksista. Tehtyä Unelmapolku-pilottia ja siitä saatua kokemusta hyödyntäen opiskelijoiden ideoiden ohjaamista on mahdollista kehittää edelleen. Opiskelijat ovat hienoja persoonia, joilla on loistavia ideoita. Niitä on syytä nostaa esille ja viedä eteenpäin. (Harju-Myllyaho & Lempiäinen 2014.)

Edellä on kuvattu Unelmatehtaan idean ohjaukseen liittyvän kehittämiskokonaisuuden sisältöjä. Haastattelujen perusteella idean ohjauksen kehittämisessä korostuivat erityisesti seuraavat:

- Verkostoituminen
- Tekninen tuki
- Yrittäjyysosaamisen tukeminen
- Organisaation tuki

(Harju-Myllyaho & Lempiäinen 2014.)

LÄHTEET :

Harju-Myllyaho, A. & Lempiäinen, M. 2014. Kohtaamisia ja kunto-ohjeita – Moniulotteisen idean ohjaamisen haasteet ja mahdollisuudet arktisella alueella, Case Lappi. Teoksessa H. Alakoski & S. Joensuu (toim.), Yrittäjyyskasvatuspäivät Seinäjoella 25.9.-26.9.2014. Yrittäjyyskasvatus 2.0. Konferenssijulkaisut. Seinäjoki: Yrittäjyyskasvatuksen Tutkimusseura ry, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Vaasan yliopisto.

YRITTÄJÄMAISTÄ ASENNETTA JA UUSIA YRITYKSIÄ

- SATU SÖDERLUND

Olen ollut Unelmatehtaassa mukana marraskuusta 2013 lähtien. Olen jo pitkään haaveillut yrittäjyydestä, joten tämäntyyppinen toiminta todellakin kiinnosti ja päätin lähteä heti mukaan. Olin kehittänyt liiketoimintasuunnitelmaa jo aiemmissa opinnoissani, mutta eniten kaipasin apua yritysideoita ja tuotetarjonnan rajaamiseen ja syventämiseen: mikä on kannattava tuote, jota haluan ja voin lähteä myymään?

Yrityksen perustamisessa minulle vaikeinta on se, että mikään ei tämänhetkisessä elämäntilanteessani pakota valitsemaan yrittäjyyttä. Siksi sen suunnitteluun ja käynnistämiseen ei tahdo löytyä aikaa. Unelmatehtaan avulla muhivat ideat saadaan jatkjalostukseen ja sitä kautta helpommin toteutettaviksi.

Unelmatehtaassa on ollut joka tapaamiskerralla eri aihe. Kaikki tehtailijat eivät kuitenkaan ole samassa vaiheessa, eikä aihe välttämättä ole mitenkään ajankohtainen. Aiheiden sisällöt ovat

toki tärkeitä yritystoiminnassa, mutta erityisesti toivoisin tapaamisten keskittyvän jokaisen henkilökohtaiseen ideaan ja antavan vastauksia ja tukea juuri senhetkiseen tilanteeseen. Tieto menee hukkaan, jos se tulee liian aikaisin, sillä esimerkiksi markkinointiin tai hinnoitteluun liittyviä asioita on vaikea miettiä ennen todellista tuotetta. Tämä korostuu varsinkin, kun mukaan voi tulla ihmisiä, joilla ei ole vielä ideaa mutta jotka ovat kiinnostuneita yrittäjyydestä.

Yksi tärkeimpiä asioita tällaisessa ryhmämuotoisessa toiminnassa on ryhmän tuki ja sieltä nousevat kysymykset ja ajatukset. Unelmatehtaassa tulisi saada kokoon porukka, joka sitoutuu kulkemaan mukana koko opintojen ajan ja osallistuu aktiivisesti myös muiden ideoiden kommentointiin. Olennaista on salassapito ja luottamus, sillä muuten ei synny avointa ilmapiiriä eikä ideoita voi avata muille kommentoitaviksi. Tämä oli yksi ongelma tapaami-

ssa, jotka olivat kaikille avoimia ja joissa porukan vaihtuvuus oli suurta.

Koen tärkeäksi, että tapaamisia on säännöllisesti. Jokaisella tapaamiskerralla tulisi antaa tehtailijalle hänen tilanteeseensa sopiva tehtävänanto ja sille deadline. Näin on pakko varata aikaa oman yritysideoita työstämiseen ja eteenpäin viemiseen. Jokainen tehty tehtävä vie opiskelijaa lähemmäs omaa yritystä.

Unelmatehtaan opinnoista kootaan portfolio oman idean kehittämiseksi ja muun muassa aiheeseen liittyvistä koulutuksista. Portfolio voi toimia osaamistodisteena työmarkkinoilla, sillä yrittäjämäistä otetta arvostetaan myös työelämässä.

Omassa tilanteessani en ole edennyt niin paljon kuin olin toivonut. Henkilökohtaiset tapaamiset ohjaajan kanssa ovat olleet kaikista arvokkaimpia. Ohjaajalle olen voinut avoimesti kertoa suunnitelmistani ja ajatuksistani, ja hän on osannut poimia niistä olennaisia asioita ja samalla hänellä on ollut näkemystä siitä, mitä ei vielä ole ja mille voisi olla kysyntää. Tapaamisten jälkeen olen ollut valtavan innostunut ja inspiroitunut yritysideokehittämiseen. Ehkä henkilökohtaisempi

ohjaus olisi vienyt minua pidemmälle kuin aihepainotteiset luennot.

Unelmatehdas ja sen kaltainen opiskelumuoto rohkaisee ja antaa varmuutta oman yrityksen perustamiseen. Erityisesti nykyisenkaltaisilla työmarkkinoilla yrittäjyys on yksi olennainen työllistymisen muoto, jota tulisi ehdottomasti tukea jo opiskeluaikana. Idea on, että Unelmatehtaan avulla opintojen aikana työstetään ideasta valmis tuote ja yritys, jota voi lähteä pyörit-

tämään valmistumisen jälkeen. Opintojaksoilla opitaan teoriaa, ja harjoittelut, opinnäytetyö ja Unelmatehtaan kaltaiset opinnot auttavat opintojen jälkeisessä työllistymisessä. Unelmatehdas tuo opintoihin paljon puhuttua työelämälähtöisyyttä ja käytännönläheistä oppimista, mikä on erittäin tärkeää sekä ammattikorkeakoulun että yliopiston opinnoissa.

Yksi tärkeimpiä asioita tällaisessa ryhmämuotoisessa toiminnassa on ryhmän tuki ja sieltä nousevat kysymykset ja ajatukset

OPISKELIJAT NAPAPIIRIN MATKAILUALUETTA KEHITTÄMÄSSÄ

-MARJA LEMPIÄINEN JA RAIMO JÄNKÄLÄ

Vuosien 2012–2013 aikana Lapin korkeakoulukonsernissa toteutettiin Unelmatehdas-hankkeen koordinoimana monialainen, eri koulutusalojen yhteistyöhön perustuva oppimis- ja kehittämistehtäväkokonaisuus, Case Napapiiri. Se oli Rovaniemen kaupungin toimeksianto, jonka tavoitteena oli ideoida uusi, innovatiivinen, toteutettavissa oleva ja liiketaloudellisesti kestävä kokonaisuus Napapiirin alueelle. Kokonaissuunnitelman lisäksi opiskelijoiden oli mahdollista luoda konseptin teemaan sopivia yksittäisiä tuote-, palvelu- tai liikeideoita joko alueella jo toimiville yrityksille tai heille itselleen (ks. Kuva 1). Rovaniemi on järjestämässä lähitulevaisuudessa kansainvälistä suunnittelukilpailua tämän vielä ”tyhjänä” olevan, Santaparkin ja Pajakylän välisen alueen rakentamiseksi. Kaupungin toiveena on, että opiskelijoiden ideoita voitaisiin hyödyntää kilpailusuunnitelmissa ja jopa mahdollisesti myöhemmin opiskelijoiden omina

yritysideoina alueella.

Kehittämisen kohteena oleva alue on keskeisellä paikalla Napapiirin matkailualueella (Kuva 2). Siellä käy vuosittain 350 000–500 000 matkailijaa, joista joulukuun aikana 40 000. Kävijämäärä on pysynyt ennallaan viimeisen 20 vuoden ajan, ja alueelle haetaan nyt voimakasta kävijämäärän kasvua ja kansainvälisiä investointeja. Alueelle on rakennettu, rakenteilla ja suunnitteilla useita hankkeita, joiden tarkoituksena on lisätä alueen vetovoimaa ja luoda kapasiteettia, jolla vastataan kasvavan kävijämäärän tarpeisiin.

Unelmatehdas-hankkeen yhtenä kolmesta päätavoitteesta oli kehittää mukana olevien korkeakoulujen opetustoimintaa niin, että siinä entistä vahvemmin huomioitaisiin opiskelijoiden tuote-, palvelu- ja yritysideoihin ja niiden kehittämiseen liittyvät mahdollisuudet. Opiskelijajaidoitten tunnistaminen, uusien ideoiden syntyminen ja testaaminen opintojen yhteydessä, tarjoaa

korkeakouluille mahdollisuuden nivoa opetus- ja aluekehitystehtäviä toisiinsa. Tämänäyttöisellä toiminnalla voidaan vahvistaa alueen elinkeinoelämää ja edistää verkostoitumista sekä opiskelijoiden työllistymistä. Case Napapiirin kaltainen toimeksianto antoi hyvän pohjan tämän tavoitteen mukaisen toiminnan pilotoimiselle.

Artikkelissa avataan toimeksiannon mahdollisuuksia oppimistehtävänä sekä siihen liittyviä onnistumisia, hyviä käytänteitä ja haasteita. Toteutusta kuvataan osallistuneiden opiskelijoiden ja ohjaavien opettajien näkökulmista. Teksti pohjautuu Case Napapiiri - toimeksiannon projektimateriaaleihin sekä toteutukseen osallistuneiden opiskelijoiden ja opettajien palautekyselyssä antamiin vastauksiin. Artikkelin tavoitteena on antaa tietoa vastaavanlaisten toteutusten suunnittelijoille ja toteuttajille.

CASE NAPAPIIRI KILPAILUTEHTÄVÄ (ROVANIEMEN KAUPUNKI)

Tehtävänä on ideoida ja suunnitella Napapiirin matkailualueen ja Santaparkin huvipuiston väliselle metsävyöhykkeelle joulun ihmeellinen satumaailma. Tarkoitus on, että kaikkialta maailmasta saapuvat lapset ja lapsenmieliset voivat alueella kokea luontoon ja jouluun liittyviä ainutlaatuisia hetkiä sekä ikimuistoisia elämyksiä vuoden jokaisena päivänä. Tehtävässä painottuu annetun miljöön kehittäminen satumaiseksi, joulun lupauksen täyttäväksi fantasiaksi.

Kilpailuesitykset rakennetaan siten, että Rovaniemen kaupunki voi käyttää voittanutta ehdotusta kansainvälisten investointien houkuttelemiseksi alueelle. Näin olen taloudellinen realismi, toteutuksen vaiheistaminen ja ohjelman moniulotteisuus niin aluesuunnittelun ja arkkitehtuurin kuin markkinoinnin ja itse elämyksen toteuttamisessa on esityksessä tärkeää.

TAVOITTEET

Suunnitteluratkaisun on oltava kokonaisvaltainen kuitenkin niin, että suunnittelu ja ideointi painottuvat Santaparkin ympäristöön. Tavoitteena on tyylikäs, kestävä ja toteutuskelpoinen yleiskaavataso suunnitelma, joka lisää alueen vetovoimaa ja kuroo umpeen Napapiirin ja Santaparkin välistä etäisyyttä. Yhteydet Santaparkin ja Napapiirin pajakylän välillä tulisi järjestää mahdollisimman sujuviksi ja miellyttäväksi eri liikkumismuodoilla. Suunnitelma voi tarjota asemakaavatasoon Santaparkin ympäristössä.

Tilallisen järjestämisen lisäksi tavoitteena on esittää laadukas, realistinen ja kestävä matkailustrategia kahden jo tunnetun matkailukohteen väliseen tilaan. Strategian tehtävä on nivoa alue eheäksi kokonaisuudeksi, johon hyvin toimivat osa-alueet sisältyvät. Erityistä huomiota on kiinnitettävä matkailun sesonkiluonteeseen: talvella vierailijoita on paljon, muina vuodenaikoina hyvin vähän. Tavoitteena on löytää keinoja saada alue jatkuvaan ympärivuotiseen käyttöön.

Kokonaiskerrosalataavoitteita ei ole asetettu, vaan kilpailijoiden tehtävänä on tutkia alueelle sopiva mitoitus. Kilpailualueen suunnittelulta, rakentamiselta ja toteuttamiselta edellytetään korkeaa laatutasoa sekä ideoiden kirkkautta aina yksityiskohtia myöten. Keskeinen kilpailutehtävä on ratkaista alueen kokonaisrakenne ja mitoitus täydennysrakentamista varten. Erityistä huomiota tulee kiinnittää eri osa-alueiden ominaispiirteisiin sekä rakentamisen ja luonnonympäristön väliseen suhteeseen. Maaston ja maisemavaurioiden oivaltava hyödyntäminen, esitysten vahva identiteetti ja idearikkaus sekä vahvimpana uskottavuus eli toetuttavuus katsotaan arvostelussa keskeisimmiksi avuiksi kilpailutöissä.

Napapiirin tarjonta on säilynyt paikallisten yrittäjien käsissä näihin päiviin saakka ja tällä kilpailulla haetaan avauksia kansainvälisen omistuksen sekä alueen ja toiminnan laajenemisen suuntaa. Toisaalta alueen vierailijakunta painottuu voimakkaasti kansainvälisiin matkailijoihin alueen houkuttavuuden jäädessä vähäiseksi paikallisten asukkaiden silmissä. Alueelle toivotaan myös lappilaisia houkuttelevia aktiviteetteja.

Erityisen tärkeää on, että miljöö muodostuu satumaiseksi unohtamatta napapiirillä sen maantieteellisen sijainnin myötä olevaa merkittävää imagollista ja matkailullista ominaisuutta. Alueen tulee lunastaa asiakaslupaus joulun sadun toteutumisesta kaikkina vuodenaikoina. Tavoitteet ovat näin ollen matkailulliset, laadulliset ja esteettiset.

Kuva 1. Rovaniemen kaupungin toimeksianto opiskelijoille (Rovaniemen kaupunki, 2012).

KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TOTEUTUS

Case Napapiiri oli hyvin laaja ja haastava kehittämistehtävä, joka vaati monialaista osaamista. Jotta kehittämiskokonaisuus pystyttiin pitämään annetun toimeksiannon mukaisena, tehtävän eteneminen ohjeistettiin vaiheittain eteneväksi prosessiksi ja tarvittavaa osaamista suhteutettiin mukana olleiden korkeakoulujen opintorakenteisiin. Tehtävään osallistui lukuvuoden 2012–2013 aikana opiskelijoita useilta osaa- misalueilta ja useista eri opintojaksoista Lapin yliopistosta ja Rovaniemen ammattikorkeakoulusta (nykyinen Lapin ammattikorkeakoulu). Alla oleva kuvio havainnollistaa Case Napapiirin etenemistä prosessina ja mukana olleita osaamis- alueita.

Case Napapiirin tavoitteena ja toiminnan arvoina olivat avoimuutta korostava yhteistyö, kaikkien toimijoiden osallistaminen ja käyttäjälähtöisyys. Työskentelyssä käytettiin näitä periaatteita tukevia menetelmiä

ja työkaluja sekä pyrittiin edistämään aktiivista yhteistyötä niin kasvokkain kuin virtuaalisestikin. Tavoitteena oli, että opiskelijat pääsisivät hyödyntämään osaamistaan käytännön työssä ja että he oppisivat toimimaan monialaisissa tiimeissä käyttäen erilaisia innovointi- ja ryhmätyömenetelmiä. He saivat myös arvokkaita kontakteja yrityselämän

Kuva 2. Kartta Case Napapiirin kehittämialueesta. (Rovaniemen kaupungin kartta-aineistoa 2012).

toimijoihin ja mahdollisuuden testata omia ideoitaan käytännössä. Yritykset vastaavasti saivat käyttöönsä eri alojen uusimman tiedon monialaisten opiskelijatiimien kautta. Eri alo-

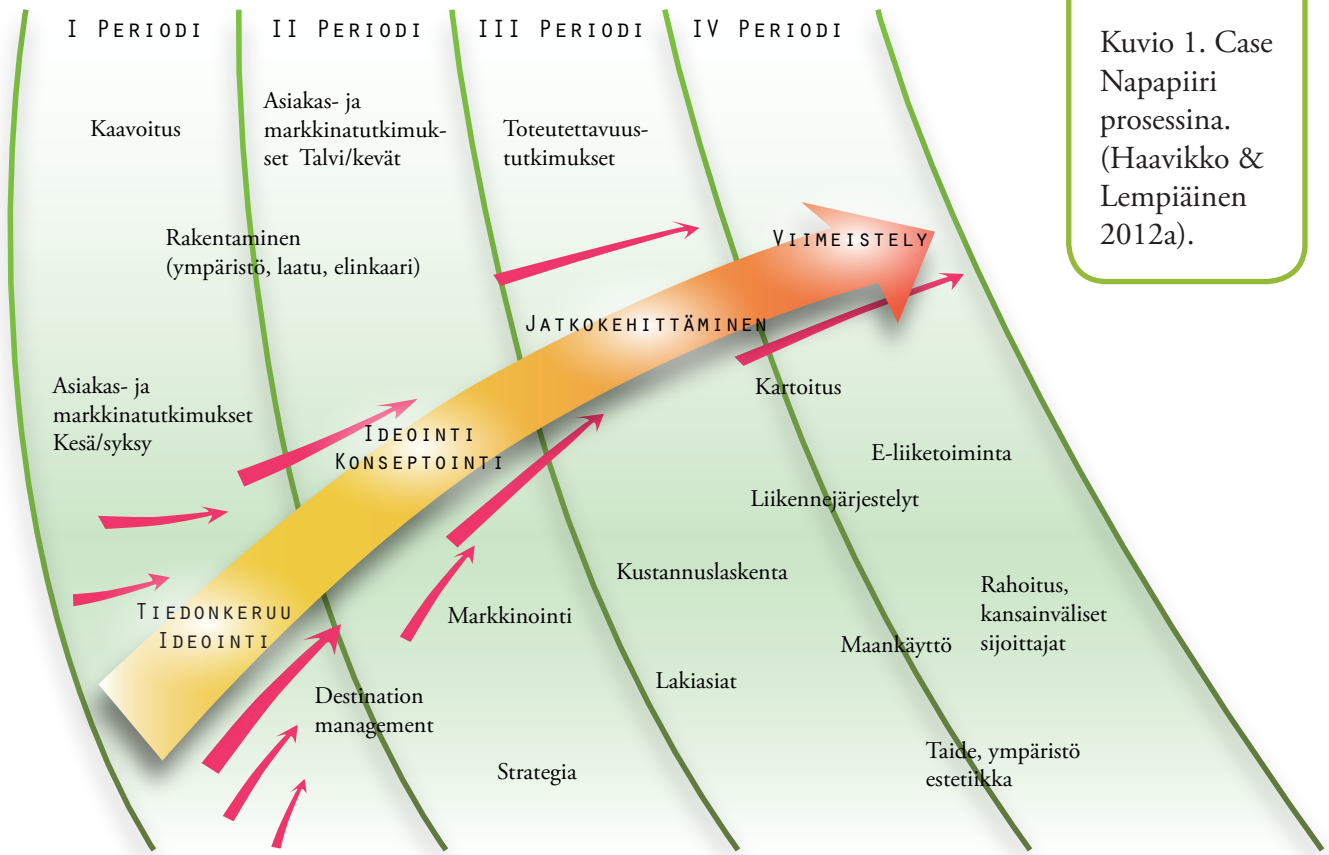
jen opiskelijoiden ja opettajien, yritysten ja asiakkaiden yhteistyön tuloksena syntyisi parhaimmillaan aivan uudenlaisia konsepteja, joita mikään taho ei yksin kykenisi tuottamaan.

Case Napapiirin ympärille rakentui toimijoiden verkosto ns. neloskierremallin mukaisesti. Kehittäjiä tässä tapauksessa olivat mukana olevien

oppilaitosten opiskelijat, jotka ideoivat uusia tuotteita, palveluita ja liiketoimintamalleja yhteistyössä hyödyntäjien, käyttäjien ja mahdollistajien kanssa (ks. kuvio 2). Kehittäjät olivat vastuussa innovointiprosessin läpiviemisestä ja sen myötä syntyneestä lopputuloksesta. Käyttäjien rooli oli tässä tehtävässä passiivinen, koska he eivät olleet mukana aktiivisesti kehittämisprosessissa eivätkä ideoi-

den testaamisessa. Hyödyntäjät olivat mukana kehittämässä omia olemassa olevia tuotteitaan, palveluitaan tai liiketoimintaprosessejaan sekä jatkokehittämässä ja kaupallistamassa syntyneitä uusia

Kuvio 1. Case Napapiiri prosessina. (Haavikko & Lempiäinen 2012a).

ideoita. Unelmatehdas loi toimijoiden yhteistyölle puitteet ja auttoi kokoamaan yhteen eri alojen opiskelijat ja opettajat, yritykset ja julkiset toimijat. Se tarjosi myös innovaatio- ja yhteistyömenetelmien käyttöön liittyvää koulutusta ja ohjausta toimeksiantoon osallistuneille opiskelijoille ja opettajille.

MONIALAISET OPISKELIJATIIMIT TEHTÄVÄN IDEOINTI- JA KONSEPTOINTIVAIHEESSA
Opiskelijat organisoituivat viiteen osaamistaustoiltaan monialaiseen 6-7 hengen tiimiin (ks. kuvio 3). Tiimejä johtivat projektipäälliköt, jotka olivat Lapin yliopiston johtamisen oppiaineen opiskelijoita. He vastasivat yhdessä Case

Napapiirin kokonaisuuden johtamisesta eli varmistivat, että tehtävässä edettiin yhteisesti määritetyn tavoitteen mukaisesti ja että työnjako tapahtui tehokkaasti. Projektipäälliköt jakoivat keskenään tehtävät ja vastuut, minkä jälkeen kukin rekrytoi tiimiinsä tarvittavat osaajat yhteistyössä opintojaksojen vastuuopettajien kanssa. Ryhmä tutustui toimek-

siantoon ja laati yhdessä projekti-suunnitelman, jossa määriteltiin tavoitteet, aikataulut ja vastuut. He valitsivat myös tehtävän kannalta oleelliset työkalut ja menetelmät (ryhmätyö-, tiedonkeruu-, analysointi- ja innovointimenetelmät). Näihin menetelmiin opiskelijat saivat koulutusta Unelmatehtaalta.

Projektipäälliköiden tehtävän tavoitteena oli myös olla varmistamassa, että yksittäisten tiimien työhön tulee jatkuvuutta ja toimeksiannolle asetetut tavoitteet saavutetaan, siitä huolimatta, että henkilöt vaihtuivat ja

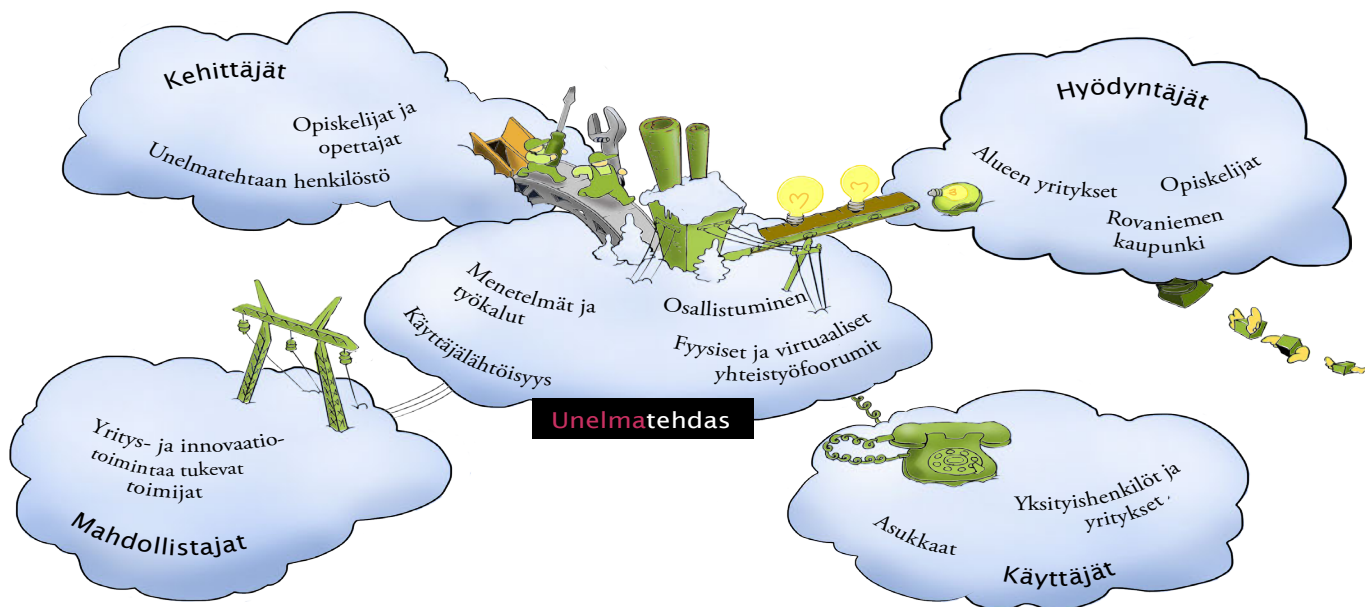
kokonaisuus eteni eri aikoina ja useiden eri tiimien työn tuloksena. Projektipäälliköiden rooli oli keskeinen kehittämisprosessiin liittyvän oppimisen ja tiedon kumuloitumisen kannalta. Tämän tavoitteen saavuttamisessa oli haasteita, eikä siihen ihan halutun mukaisesti toimeksiannon aikana päästykään.

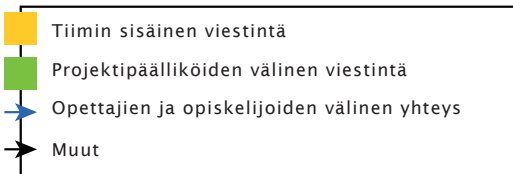
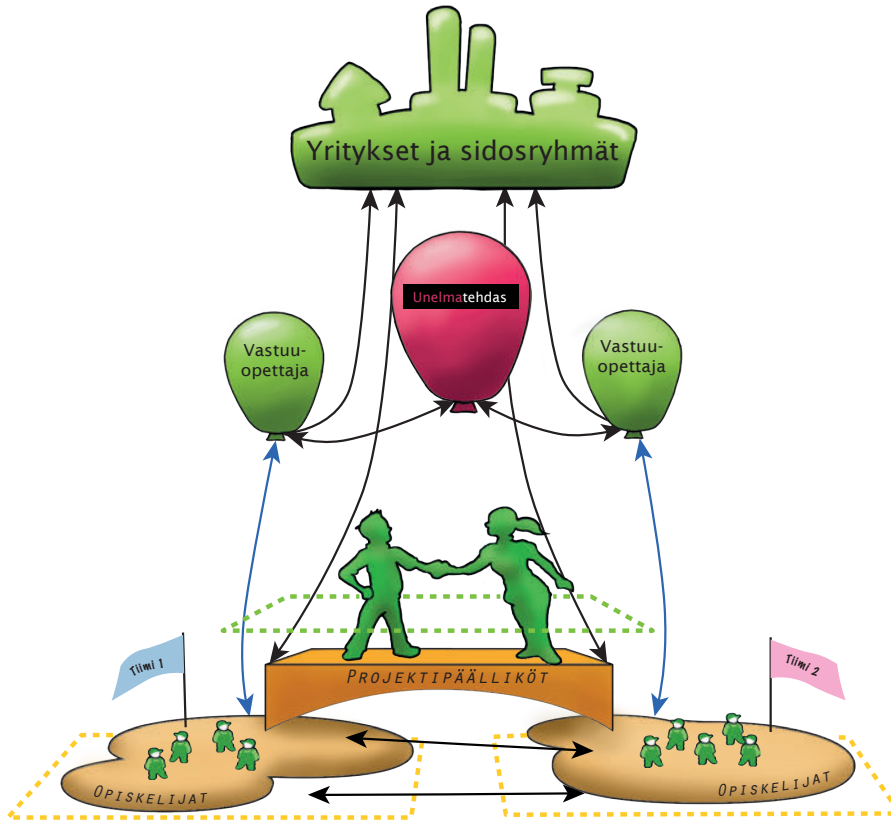
Kaikkien opiskelijoiden tuli osallistua tiedonkeruuseen, ideointiin, konseptointiin ja jatkokehittämiseen riippumatta omasta opiskelualasta. Se, millaisia tarkempia alatehtäviä kunkin opiskelijan oli tarkoituksen-

mukaista suorittaa, riippui hänen oman osaamisensa lisäksi siitä, minkä opintojakson kautta hän tehtävään osallistui. Casen aikana järjestettiin yhteinen aloitustapaaminen, väliarviointeja ja loppuarviointi, joihin osallistuivat hankkeen henkilökunta, opiskelijat, opettajat, toimeksiantajan edustajat ja alueen yrittäjät.

Case Napapiiri käynnistettiin opintojaksojen vastuuopettajia, tiimien sparraajia ja opiskelijoita koskevilla ohjeistuksilla. Opiskelijoiden työn tueksi laadittiin lisäksi työskentelyä ohjeistava käsikirja (Haavikko & Lempiäinen

Kuvio 2. Case Napapiirin toimijat ja heidän roolinsa. (Haavikko & Lempiäinen 2012a).

Kuvio 3. Case Napapiirin organisoitumisen malli. (Haavikko & Lempiäinen 2012a).

nen 2012b). Sisäisen viestinnän, tiedon varastoinnin ja tiedonhallinnan tarpeisiin käytettiin Yammeria ja sen mahdollistamia työvälineitä. Yammer on yrityskäyttöön suunniteltu sosiaalinen intranet, joka mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman kommunikoinnin ja yhteistyön.

Opiskelijoiden virittämisen tehtävään tapahtui syksyllä 2012 järjestettyjen Unelmataloiden avulla. Varsinaiseen kehittämistehtävän työstämiseen, ryhmäytymiseen sekä ideointimethodien oppimiseen opiskelijat saivat ohjausta ulkopuolisilta kouluttajilta. Osa opintojaksojen vastuuopettajista ja Unelmatehtaan hankehenkilöstöstä toimi lisäksi tiimien sparraajina tätä tarkoitusta varten järjestetyissä erityisissä työpajoissa (kaksi sparrauskertaa/tiimi).

Monialaisten tiimien työn tuloksena syntyi viisi erilaista kokonaiskonseptia alueen kehittämisen pohjaksi. Kokonaiskonseptit nimettiin niiden perusideoiden mukaisesti seuraavasti: ”Napapiiri – portti arktiiseen erämaahan”, ”Aurora Park”, ”Metsätontun maa”, ”Napapiirin tonttumaa ja revontulivuori” ja

”Hyvinvoinnin näkökulmia Napapiirille”.

IDEOINTI - JA
KONSEPTOINTIVAIHEEN
JÄLKEINEN TOIMINTA
Konseptointivaiheen jälkeen Case Napapiiri jatkui lähinnä ammattikorkeakoulun opintoihin integroituina jatkotehtävinä. Ideoituja konsepteja lähdettiin konkretisoimaan tekemällä niihin liittyviä selvitys- ja kehittämistehtäviä.

Unelmatehdas ei järjestänyt toimeksiannon aikana erillisiä opintoja, vaan opiskelijat integroivat Case Napapiirin omaan opintosuunnitelmaansa. Tämä asetti haasteen toiminnan organisoimiselle eli opiskelijoiden ryhmäytymiselle, työn osittamiselle ja erityisesti aikataulujen hallinnalle. Unelmatehtaan roolina oli määrittää, millaista osaamista toteutus vaati ja mitkä opinnot vastasivat sisältöjen, suoritusmuotojen ja aikataulujen osalta toimeksiannon tavoitteita. Luonnollisen raamin aikataulutukselle ja rytmin työskentelylle muodosti molemmissa oppilaitoksissa käytetty opintojen jakaminen neljään periodiin. Toteutuksessa mukana

olleet opintojaksot voitiin ryhmitellä toteutusajankohdan mukaisesti vapaasti ajoitettaviin, syys- tai kevätlukukauden kestäviin tai vain yhden periodin kestäviin opintoihin.

Vapaasti ajoitettavat kurssit olivat organisoimisen kannalta helpoimpia, koska niiden suoritusaikataulu oli yleensä joustavampi. Suurin osa niistä oli myös sisällöltään vapaammin määriteltäviä jonkin oppiaineen syventäviä erityiskysymyskursseja tai käytännön projektitöitä. Niihin voidaan laskea myös opinnäytetyöt. Kevät- tai syyslukukauden ajan kestävät opinnot olivat sidottuja tiettyihin opintojaksoihin, mutta pitkän keston vuoksi ne mahdollistivat opiskelijoiden pitkäjänteisen osallistumisen. Tähän ryhmään kuului strategisen johtamisen, matkailun kehittämisen sekä yrittäjyyden teeman sisältäviä opintojaksoja.

Kolmantena ryhmänä olivat vain yhdellä joistakin neljästä periodista järjestettävät opintojaksot. Suurin osa niistä oli liiketoimintaosaamiseen (markkinointi, johtaminen, taloushallinto) tai matkailuun liittyviä. Näillä opintojaksoilla opis-

kelijatiimit keskittyivät tiettyyn tehtävään tai osa-alueeseen alueen strategian ja liiketoimintakonseptin suunnittelussa, esimerkiksi jatkokehittämällä jo aiemmassa vaiheessa ideoituja yksittäisiä tuotteita, palveluita tai liikeideoita. Näissä opinnoissa opiskelijat myös toteuttivat alueella toimiville yrityksille heidän tarpeidensa mukaisia yksittäisiä kehittämistehtäviä.

KOKEMUKSESTA OPITTUA
Case Napapiiri oli kunnianhimoinen yritys murtaa perinteisen opetussuunnitelman mukaisia opetuksen organisoimisen tapoja ja rajoja. Tavoitteena oli tarjota teemapohjainen lukuvuoden mittainen kokonaisuus vaativan kehittämistehtävän parissa. Samoin tarkoituksena oli mallintaa työelämässä tänä päivänä tavallista, osaamisalueiden rajat ylittävää kehittämistoimintaa. Toimeksianto oli lisäksi sisältönsä puolesta juuri sellainen, että se mahdollisti paljon erilaisia innovointitehtäviä, ja joiden toteuttaminen yhteistyössä eri osajien kanssa oli ainoa tapa saavuttaa tavoitteen mukaisia tuloksia. Konseptointivaiheen onnistumisia ja kehittämistarpeita

arvioitiin opiskelijoille, opettajille ja hankehenkilöstölle suunnatulla kyselyllä.

Toimeksiannon toteutukseen sisältyi mittava ja perusteellinen suunnitteluvaihe. Hanke-rahautus mahdollisti laajan ja monipuolisen tausta-aineiston keruun ja toimeksiannon markkinoinnin oppilaitosten sisällä. Siitä huolimatta käynnistysvaiheen suurin haaste liittyi aihepiiriin soveltuvien opintojaksojen ja kiinnostuneiden opettajien mukaan saamiseen. Opettajien oli vaikea hahmottaa yhteisiä oppimistavoitteita toimeksiannon ja vastuullaan olevien opintojaksojen välillä. Nihkeä vastaanotto on toisaalta ymmärrettävää, sillä uuteen lähteminen vaatii aina totuttujen ajattelumallien uudelleen arviointia ja uuden oppimista, mikä saatetaan kokea työlääksi ja muutosvastarintaa herättäväksi jo muutoinkin moninaiseen opettajan työnkuvaan yhdistettynä. Toisaalta opettajat, jotka osallistuivat opiskelijoidensa kanssa toteutukseen, korostivat positiivisena sen aitoa työelämämallia. Opettajat pitivät hyvänä myös monialaista yhteistyötä yli oppiainerajojen sekä yhteiskehittämistä ja ideoin-

tia monialaisissa ryhmissä. Uutta opettajille oli tässä mitassa tapahtunut käytännön yhteistyö muiden opettajien kanssa. Opettajat olivat myös tyytyväisiä opiskelijoiden tuotoksiin. Monialaisuus tuotti hyviä tuloksia. Opiskelijaryhmien tuottamat ideat koettiin realistisempina ja toteuttamiskelpoisempina kuin yhden opintoalan sisällä tehdyt. Opiskelijoiden valmiudet tiimityöskentelyyn, tehtävien aikatauluista kiinnipitämiseen ja suunnitelmalliseen työskentelyyn vahvistuivat.

”Sisällöllisesti monialainen yhteistyö opetuksen toteutuksissa ja yhteisissä oppimistehtävissä tuottaa erittäin hyviä aitoa työelämää vastaavia oppimistilanteita; oman alan asiantuntijuus näyttäytyy pakosta paremmin opiskelijoille (oppivat arvostamaan ja motivoi lisätiedonhankintaan) ja toisaalta auttavat näkemään asioita monipuolisemmin ja arvostamaan muiden alojen näkökulmia ja asiantuntemusta.” (Opettaja 2)

Opiskelijapalautteissa opiskelijat pitivät Case Napapiiriä hyvänä kokemuksena niistä erilaisista

käytännön haasteista, joita he työelämässä tulevat kohtaamaan. He kokivat oppineensa ideointia, omien ajatusten esittämistä ja yhteiskehittämistä. Erityisen antoisana opiskelijat kokivat yhteistyön muiden alojen opiskelijoiden kanssa ja tehtävän kautta saadut kontaktit työelämään. Tiimit olivat myös tyytyväisiä aikaansaannoksiinsa.

”Muiden alojen opiskelijoilta sai erilaisia näkökulmia työhön ja se rikastutti ideoita sekä suunnittelua. Oli hauska huomata puheesta ja raporteista kuinka eri oppiaineiden opiskelijat painottavat asioiden tärkeysjärjestystä hiukan erilailta. Tämä rikastaa huomattavasti yhteistä näkökulmaa siihen mitä tehdään, mutta asettaa myös haasteen, että kaikki ymmärtävät yhteisen tuotoksen samalla tavalla.” (Opiskelija 2)

”Uusien ideoiden ja opiskelijoiden kohtaamisen kannalta tällainen opetuksen toteutustapa on ensiarvoisen tärkeää. Kohtaamiset koettiin todella mielekkäiksi ja antoisiksi. Osa totesi ideoiden syntyneen juuri

tämän monialaisen kohtaamisen ansiosta.” (Opiskelija 5)

Opettajat näkivät Case Napapiirin tyyppisen toiminnan haasteina rakenteelliset oppimisympäristöihin ja opetustapoihin liittyvät asiat. Tämän kokemuksen perusteella voi uskoa, että monialaisen työskentelyn palapelin kokoaminen on jatkossakin haasteellista. Palapelin yksittäisiä, ratkaisuja vaativia asioita ovat työjärjestyksiin ja aikataulutuksiin liittyvät asiat sekä keinot hallita laaja kehittämistehtävä kokonaisuutena. Opettajat kertoivat, että alkuvaiheessa toimeksianto ja toimintatavat tuntuivat opiskelijoista sekavilta eivätkä he olleet riittävästi tietoisia siitä, mitä heiltä odotetaan ja mitä tuotoksia heidän tulisi tuottaa. Välttämättömänä on, että jollakin on hallussa näin mittavan toimeksiannon kokonaisuus ja sen vaatimat tehtävät. Tämän jonkun on oltava innostunut asiassaan, yhteistyökykyinen, joustava ja vastaantuleva. Myös opettajien toivottiin kehittävän työtapojaan vastaamaan yhteiskehittämisen ja monialaisten ryhmien valmentamisen tarpeita.

Aikataulujen kanssa koet-

tiin suuriakin vaikeuksia. Yhteisen ajan löytäminen ryhmätaapaamisille ei ollut helppoa. Tästä johtuen toiminta opiskelijatiimeissä oli alkuperäisestä tavoitteesta poiketen enemmän virtuaalista kuin kasvokkain tapahtuvaa vuorovaikutusta. Tavoitteenaan tehtävässä oli nimenomaan kannustaa eri alojen opiskelijoita kohtaamaan toisiaan ja verkostoitumaan. Opiskelijoiden mielestä Yammer tai sähköposti eivät korvanneet yhteistä kasvokkain tapahtuvaa keskustelua varsinkaan tehtävän alkuvaiheessa. Kuitenkin myös ryhmätyöskentelyä ja oppimista tukevia verkkokehittämisympäristöjä tarvitaan tulevaisuudessa nykyistä enemmän ja niiden käyttö tukee työelämässä tarvittavia taitoja.

”Aikataulujen yhteensovittaminen näinkin suuren ryhmän (8 hlöä) työskentelyssä oli haasteellista. Yhteiset tapaamiset koettiin kuitenkin hyödyllisiksi, koska niissä sai muilta tiimin jäseniltä erilaista näkökulmaa ja ideoita myös omiin teemoihin.” (Opiskelija 1)

Toimintamallin visioinnissa ke-

hittämistehtävän haluttiin myös asemoituvan tiettyyn fyysiseen tilaan, kokoontumispaikkaan. Tilan tavoitteena oli mahdollistaa monialainen kohtaamisen kehittämistehtävän tekemisen yhteydessä. Tehtävän parissa työskentelevät opiskelijat voisivat kokoontua ja kohdata siellä myös muita tehtävään osallisia toimijoita. Visio mukaili ajatusta avoimuuden periaatteella toimivista tiloista (ks. Markkanen ym. 2013, 73.). Se mahdollistaisi opilaitosten ja yritysten välisen yhteistyön, yhteisen tekemisen ja luottamuksen syntymisen. Tila tarjoaisi samalla toimeksiantajille väylän päästä kiinni opiskelijoiden ja korkeakoulujen osaamiseen. Tilaratkaisua ei kuitenkaan saatu toimeksiannon aikana toteutumaan.

LOPUKSI

Case Napapiiri onnistui tehtävän vaativuudesta ja moniulotteisuudesta huolimatta saavuttamaan sille asetetut sisällölliset tavoitteet. Ilman hankerahoitusta tehtävän organisointi olisi ollut täysin mahdotonta sen vaatiman työmäärän vuoksi. Osana normaaliopetuksen järjestelyitä tä-

mäntyyppinen tehtävä edellyttäisi rakenteellisia muutoksia opetuksen organisoinnissa. Toisaalta se vaatisi myös oppimisen käsitteen uudistumista kohti 2020-luvun työelämän osaamistarpeita. Tämä ei varmaankaan ole mahdoton toive, jos ja kun oppimisen tavoitteista päästään yhteiseen ymmärrykseen.

Toimeksianto mallinsi sopivasti nykyisessä työelämässä tarvittavaa osaamista, kuten vuorovaikutustaitoja, valmiuksia yhteiskehittämiseen ja kokonaisuuksien hallintaan, luottamuksen rakentamista, avoimuutta, tavoitteellisuutta sekä epävarmuu-

den sietoa. Opiskelijoiden kokemuksissa menttiin sopivasti epämukavuusalueelle, mikä näkyi opiskelijoiden palautteissa mm. selkeämpien ohjeiden kaipuuna. Tämän suuntainen opiskelijoiden kritiikki voidaan tulkita myös positiivisesti ilmauksena muutoksen käynnistymisestä (oppimisena). Korkeakoulutetuista moni tulee joka tapauksessa työskentelemään erilaisissa projekteissa ja elämään erimittaisten pätkätöiden varaan rakentuissa työurissa. Tarve sellaisille palveluille ja puitteille, joita Unelmatehdas opiskelijoille tarjoaa, vain kasvaa. Horisontaalinen urasuunnittelu tulee yksilö-

tasolla olemaan yksi keino menestyä muuttuvassa työelämässä. Henkilökohtainen varmuus ja vahvuus löytyvät oman erikoistumisalueen osaamisen syventämisestä ja tavoitteellisesta kehittämisestä, oman idean löytymisestä. Unelmatehdas voi olla se paikka, jossa aloittaa idean hiominen timantiksi.

LÄHTEET :

Haavikko, S. & Lempiäinen, M. 2012a. Case Napapiiri – projektisuunnitelma. (moniste, julkaisematon).

Haavikko, S. & Lempiäinen, M. 2012b. Case Napapiiri –työskentelyä ohjaava käsikirja. (julkaisematon).

Jänkä, R. 2013. Case Napapiiri toteutuksen arviointia. (moniste, julkaisematon)

Markkanen, M., Pienonen, T. & Sorvari, R. 2013. Rohkeutta kokeilla ja toimia. Satakunnan ELY-keskuksen EU-rahoitteisten yritysten toimintaympäristön kehittämishankkeiden arviointi. Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Raportteja 99/2013.

Rovaniemen kaupungin kartta-aineistoa. 2012.

Rovaniemen kaupunki. 2012. Kilpailuohjelma Napapiiri. (moniste, julkaisematon)

ÄLYPAINOTEKNOLOGIA UNELMATEHTAAN IDEOINNIN TEEMANA

- ANNU HAARANEN, RAUNO RUSKO, RAIMO JÄNKÄLÄ

On tavallista, että opiskelijoilla ei ole selkeää kuvaa tulevaisuuden työurastaan. Toki se on ymmärrettävää, koska korkeakoulututkinnot antavat mahdollisuuksia sijoittua eri tehtäväalueille. Joillakin opiskelijoilla on kuitenkin enemmän tai vähemmän tiedossa, mitä he tulevaisuudessa haluavat tehdä. He ovat Unelmatehtaan pääkohderyhmä, ja heitä voidaan kannustaa hyödyntämään opiskeluympäristön tarjoamia puitteita luovasti omien tavoitteidensa suunnassa. Unelmatehtaan yksi keskeinen tavoite onkin opiskelijoiden omien ideoiden ja haaveiden toteutumisen edistäminen.

Unelmatehtaan ”brändi” korostaa ideoiden ja unelmien merkitystä urasuunnittelun lähtökohtana. Ongelmaksi tässä voi tulla ideoinnin menetelmällinen korostuminen. Huomion keskittäminen ideoiden tuottamiseen ja luovien ideointiprosessien kehittämiseen voi jättää vähemmälle sen tosiasiain, että ideat eivät synny itsestään. Tarvitaan rajauksia ja tiedon keruuta sekä kokeiluja. Ideat eivät siis synny tyhjästä vaan tarvitsevat toiminnallista ja tiedollista yhteyttä todellisen elämän tilanteisiin. Ideoinnin lähtökohtana tulisi olla kysymyksenasettelu ongelmanratkaisun muodossa. Tarvitaan tavoite ja kohteen ymmärrys, johon toimenpiteet kes-

kitetään. Parhaimmillaan saadaan luotua henkilökohtaista erikoistumista tukeva strategia, joka tietokartan tavoin ohjaa opiskelijan etenemistä.

Älypainoteknologia oli yksi Unelmatehtaan teema-alueista, joihin opiskelijat ja myös opettajat tutustuivat. Aloite aihealueeseen perehtymiseen tuli opiskelijoilta heidän toimiessaan opintoihinsa sisältyvässä harjoitustehtävässä, jossa kehittämis-kohteena oli painoalan yritys. Opiskelijat havaitsivat, että yhtenä mahdollisena kehittämissuuntana kyseisessä yrityksessä voisi olla älypainoteknologia. Samalla todettiin, että opiskelijoiden ja yrityksen tietämys älypai-

noteknologiasta oli varsin vähäistä.

Painettua älyä sovelletaan esimerkiksi aurinkokennoissa, sensoreissa, OLED-valaistuksessa sekä pikadiagnostiikassa. Sen yksi suurimmista myyntivalteista on ympäristöystävällisyys. Kun yleensä elektroniikkaa valmistettaessa tuotteesta poistetaan materiaaleja ja ne jäävät jätteeksi, ei älyä painaessa näin tapahdu. Kustannusetu tulee esiin vasta isoissa volyymeissa ja suurissa pintoja tehtäessä. Kaupallistetuissa tuotteissa on yhdistetty painettua älyä muiden tekniikoiden kanssa, joten uusien tuotteiden ei tarvitse olla kokonaan tällä menetelmällä tehty.

Teknologian tutkimuskeskus VTT on ottanut aktiivisen roolin painetun älyn kaupallistamisessa ja nykyään tekniikkaa ollaan soveltamassa useammalla alalla. (Haaranen 2014, 12.)

Tietoa hankittiin tutustumalla älypainoteknologiaan Oulun VTT:llä ja Oulun ammattikorkeakoulussa. Vierailu käynnisti oppimisprosessin, johon sisältyi kaksi vierailua Oulun älypainoteknologiayksiköihin ja kaksi järjestettyä keskustelutilaisuutta älypainoteknologiasta. Toisessa keskustelutilaisuudessa aihetta käsiteltiin osana älyteknologiaa. Lisäksi Lapin yliopiston johtamisen opiskelija Annu Haaranen laati aiheesta raportin.

MISTÄ

ÄLYPAINOTEKNOLOGIASSA ON KYSE – TIEDONHANKINTA

Kaikki alkoi Lapin yliopiston johtamisen oppiaineen syventävien opintojen kurssista vuonna 2012. Kurssin vastuuopettajana toimi yliopistonlehtori Pikka-Maaria Laine ja opetusprosessiin osallistui myös yliopisto-opettaja Rauno Rusko. Yhdeksi opiskelijoiden kehittämiskohteeksi vali-

koitui Lapissa toimiva painoalan yritys.

Yleisesti painoala on haasteellisessa tilanteessa sähköisen median syrjäyttäessä painettua mediaa. Tämän vuoksi painoalan yritykset ovat lähteneet etsimään uusia laajentumisalueita perinteisen painotoiminnan rinnalle. Toimialan haasteellisuus ilmeni hyvin pian myös opiskelijoille. He ehdottivatkin yrityksen johdolle yhtenä laajentumismahdollisuutena älypainoteknologiaa. Yritys kiinnostui asiasta, mutta samalla todettiin, että tietämys aihealueesta oli rajallista niin yrityksen edustajilla kuin opiskelijakonsulteillakin. Aihealueeseen päätettiin Unelmatehtaan puitteissa perehtyä tarkemmin. 30.11.2012 Oulun VTT:lle ja Oulun ammattikorkeakouluun suuntautunutta vierailua olivat järjestelemässä erityisesti johtamisen opiskelijat Heidi Selkälä ja Jari Kärkäs. Opettajakunnasta vierailuun osallistuivat Tauno Tepsa Rovaniemen ammattikorkeakoulusta ja Rauno Rusko Lapin yliopistosta. Teknologian esittelijöinä toimivat Oulun VTT:llä Ilkka Kaisto ja Tapio Fabritius sekä Oulun ammattikorke-

koulussa Harri Määttä.

Oulun vierailun yhteydessä todettiin, että koska aihealue on kiinnostava myös Lapin toimijoiden näkökulmasta, tutkimus- ja opetusyksiköiden välistä älyteknologiaan liittyvää kanssakäymistä tulee jatkaa edelleen. Myös esittelyissä mukana ollut painoalan yritys päätyi samaan ratkaisuun.

Seuraavassa vaiheessa Oulun älyteknologiaosaajat kutsuttiin esittelemään älypainoteknologian sovellusmahdollisuuksia Lapin yliopistoon. Älypainoteknologia tutuksi opetukseen, tutkimukseen ja yritystoimintaan -tilaisuus järjestettiin 28.3.2013. Tilaisuuteen osallistui lähes 30 henkilöä, joukossa useita yritysten ja organisaatioiden edustajia. Älypainoteknologiaa esittelivät Ilkka Kaisto ja Tapio Fabritius VTT:stä sekä Harri Määttä Oulun ammattikorkeakoulusta. Osallistujien joukossa oli myös johtamisen ja yrittäjyyden opiskelijoita Lapin yliopistosta. Opetus- ja tutkimushenkilökuntaa oli paikalla sekä Lapin yliopistosta että Rovaniemen ammattikorkeakoulusta. Tilaisuus ei perustunut pelkästään aiheesta pidettyihin esitelmiin,

vaan lisäksi käytiin pienimuotoisia keskusteluja, joissa aiheet vaihtelivat teemasta toiseen. Yhtenä aiheena nousivat esille älypainoteknologian sovellusmahdollisuudet matkailualalla.

EKSKURSIO MATKAILUUN

Tämä alaluku perustuu Annu Haaranen (2014) Johtamisen erityiskysymykset -opintojaksolle tekemään raporttiin.

Älypainoteknologian sovellusmahdollisuuksia matkailualalla sivuttiin Unelmatehtaan Case Napapiri -toimeksiannossa. Annu Haaranen kipparoima opiskelijaryhmä ideoi sovelluksen, jota voisi käyttää älypuhelimissa ja tableteissa. Se antaisi jatkuvasti infoa Napapiirin alueen aktiviteeteista. Taikaikkuna-sovelluksen avulla voi nähdä tonttuja hyppelemässä metsässä tai Rannan eläintarhan eläinten loikotella puiden oksilla. Tietoa alueen tapahtumista ja lähellä olevista aktiviteeteista voitaisiin antaa muun muassa virtuaalisten kylttien avulla. Tieto olisi tällöin aina ajantasaista. Mikäli vierailustaan Napapiirille tahtoo saada kaiken irti, voisi lunastaa rannekkeen,

jolla saa Taikaikkunan käyttömahdollisuuden sekä vapaan pääsyn eri palveluihin. Lisäksi rannekkeella saisi alennusta useista alueella myytävistä tuotteista ja palveluista. Tämän idean perusteella Annu Haaranen lähti selvittämään, millaisia tarpeita matkailutoiminnassa voisi olla älykkään tekniikan soveltamiselle ja mitkä olisivat älypainon mahdollisuudet tässä.

Unelmatehtaan ja Annun välisissä konsultaatioissa tiedonhankinnassa päädyttiin soveltamaan tulevaisuuden ennakointiin tarkoitettua Delfoi-tekniikkaa. Se perustuu yksittäisten asiantuntijoiden haastatteluun. Haastattelut eivät ole tietoisia muiden asiantuntijoiden haastatteluista. Haastatteluissa nousevien teemojen pohjalta toistetaan vastaavalla tavalla toinen haastattelukierros. Menetelmän avulla pyritään tuomaan esiin uudenlaista tietoa, valistuneita arvaus- ja perustelluja mielipiteitä ja hiljaista tietoa kohteena olevan asian tulevaisuuden mahdollisuuksista, uhkista sekä vaihtoehdoista. Suoranaista selvää tulevaisuuden kuvaa ei tavoitella, vaan pikemminkin fokuksessa on asiantuntijoiden

mielipide siitä, millainen asian, ilmiön tai kehityskulun tulevaisuus saattaisi olla. Delfoi on perimillään viestintämenetelmä, joka koostuu kohtaamisista, dialogeista ja moniäänisistä tulevaisuustesteistä. Delfoin pääperiaatteita ovat anonymiteetti, iteraatio, kommunikatiivisuus, perusteltu palaute, määritelty asiantuntijuus sekä oppiminen. (Turun yliopiston... 2011.)

Delfoi-tekniikan kaikkia pääperiaatteita ei tässä tapauksessa jo ajankäytön rajallisuuden vuoksi voitu puhdasoppisesti noudattaa. Esimerkiksi anonymiteetti ei täysin toteutunut, sillä osa haastatteluista toteutettiin ryhmähaastatteluna. Vaikka tämä saattoi heikentää asiantuntijoiden uskallusta paljastaa oikeita ajatuksiaan, pyrittiin kuitenkin takaamaan monipuolisen keskustelun syntyminen lyhyissä haastattelutilanteissa. Iteraatiota noudatettiin osin, sillä asiantuntijoilta kerättiin palautetta ensimmäisen kierroksen tuloksiin. Selvityksessä ei myöskään keskitytty ainoastaan tulevaisuuden tarkasteluun, vaan asiantuntijoilta haluttiin saada esiin myös luovaa ideointia sekä

näkemyksiä aiheen nykytilanteesta.

Asiantuntijahaastattelut toivat esiin neljä tekijää, jotka liittyvät älykkään tekniikan soveltamiseen matkailussa: saavutettavuus, informaationjakaminen, elämykset sekä markkinointi. Kaikki haastateltavat tunnistivat paljon käyttämätöntä potentiaalia uusissa teknisissä sovelluksissa. Yksi olennainen seikka matkailukontekstissa on olemassa olevien palveluiden sekä uusien tuotteiden mobiliteetti, sillä kaiken tarvittavan informaation tulisi olla helposti ja joustavasti matkailijoiden saatavilla.

Haastatteluissa ilmeni huoli, että tällä hetkellä teknisessä kehityksessä edetään liikaa tuotteiden uusien teknisten ominaisuuksien ehdoilla ja kuluttajanäkökulma unohdetaan helposti. Innovointiprosessissa pitäisi haastateltavien mukaan ensisijaisesti lähteä liikkeelle palvelupolusta tai sovellusideasta, johon etsitään teknisiä ratkaisuja ja sen toteuttajia. Kun tekniset toteuttajat etsivät itsenäisesti sovellusmahdollisuuksia, on haastattelijan mukaan riski, että kehitetään tuotteita, joille ei ole markki-

noilla kysyntää. Yhtenä ratkaisuna tähän esitettiin erilaisten osaajien yhdistämistä, jolloin voidaan tuoda esille ratkaisua vaativia ongelmia ja ratkaisun kehittäjiä. Keskustelussa tuli esille, että kuluttajat arvostavat teknisiä ratkaisuja, kun ne eivät hankaloita asiointiprosessia. Älykkään tekniikan pitää olla toimivaa ja prosessin tulee sujua kuin itsestään.

Annu Haaranen esitelti raporttinsa alustavia tuloksia 9.6.2014 Lapin yliopistossa järjestetyssä keskustelutilaisuudessa, jossa paikalla oli osa ensimmäisen kierroksen haastatteluihin osallistuneista henkilöistä. Siten tilaisuus muodosti eräänlaisen toisen Delfoi-kierroksen, jonka aikana käydyt keskustelut vaikuttivat raportin lopulliseen sisältöön. Tilaisuuteen oli tullut myös mm. pelialan ja painoalan edustajia keskustelemaan tilaisuuden teemasta, joka oli älykkään tekniikan soveltaminen matkailussa. Keskusteluissa todettiin olevan tarvetta rakentaa älyteknologiaosaajien ja matkailun kehittäjien välille nykyistä tiiviimpi keskusteluyhteys, joka nopeuttaisi teknologisten sovellusten käyttöönottoa matkailussa.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Älypainoteknologian tutkiminen on keskittynyt Suomessa Ouluun, jossa VTT, Oulun yliopisto sekä Oulun ammattikorkeakoulu tekevät yhteistyötä. Oulussa sijaitsevaan Printocent-osaamisyhteisöön kuuluu yli 30 yritystä, ja sen tehtäviä ovat alan liiketoiminnan kehittäminen sekä prototyyppien valmistaminen.

Painetun älyn tulevaisuutta on vaikea arvioida, sillä vaihtoehtoja on paljon. On hyvin mahdollista, että ala ei tule koskaan kasvamaan räjähdysmäisesti, sillä tähän tarvittaisiin haastateltujen asiantuntijoiden mukaan niin kutsuttu ”killerapplikaatio”, joka toisi sekä sijoittajia että tekijöitä painetun älyn saralle. Tulevaisuudessa mahdolliset lisääntyvät kierrätysmaksut voisivat olla yksi tekijä, joka lisäisi kiinnostusta älypainon kaltaiseen ekologisempaan teknologiaan. Jos matkailualalta löytyy kiinnostusta painetun älyn hyödyntämiseen, voi VTT etsiä Oulun Printocent-yrityksistä mahdollisia yhteistyökumppaneita. Haastatellut matkailualan edustajat näkivät, että yhteistyöhön olisi hyvä saada mukaan esimerkiksi alueel-

linen kehitysyhtiö tai kaupunki sekä jokin suurempi yritys, jolloin riski jakautuisi pienempiin osiin. (Haaranen 2014, 13)

Tällä hetkellä teknologia liitetään matkailussa lähinnä saavutettavuuteen, informaation jakamiseen, elämyksien parantamiseen sekä markkinointiin. Nykyisessä toiminnassa nähtiin tehdyn selvityksen mukaan kuitenkin myös tarvetta uusille teknologisille ratkaisuille. Kysyntää nähtiin olevan hyvinvointipalveluissa, turvallisuudessa, erilaisille verkostoille tarkoitetuissa koh-

taamispalveluissa, ja ympäristön muutoksien havainnollistamisessa sekä ravintolapalveluissa. Suotavaa olisi kuitenkin selvittää tarkemmin matkailuyrityksiltä, mitä ovat ne asiat, joihin tarvittaisiin ratkaisuja. Tällöin myös painettuun älyyn erikoistunut yritys voisi olla mukana ja mahdollisesti räätälöidä tuotteen tai ratkaisun matkailuyrityksen tarvetta vastaavaksi. (Haaranen 2014, 15)

Tutustumiskäyntien ja Delfoi-menetelmän avulla opiskelijat pääsivät itse tutustumaan perusteellisemmin heille uuteen

teknologiaan, ja he saivat prosessista myös kokemusta poikkitieteellisestä yhteistyöstä (kuvio 1). Uutuusarvoa tuottivat erityisesti sovellusideoinnit. Älypainoteknologiaan tutustuminen käynnisti siinä mukana olleille yhteisen oppimisprosessin, jonka myötä alkoi rakentua alan tutkijoiden, kehittäjien ja yrittäjien verkosto. Merkittäviä olivat myös havainnot siitä, kuinka aiheeseen – tässä tapauksessa älypainoteknologiaan – perehtyminen rajasi aluksi opiskelijoiden tarkastelukulmaa ja avautui sitten viuhkan lailla

Kuvio 1. Älypainoteknologia-casen vaiheet Unelmatehtaassa

monipolkuisiksi ideoiden kentäksi.

Unelmatehtaan kautta saatu resurssi ja menetelmällinen tuki mahdollistivat edellä kuvattun oppimisprosessin toteuttamisen. Tämäntyyppinen toiminta sopii jatkossakin hyvin Unelmatehtaan toimintoihin. Se voi toimia kannustajana, välittäjänä ja verkkojen kutojana, mutta ennen muuta tarvitaan aktiivisia, yhteistoiminnallisia ja tavoitteellisia opiskelijoita hyödyntämään tarjoutuvia mahdollisuuksia. Unelmatehdas rakentuu yhdessä.

LÄHTEET :

Haaranen, A. 2014. Älykkään tekniikan soveltaminen matkailussa. Johtamisen erityiskysymyksiä. Lapin yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Moniste (julkaisematon).

Turun yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Brahea 2011. Futurex – Future Experts -Projektin Delfoi-tutkimus. Turku.

INNOMARATON YLLÄKSEN HUIPULLA

- SATU VALLI

Unelmatehdas -projektin aikana kehitettiin InnoMaraton-tapahtumaa, jolla pyrittiin vastaamaan uuden Lapin ammattikorkeakoulun haasteisiin. Vastaperustetun Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijat saivat vastata uudistetussa InnoMaratonissa työelämän haasteisiin. Tapahtuma keräsi yli sata opiskelijaa kolmen vuorokauden innovaatioleirille Ylläksen huipulle. Mukana oli liiketalouden ja tekniikan opiskelijoita sekä muutamia Lapin yliopiston johtamisen ja matkailun opiskelijoita.

InnoMaraton järjestettiin keväällä 2014 yhdeksännen kerran. Lapin ammattikorkeakoulun strategiassa on määritelty, että oppilaitos jalostaa muuttuvan toimintaympäristön vahvuuksista ja mahdollisuuksista osaamista ja elinvoimaa pohjoisten toimijoi-

den tarpeisiin. InnoMaratonilla pyrittiin toteuttamaan tätä tehtävää. Aluevaikuttavuuden lisäksi toinen erittäin tärkeä tavoite InnoMaratonissa oli tarjota opiskelijoille oppimiskokemus, joka pakottaa heidät työskentelemään monialaisissa tiimeissä, paineen alaisena ja poissa tutusta toimintaympäristöstä. Tapahtuma toteutettiin ympäristössä, joka kuvasi aitoja työelämän tilanteita ja antoi opiskelijoille mahdollisuuden aivan uudenlaiseen oppimiskokemukseen.

Tällä Unelmatehtaan InnoMaraton-toteutuksella vahvistettiin ammattikorkeakoulun ja yliopiston sekä Lapin alueen yritysten välistä työelämäyhteistyötä. Lisäksi viestitettiin yrityksille, miten ne voivat toiminnassaan hyödyntää alueen korkeakouluja.

INNOMARATONIN TOTEUTUS OSANA UNELMATEHDASTA

Alkutahdit uudistettuun InnoMaratoniin otettiin yhteistapaamisella Pohjanrannassa Keminmaassa tammikuussa 2014 (kuva 1). Yhteistapaamiseen osallistuvat Tornion ja Rovaniemen ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijat sekä opiskelijoita Lapin yliopistosta johtamisen puolelta. Pohjanrannassa opiskelijat pääsivät kuulemaan myös Pohjanranta Oy:n liiketoimintakonseptista. Pohjanrannan toimitusjohtaja Mikko Lampela kertoi Pohjanrannan mielenkiintoisesta historiasta. Paljastui, että Pohjanrannan vanhaisäntä oli aikoinaan tehnyt 100-vuotiaana useita innovaatioita. Näin pääsimme innovaation lähteille. Lisäksi saimme

Kuva 1. Pohjanrannassa tammikuussa 2014 tiimit tutustuvat ja aloittivat työskentelyä toimeksiannon parissa. (Kuva: Seija Salo-oja).

kuulla, miten Pohjanrannassa kehitetään liiketoimintaa useilla eri toimialoilla. Tapaamiseen osallistuivat myös InnoMaraton-tapahtuman toimeksiantajat.

Aloituksessa muodostui 24 tiimiä, jotka tapaamisen tuloksena valitsivat nimen tiimilleen sekä sopivat työskentelytavoista ja tehtävistä ennen innovaatioleiriä. Opiskelijatiimien tavoitteena oli, että tammikuun aikana työsterään ideaa toimeksiantajaryitykselle. Näin tiimeillä oli valmiina idea-aihio, jota ne lähtivät kehittämään eteenpäin helmikuussa varsinaisella työskentelyviikolla Äkäslompolossa. Yh-

delle toimeksiannolle teki ideointia kaksi tai kolme ryhmää; näin mahdollistettiin useamman idean tuottaminen yhdelle toimeksiantajalle. Tiimeissä oli opiskelijoita eri kampuksilta. Näin opiskelijat pääsivät tutustumaan uusiin opiskelijakavereihin. Tällä tavalla tapahtui myös verkostoitumista opiskelijoiden kesken heti InnoMaratonin aloitusvaiheessa.

Opiskelijatiimeille nimettiin valmentajat oppilaitosten opettajista. Valmentajana toimivat opettajat muodostivat kahden hengen tiimin, ja he valmensivat yhdessä kolmea tiimiä. Näin toiminnassa toteutui myös yhteisopettajuus. Tiimin opettajat pyrittiin valitsemaan niin, että he olivat eri substanssialueilta, joten opiskelijoilla oli mahdollisuus saada tietoa idean kehittelyyn mahdollisimman laajasti.

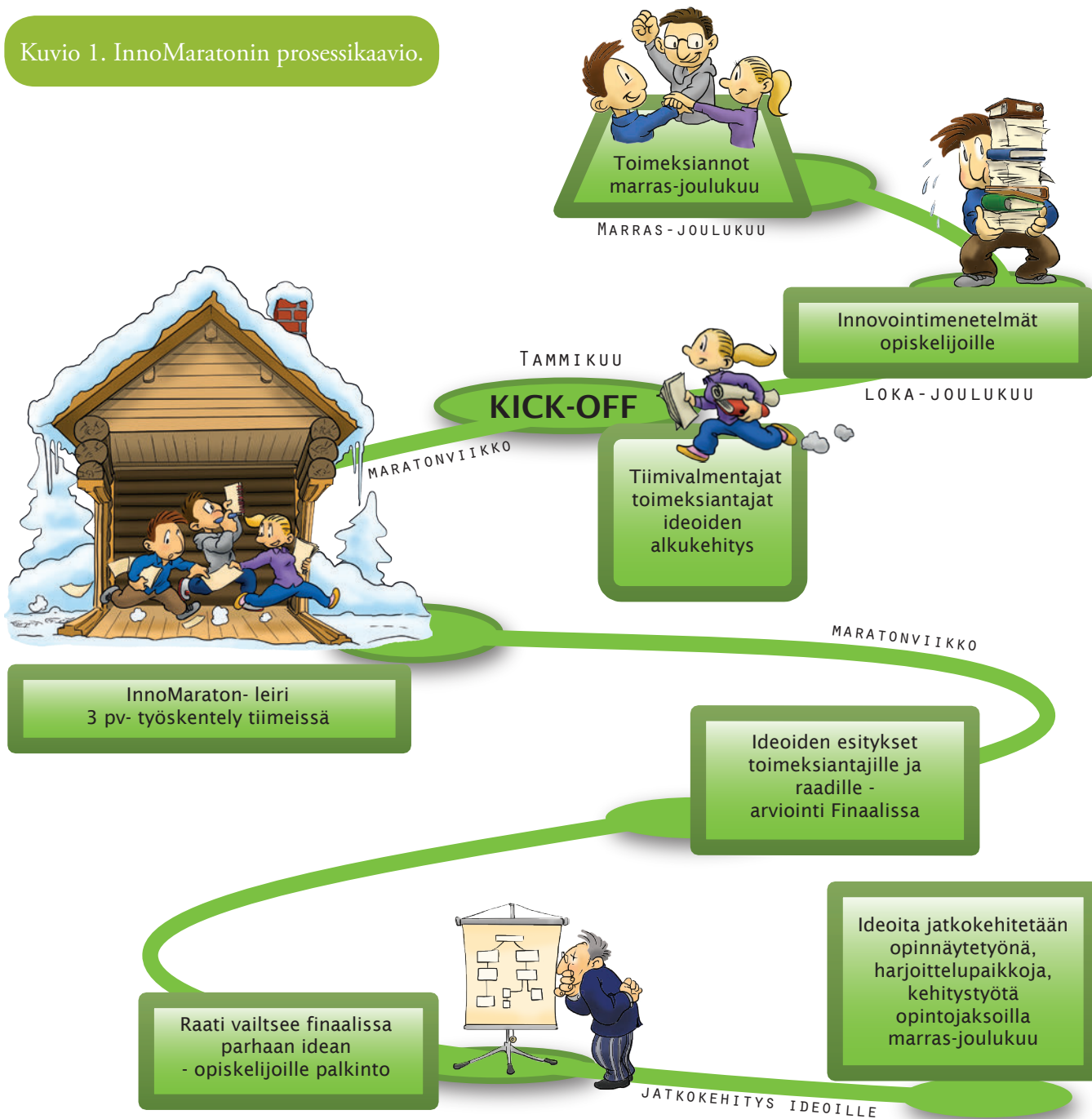
Vuoden 2014 toteutukseen oli saatu yhteensä yksitoista toimeksiantoa elinkeinoelämältä ympäri Lappia. Toimeksiantoina kehitettiin mm. matkailun liiketoimintaan liittyviä palveluita,

esimerkiksi seuraavien kysymysten pohjalta: Miten saadaan matkailijat maksamaan latureitistöä? Miten kehitetään brändien sekä tunturialueiden tunnettuutta? Mitä keinoja löytyy Lapin hiljaisen sesongin piristämiseen? Miten eri matkailupalveluita sekä hotellipalveluita voidaan kehittää niin, että saataisiin yhteistyöstä mahdollisimman paljon synergiaetua?

INNOMARATON ÄKÄSLOMPOLOSSA

Unelmatehdas-hankkeen yhtenä kehittämistavoitteena oli kehittää edelleen niitä hyviä käytäntöjä, joita hankkeeseen osallistuvilla organisaatioilla oli jo ennestään. Toteutus Äkäslompolossa innovointileirinä oli uutta verrattuna aikaisempaan vastaavannlaiseen toimintaan. Opiskelijat vietiin kolmen päivän intensiiviseen tapahtumaan oppilaitoksen ulkopuolelle. Innovointi tapahtui ilman aikarajoitteita maanantai-iltapäivästä keskiviikkoiltaan. Tällä pyrittiin siihen, että innovointi ei olisi aikaan sidottua vaan ideoiden kehittämistyö tapahtuisi yhtäjaksoisesti kolmen päivän aikana.

Kuvio 1. InnoMaratonin prosessikaavio.

Yllä olevasta prosessikaaviosta (kuvio 1) näkyy, miten opiskelijatiimin työskentely jakautui alustavaan työhön ja varsinaisen maratonviikon työhön Äkäslompolossa. Opiskelijat alkoivat heti maanantaina työstää ideoita, joita he olivat kehitelleet tammikuun aikana. Osalla tiimeistä idean kehittäminen oli vielä alkuvaiheissa, toiset tiimit taas olivat suunnitelleet ideoita jo pidemmälle. Tässä tilanteessa opiskelijat huomasivat etukäteen tehdyn työn merkityksen: valmistautuminen huolella tehtävään helpotti ideointia.

Tiistaina kaikki tiimit kokoonoutuivat Hotellin Äkäslompolon auditorioon kuuntelemaan Diilistä-ohjelmasta tuttua Juhana Helmenkalastajaa. Juhana oli nuorille ideoijille viesti, että huonoja ideoita ei ole olemassakaan. Hänen mielestään huonot ideat kannattaa sanoa ääneen, sillä niistä syntyy kehittämisen tuloksena usein aivan loistavia ideoita. Juhana Helmenkalastajan sparraustilaisuuden jälkeen opiskelijat lähtivät uudella innolla kehittämään ideoita toimeksiantoihinsa (kuva 2). Tiistai-iltana tiimit esittivät ideoita valmentajille ja saivat palautetta senhetkisestä

tuotoksestaan. Jotta päivän sparraustilaisuus ei olisi jäänyt pelkälle kuuntelun tasolle, ryhmät halusivat Juhana Helmenkalastajalta tiimikohtaista palautetta ideastaan. Näin sitten tiimit varasivat Juhanalta aikoja tiistaina kiivaaseen tahtiin, jotta saivat hänen mielipiteensä omasta ideastaan. Innokkaita ideankehittäjiä riitti Juhanan sparrattavaksi lähes puoleenyöhön asti. Voidaan sanoa, että tämänkertaisesta InnoMaratonista tuli todellakin intensiivinen ideointimaraton.

Koska InnoMaraton oli tällä kertaa vain kolmipäiväinen tapahtuma, tiimeillä tuli olla ideat esittelykunnossa toimeksiantajille jo keskiviikkona iltapäivällä. Tämä toi tiimeille haastetta siihen, että ideat saatiin konkreettisiksi ja esityskuntoon toimeksiantajatapaamiseen. Keski- viikkoamuna tiimit ehtivät vielä esitellä ideoita valmentajille ja hakea uusia näkökulmia ideoinnin viemiseksi

Kuva 2. Juhana Helmenkalastaja sparraa tiimin ideointia Ylläksellä Äkäshotellin yläparvella. (Kuva: Satu Valli).

toteutuksen tasolle (kuva 3).

Viimeisenä maratonpäivänä eli keskiviikkona ideat siis esiteltiin. Toimeksiantaja valitsi kahdesta ideasta jatkoon mielestään paremman, joka eteni finaaliin kamppailemaan voitosta toisten ideoiden kanssa. Toimeksiantajalle tehdyn esityksen jälkeen tiimien tuli valmistautua esittelemään ideansa finaaliin. Opiskelijat ehtivät vielä parantamaan esitystään toimeksiantajalta saamansa palautteen perusteella.

Keskiviikkoiltana oli tuomariston vuoro asettaa ideat paremmuusjärjestykseen (kuva 4). Tuomaristossa oli mukana alueen

Kuva 3. Ylläksen lumisissa maisemissa ryhmä on miettimässä ideaa valmentajiansa kanssa Kemijärven kaupungille. (Kuva: Satu Valli).

Kuva 4. InnoMaratonin tuomaristo miettiäänä pohtimassa ideoiden paremmuutta. (Kuva: Satu Valli).

elinkeinoelämän edustajia sekä edustajia Lapin ammattikorkeakoulusta. Lisäksi mukana oli tietysti Juhana Helmenkalastaja, joka pääsi nyt näkemään myös ideoinnin lopputuotokset. Esimerkiksi Ylläksen latuverkostomaksujen kehittämiseen liittyvää ideointia tehneen ryhmän Team Hiihtopummit ideointi latumaksuihin oli tuomaristossa olleen Sampo Kaulasen mielestä todella yksinkertainen, ja hän ihmetteli, miten näitä asioita ei saada tehdyksi latumaksujen keräämiseksi. Juhana Helmenkalastajan mielestä Team Hiihtopummien idea oli täysi toteuttavissa, ja samalla

mielellä oli myös Kolarin elinkeinojohtaja Tapio Niittyviita.

OPISKELIJOIDEN KOKEMUKSIA TOIMINTAVASTA

Tiimit olivat monialaisia, ja näin opiskelijat pääsivät tutustumaan uusiin opiskelijakavereihin. Opiskelijat saivat kokemusta aidosta yritykselle tehtävästä työstä ja toimimisesta yhdessä eri alojen opiskelijoiden kanssa. Lisäksi opiskelijat saivat testata esiintymistaitojaan sekä kokea, millaista on työskennellä tilanteessa, jossa heiltä odotetaan tuloksia. Näitä asioita he tulevat tarvitsemaan

työelämässä (kuva 5).

Tuloksena oli lähes 30 ideaa, ja opiskelijoille tapahtuma tuotti oppimista useilta eri liike-elämän alueilta. Opiskelijoiden kokemuksia InnoMaratonista selvitettiin kyselyllä. Opiskelijat kokivat, että etenkin heidän vuorovaikutustaitonsa sekä itsetuntonsa parantui tapahtumassa työskentelyn aikana. Lähes kaikki kyselyyn vastanneet kertoivat panostaneensa paljon tai erittäin paljon ryhmässä työskentelyyn. Tiimejä haastateltaessa tuli lisäksi esille, että opiskelijoiden mielestä InnoMaratonissa oppi toimimaan ryhmässä sekä tuntemaan uusia

Kuva 5. Voittajatiimi on miettimässä ideaa harjoitusesityksessä. Iloista mieltä ja innokkuutta näyttää vielä löytyvän maratonin loppuvaiheissakin. (Kuva: Satu Valli).

ihmisiä. InnoMaraton toimii siis erittäin hyvin yhtenä oppimisen muotona.

YRITYSTEN KOKEMUKSIA
Lapland Safaris Group Oy:n hallituksen puheenjohtaja Rauno Posio totesi ideoiden esittelytilaisuudessa Ylläksellä, että opiskelijoiden hyvä perehtyneisyys toimeksiantojen aiheisiin ja matkailun nykytrendeihin yllätti toimeksiantajat.

- Kumpikin tiimimme innovoi ajatuksia, jotka aion viedä organisaatiossamme eteenpäin, kuvaili Posio InnoMaratonissa

saavutettuja tuloksia. Lapland Safaris oli nyt ensimmäistä kertaa mukana InnoMaratonin toimeksiantajana, mutta yhtiö on Rauno Posion mukaan mielellään mukana myös tulevina vuosina, jos kutsu tulee.

Kun opiskelijat ovat luovuttaneet ideoita toimeksiantajalle, toimeksiantaja lähtee usein kehittämään niitä omassa liiketoiminnassaan. Edellisenä vuonna tehtiin hieman vastaa-

valla tavalla ideointia Kemian kaupungille. Ollessani Kemian kaupungin vieraana lokakuussa 2014, siellä vielä muisteltiin opiskelijoiden tuottamia ideoita. Kaupunki oli yhdistellyt ja kehitellyt ideoita omia tarpeitaan vastaavaksi.

**VALMENTAJIEN
NÄKEMYKSIÄ
OPISKELIJOIDEN
OSAAMISEN
KEHITTÄMISESTÄ
TYÖELÄMÄYHTEISTYÖSSÄ**
Millaista on oppiminen uudellisissa oppimisympäristöissä? Pedagogisesta näkökulmasta

katsoen InnoMaratonissa korostuu ongelmaperusteinen oppiminen. Opiskelijatiimillä on aidosta työelämästä lähtevä kehittämissä tehtävä, joka heidän tulee ratkaista tapahtuman aikana. Lähtökohdista InnoMaratonina toteutettavassa opintojaksossa on, että oppiminen tapahtuu käytännön ongelmien kautta. Opiskelijatiimissä yhdistyvät mm. seuraavat oppimisen elementit: itseohjattu oppiminen, poikkeus-tieteellisyys, ryhmä- ja vuorovaikutustaidot sekä informaationkäsittelyn taidot. Opiskelijat kohtaavat todellisia oman ammattialan ja työelämän ongelmia. Näin opiskelijat pääsevät vastaamaan uusiin ja tällä hetkellä tärkeisiin yritysmaailmasta tuleviin haasteisiin. Tiimien valmentajina toimivat opettajat, jotka ohjaavat prosessia sekä auttavat tiimiä osaamisalaan liittyvissä haasteissa.

Opiskelijoilla on tehtävässä haasteena se, että he eivät saa valmiita toimintamalleja. He joutuvat pohtimaan, mitä tietoa tarvitaan ja miten tietoa voi hyödyntää idean tuottamisessa. Tapahtuman alussa opiskelijatiimeissä vallitsee yleensä kaaos ja kysymyksiä on paljon: mitä teh-

dään, mitä tietoa tarvitaan, miten edetään, milloin asia on valmis jne. Tähän ei valmentajina toimivilla opettajilla ole vastausta. Ensimmäisissä harjoitusesityksissä opiskelijat saavat palautetta työstään. Lisäksi palautetta tulee suoraan toimeksiantajalta. Ryhmät ovat toimeksiantajan palautteen jälkeen kiinnostuneita, siitä mitä toinen ryhmä teki eri tavalla, että pääsi finaaliin. Opiskelijatiimien kiinnostus kehrittelemäänsä ideaa kohtaan kasvaa yleensä koko ajan tapahtuman edetessä. Valmentajien näkemyksen mukaan toimintatapa opettaa opiskelijoita pohtimaan asioita syvällisemmin, ja tästä syntyy syvää kokemuksellista oppimista.

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

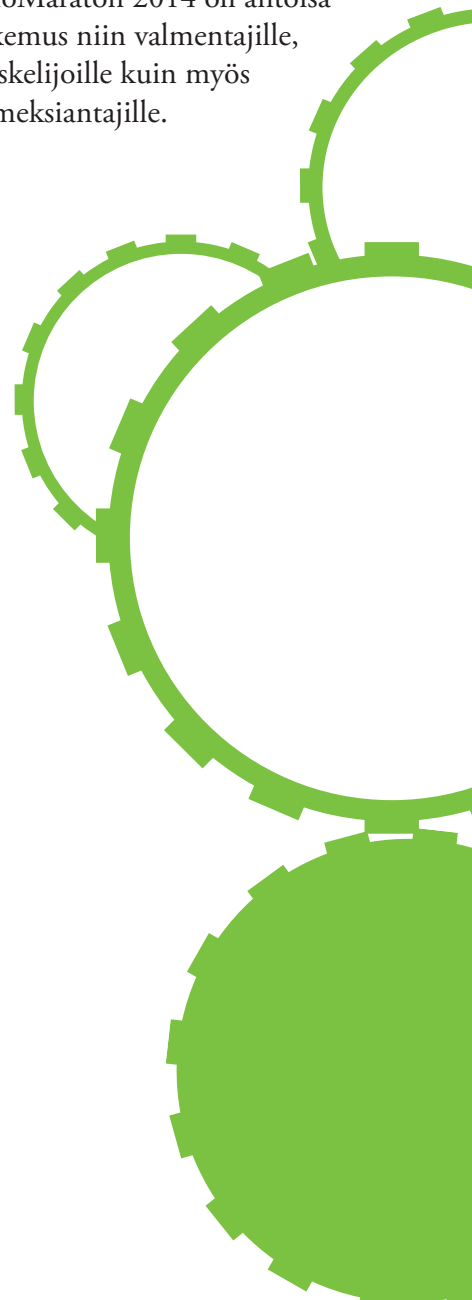
Unelmatehtaan avulla toteutuksessa InnoMaratonissa opiskelijat pääsivät olemaan kolme päivää uudenaikaisessa oppimisympäristössä ja monialaisissa ryhmissä. Jo ympäristö sinänsä asetti haasteen ryhmien toiminnalle. Opiskelijat eivät päässeet pois ryhmätyöstä edes ns. vapaa-aikana, vaan heidän toimintansa tiimissä oli tiivistä koko kolmen päivän ajan. Näin laajamittainen toteutus oli

mahdollinen Unelmatehtaan panostuksen ansiosta. Samalla edistettiin yhteistyö Lapin ammattikorkeakoulun ja Lapin yliopiston välillä sekä verkostoitumista eri organisaatioissa toimivien työntekijöiden ja Lapin alueen yrittäjien kesken. Myös Unelmatehdas-toiminnan tunnettavuus lisääntyi ja luotiin uusia yhteistyömahdollisuuksia.

Unelmatehtaan ansiosta pääsimme tavoittamaan useampien toimialojen opiskelijoita useammalta kampukselta. Näin tuotettuihin ideoihin tuli erilaisia näkökantoja eri aloilta. Lisäksi toteutuksessa mukana olleet opettajat pääsivät kehittämään omaa osaamistaan tutustuessaan alueen yrityksiin. Alueen yritykset puolestaan saivat tietoa siitä, mitä ammattikorkeakoulun ja yliopiston opiskelijat osaavat ja mitä lisäarvoa he voivat tuottaa alueen yritysten toimintaan.

Suomi tarvitsee yrittäjiä ja yrityksiä, jotka kehittyessään tarvitsevat työvoimaa. Tulevin vuosien haasteena on se, miten kehittäisimme tapahtumaa vastaamaan tähän tarpeeseen. Millä keinoin voimme herättää enemmän opiskelijoiden mielenkiintoa

omaa yritystoimintaa kohtaan? InnoMaraton 2014 oli antoisa kokemus niin valmentajille, opiskelijoille kuin myös toimeksiantajille.

INNOSTUSTA, LUOMISEN TUSKAA JA ONNISTUMISEN RIEMUA LIIKEAKATEMIASSA

- JUKKA LAURI

LIIKEAKATEMIA

Voiko opiskelu olla jotain muuta kuin luentoja ja tenttejä? LiikeAkateмиassa uskotaan, että voi ja pitääkin olla. Torniossa sijaitsevan Lapin ammattikorkeakoulun toimipisteen, Minervan, alakerrassa pakertaa joukko tiimiyrittäjiä käytännön kautta oppien. Valmiita vastauksia ei anneta vaan jokainen vaikuttaa itse omaan kehitykseensä ja oppimiseensa.

LiikeAkatemian tavoitteet ja toiminta vastaavat hyvin pitkälle Unelmatehdas-hankkeelle asetettuja tavoitteita. Hankkeen myötä Liikeakatemian opiskelijat ovat saaneet tietoa yrittämisestä ja omien ideoiden kehittämistä. Opiskelijat ovat myös päässeet verkostoitumaan alueella ja tutustumaan muihin yrittäjiä edistäviin oppilaitoksiin. Akatemialaiset ovat tehneet seminaarivierailuja sekä vierailut Ruotsiin ja Jyväskylän Tiimiakatemialle. Unelmatehtaan ohjaus-

polku on avannut myös väylän omaa yritystä suunnitteleville. Ensimmäiset aktiivisesti omaa yritysideaansa suunnittelevat ovat rohkaistuneet viemään ideaansa eteenpäin juuri Unelmatehtaan aikana.

OPINTOJEN KULKU

LiikeAkademia on Lapin ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikön yrittäjyyteen tähtäävä koulutus. Yrittäjyyden opiskelu käynnistyy normaalisti kahtena ensimmäisenä vuotena liiketalouden perusopinnoilla. Tiimiyritys perustetaan jo toisena opiskeluvuotena. Tuolloin opiskelijat aloittavat myös siirtymisen koulumaisesta ympäristöstä LiikeAkatemian tiloihin. Opiskelijat ottavat kiinnostuksensa mukaan omat roolinsa tiimiyrityksissä. Toimitusjohtajat valitaan äänestyksissä, mutta muut roolit muokkautuvat vähitellen toiminnan ja kiinnostuksen myötä. Kuten muissakin yrityksissä, ti-

miyrityksissä tarvitaan vastuuhenkilöitä markkinointiin, kirjanpitoon ja eri projektien päälliköiksi.

Opiskelijat työskentelevät yhdessä perustamassaan yrityksessä ja hakevat samalla jatkuvasti uutta tietoa ja oppia itsenäisesti mm. lukemalla, käymällä seminaareissa ja jakamalla keskenään oppimaansa.

OPPIMISMENETELMÄT

LiikeAkateмиassa ei ole pakollisia luentoja tai tenttejä. Oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen.

Normaali perinteinen oppiminen perustuu Aristoteleen viitoittamaan tiehen, jossa opettaja on ylivertainen. Tämä on LiikeAkateмиassa toisinpäin, sillä vastuu oppimisesta on opiskelijalla itsellään. LiikeAkateмиassa opinnot koostuvat projekteista, seminaareista, kirjapisteistä, pajatunneista ja muista oppimistehtävistä. Opiskelu on hyvin käytännönläheistä. Tärkein oppimisväline on kuitenkin

tiimiyritys, jonka opiskelijat perustavat. Opiskelijat perustavat yrityksen valmentajan opastuksella alusta alkaen ja pääsevät näin näkemään kaikki yrityksen perustamisen ja pyörittämisen vaiheet. LiikeAkatemian mielenkiintoa lisää sen tuoma mahdollisuus ansaita rahaa toimeksiannoista.

Tiimiyritykset hankkivat oikeasta yritysmaailmasta toimeksiantoja, joita kutsutaan projekteiksi. Aikaisempiin opintoihinsa pohjautuen opiskelijat voivat tarjota yrityksille muun muassa myynti-, markkinointi-, tapahtumanjärjestämis- ja tutkimuspalveluja. Opiskelijat pyrkivät vastaamaan toimeksiantoihin hyvin nopealla ja joustavalla aikataululla ja tekemällä työt ammattitaitoisesti. Akatemiassa kaikki mahdollisuudet tulee kaivaa esiin itse, sillä opiskelijat ovat itse vastuussa omasta tulevaisuudestaan. Jos sen ymmärtää vaikka projektien vähydestä aiheutuvan ahdistuksen kautta, on se oivallus, jota ei voi millään rahalla tai opintojaksolla opettaa.

Teoria LiikeAkatemiassa hankitaan seminaarien ja kirjapisteiden kautta. Erilaisissa seminaareissa opiskelijoilla on mahdolli-

Kuva 1: LiikeAkatemian toimintamalli.

suus saada ajankohtaista tietoa, jota voi hyödyntää käytännössä. Seminaarit ovat yleensä sisällöltään liiketoimintaan liittyviä. Kirjapisteillä opiskelijat hakevat tietoa itsenäisesti. Heidän tulee lukea noin 25 kirjaa, jotka käsittelevät liike-elämän eri osalujuita. Opiskelija saa valita kirjojen aiheet itse, ja hän voi näin kartuttaa omaa tietämystään itseään kiinnostavissa liike-elämän asioissa.

Pajatunneilla opiskelijat jakavat tietoa ja luovat keskustelua valitsemistaan aiheista. Pajatyoşkentelyssä opiskelijat

käytännössä opettavat toisiaan vuorotellen. Pajojen aiheet ovat yleensä ajankohtaisia asioita liike-elämästä tai tiimiyritykseen liittyviä katsauksia. Muut oppimistehtävät muodostuvat erilaisista palavereista, innovoinneista ja tiimiyrityksen asioiden hoitamisesta. (Kuva 1.)

Rajapartners, Urban Flow Osk, Finnmerc, Roihu One, InnDrop, FrostPro, Dimante, Takova Group, Loihde. LiikeAkademia on toiminut nyt neljä vuotta, ja opiskelijayrityksiä on perustettu jo yhdeksän. Tiimiyritykset ovat tarjonneet

yrittäjäasiakkaille mm. markkinointikampanjoita, asiakastytyväisyyskyselyitä, tapahtumien järjestelyä, tutkimuksia jne. Opiskelijayritykset ovat ylläpitäneet myös kanttiinia Tornion terveyskeskuksessa. Syksyllä 2014 käynnistyy LiikeAkateмиassa taas kaksi uutta tiimiyritystä.

LIIKEAKATEMIAT

– ONNISTUNUT ALKU

Ensimmäiset Liikeakatemiain opiskelijat ovat olleet erittäin tyytyväisiä uudenlaiseen opiskelumuotoon. Luennoilla istuminen vaihtui päätöksentekoon oman

yrityksen palaverissa, ja ennalta määrätyn oppimateriaalin tilalle etsittiin itse kirjat, joista oppia ammennettiin.

Opiskelijoiden mielestä parasta on ollut se, että heille annetaan rohkeasti itsenäisyyttä ja vastuuta. Pitää itse alkaa miettiä, miten asioita tehdään oikein. Hyvää on ollut myös se, että aina ei tarvitaakaan opettajan ohjausta vaan ongelmissa suoriudutaan itse tutkimalla ja tekemällä.

Heikkona puolena on nähty se, että on kyse uudesta opiskelumallista, jonka hyväksyntään ja markkinointiin kului paljon aikaa.

Tienraivaajan rooli on kuormittanut opiskelijoita. Myös hyvän työryhmän kasaaminen on ajoittain ollut hankalaa ja tuottanut pieniä erimielisyyksiä. Toisaalta se, että kinastellaan ja riidellään, on merkki siitä, että kaikki ovat kiinnostuneita aiheesta.

LiikeAkateмиaa voidaan kuvata erilaiseksi, henkilökohtaiseksi tavaksi oppia. Se on joustava, luova ja käytännönläheinen tiimioppimisen paikka. Akateмиaan hakeutuu idearikkaita ja innovatiivisia nuoria, joilla on sosiaalisia vuorovaikutustaitoja. LiikeAkateмиassa toimiminen on

Kuva 2. Juhamatti Konttaniemi ja Janne Pahkasalo sissimarkkinoivat Twin City Festivalseja.

Kuva 3. Rajapartners – ensimmäinen Liikeakatemiain tiimiyritys.

Kuva 4. Ladies Night kauppakeskuksessa. Rajapartnersien järjestämä tapahtuma.

Kuva 6. EU-projektin seminaarijärjestelyistä vastasi Roihu ONE.

mielenkiintoinen kokemus, ja valmistuttuaan opiskelija on vasta alussa. Opiskeluajana LiikeAkatemia voi herättää monenlaisia tunteita: innostusta, luomisen tuskaa, onnistumisen riemua ja pettymyksiäkin. Kaikki nämä ovat kokemuksia, jotka painuvat mieleen ja prosessoituvat selkeiksi oppimiskokonaisuuksiksi usein vasta myöhemmin jokapäiväisessä elämässä (ks. kuvat 2–6).

Kuva 5. Tässä rakennetaan maailman suurinta paperivenettä. Tilaajana Kemlin kaupunki ja paikallinen metsäteollisuus.

- JONNA JAKKILA

Missä vaiheessa korkeakouluopiskelijasta kasvaa työelämään valmis ammattilainen? Onko asiantuntijatyö pelkkää raporttien kirjoittamista? Millainen on opiskelijan käsitys omasta taitotasostaan ja vastaako korkeakoulutetun osaaminen työelämän haasteisiin?

Työmarkkinat vaativat nykyään paljon ja korkeakoulutus ei aina takaa työpaikkaa. Onko yrittäjyys opiskelijalle harkittavissa oleva vaihtoehto?

Unelmatehtaan tavoitteena on rakentaa monialaisia verkostoja, jotka mahdollistavat yrittäjyyttä tukevia kohtaamisia. Yrittäjyyden lisäämisen suurin haaste on suomalaisopiskelijoiden passiivisuus yrittäjäaktiivisuudessa. ”On hienoa, että joku yrittää mutta en minä siihen rupea.” Tämä asenne ohjaa yrittäjäkykymme ansiotöihin. GUESS 2011 -tutkimustulokset osoittavat, että yli 70 prosenttia suomalaisista opiskelijoista määritteli palkkatyön mieluisimpana vaihtoehtona ensimmäiseksi työpaikakseen opintojen jälkeen.

Toisaalta sama tutkimus kertoo, että maassamme on pieni jo yritystoimintaa harjoittavien opiskelijoiden joukko (3,5%), niin kutsuttu ”terävä kärki”, joka on selvästi yritystoimintaa harjoittavien opiskelijoiden kansainvälisen keskiarvon yläpuolella, (2,5%). (Miettinen & Kokkonen 2012, 15–17.)

Unelmatehdas on keskittynyt tukemaan alkuvaiheen ideankehitystä ja yritysideoita pyrkien näin madaltamaan kynystä tosiasialliseen yrittäjyyteen. Unelmatehtaan toimenpi-

teet ovat rinnastettavissa GUESS 2011 -tutkimuksessa kuvattujen oppilaitosten yrittäjyyttä edistävien toimenpiteisiin (ks. Miettinen & Kokkonen 2012, 31–35). Unelmatehtaan kaltaisten, myönteisesti koettujen yrittäjyysympäristöjen kuitenkin kritisoiitiin keskittyvän liian yksipuolisesti liiketoiminnansuunnitteluun ja yleisinformaation jakamiseen yrittäjyydestä. Opiskelijat kaipasivat erityisesti verkostoitumista ja kontakteja yrittäjien kanssa.

ENTREPRENEURSHIP SOCIETY

Sana entrepreneurship tarkoittaa suomeksi yrittäjyyttä tai yritteliäisyyttä ja sana society yhteisöä. Sanasta sanaan suomennos on siis yrittäjyisyhteisö. Entrepreneurship Society -ilmiö on yleistynyt Suomessa vuodesta 2009 lähtien, ja se on sittemmin rinnastettu vahvasti myös nuoriin kasvuyrityksiin liittyvään Start Up -kulttuuriin. On totta, että Entrepreneurship Society -ilmiö pyrkii edistämään yrittäjyyttä Suomessa, ja englanninkielinen termi kertoo ilmiön kansainvälisyshakuisuudesta. On havaittu, että nimitys yrittäjyisyhteisö hieman kavahuttaa opiskelijoita. Sen vuoksi on syytä miettiä, mitä on yrittäjyys.

Euroopan komission Vihereä kirja (2003) määrittelee yrittäjyyden olevan ennen kaikkea ajattelutapa. Yrittäjyyteen kuuluu yksilön motivaatio ja kyky tunnistaa ja pyrkiä toteuttamaan mahdollisuus, joko yksin tai osana organisaatiota, tarkoituksena luoda uutta arvoa tai taloudellista menestystä. Vaatii luovuutta ja innovatiivisuutta päästä olemassa oleville markkinoille ja

kilpailla siellä sekä muuttaa markkinoita tai peräti luoda uusia markkinoita.

”On hienoa, että joku yrittää mutta en minä siihen rupea.”

Yrittäjyys ja aloitekyky ovat Eurooppalaisessa viitekehyksessä yksi kahdeksasta elinikäisen oppimisen avaintaidosta, joiden hallintaa itsensä toteuttaminen, aktiivinen kansalaisuus, sosiaalinen osallisuus sekä työllistettyvyys osaamistaloudessa edellyttävät kansalaisilta. Eurooppalaisen viitekehysten määritelmän mukaan avaintaidolla ”yrittäjyys ja aloitekyky” tarkoitetaan yksilöiden kykyä muuntaa ideat toiminnaksi. Siihen sisältyy luovuutta, innovointia ja riskinottoa sekä kyky suunnitella ja toteuttaa projekteja tavoitteiden saavuttamiseksi. Nämä avaintaidot tukevat yksilöitä heidän jokapäiväisessä elämässään kotona sekä yhteiskunnassa. Lisäksi kyseiset taidot auttavat heitä työpaikalla olemaan tietoisia työnsä laajemmasta kehyksestä ja hyödyntämään tilaisuuksia. Se on myös perusta erityistaidoille ja tiedoille, joita

sosiaalista tai kaupallista yritystoimintaa käynnistävät tai siihen osallistuvat henkilöt tarvitsevat. Tähän pitäisi sisältyä tieto eettisistä arvoista ja sen pitäisi edistää hyvää hallintotapaa. (Euroopan komissio, 2013.)

Society taas tuo mukaan yhteisöllisyyden. Entrepreneurship Societyn toimijat jakavat tunnetusti samanlaisen arvopohjan ja sitoutuvat vapaaehtoisesti yhteisiin tavoitteisiin. ES-ilmiön korkeakoulumaailmassa voisi rinnastaa yrityselämässä vielä hieman tuntemattomampaan yhteisömuotoon: Community of Practice. Edellä mainitun toiminta-ajatuksen on määritellyt Etienne Wenger, ja ilmiöstä on Suomessa käytetty nimitystä toimijayhteisö. Toimijayhteisölle on tyypillistä, että se muodostuu ihmisistä, joilla on erilaiset taustat, ja se ylittää erilaisia osasto- ja organisaatorajoja. (ks. esim. Wenger ym. 2000.)

Wenger on kuvannut toimijayhteisölle tyypillisiä piirteitä, joilla on erityisesti arvoa toimijayhteisön jäsenille sekä yhteisön ympäristölle ja sidosryhmille. Näistä ominaisuuksista ensin mainittakoon kyky ratkaista

ongelmia. Toimijayhteisön jäsen tietää, keneltä kysyä apua ongelmiin, ja yhteisössä osataan myös kysyä kysymykset tavalla, joka auttaa keskittymään ongelman ytimeen. Yhteisö jakaa parhaita käytänteitä keskenään. Toimijayhteisöt kehittävät jäsentensä ammattiosaamista. Oppiminen on tehokasta, kun on mahdollista oppia mentoreilta sekä valmentajilta, joita on löydettävissä toimijayhteisön verkostoista. Ammatitaito kehittyy parhaiten, kun käydään vuorovaikutuksellista keskustelua muiden ammattilaisten kanssa. Toimijayhteisö myös ehkäisee aivovuotoa ja lisää taitoa pitämällä ihmiset sitoutuneina toisiinsa ja yhteiseen päämäärään huonompinaikin aikoina. (ks. esim. Wenger ym. 2000.)

Yksilöitä pitää auttaa tunnistamaan oma osaamisensa ja kyvykkyytensä.

KUINKA ES VASTAA TARPEESEEN?

GUESS 2011 -tutkimus paljasti, että opiskelijoiden yritystoimintaan liittyvät ideat ja ai-

komukset muuttuvat edelleen varsin hitaasti ja harvoin aktiiviseksi yritystoiminnaksi (Miettinen & Kokkonen 2012, 42). Tämän vuoksi Unelmatehtaassa on nähty tärkeäksi luoda myös Lapin korkeakouluille opiskelijayhteisö, joka saattaisi yhteen aktiiviset yrittäjyysmyönteiset opiskelijat. Tavoitteena on edesauttaa opiskelijoita tunnistamaan oma yrityspotentialinsa, kun he kohtaavat paljon yrityselämässä toimivia ihmisiä. Tavoitteena on myös muokata asenteita niin, että yrittäjyys nähdään houkuttelevana mahdollisuutena. ES-yhteisö pyrkii löytämään alueeltamme jo yritystoimintaa harjoittavat opiskelijat, jotka pystyvät toimimaan suunnannäyttäjinä muille kiinnostuneille – että yrittäjyys on mahdollista myös korkeakouluopiskelijalle.

Yrittäjyydestä pitää tehdä houkutteleva haaste, jota kohden opiskelijat määrätietoisesti suuntaavat. Ensimmäinen tehtävä on kamppittaa opiskelijoiden negatiiviset ennakkoluulot yrittäjyydestä. Vaikuttavimman viestin kertovat tosielämän yrittäjyystarinat, jotka välittyvät tapahtumien

ja yrittäjien kohtaamisten kautta. Yksilöitä pitää auttaa tunnistamaan oma osaamisensa ja kyvykkyytensä. Pitää tarjota mahdollisuuksia hankkia lisätietoa asioista, joita yksilöllä on halua oppia. Lisäksi on arvokasta oppia tuntemaan ihmisiä eri osaamisaloilta koulutuksen aikana ja rakentaa kumppanuuksia, joista voi kehittyä vaikka yrityskumppanuus yhteisen idean ympärille.

ES - YHTEISÖN TAVOITTEET JA TAHTOTILA

Tietopohja on olennainen osa ammattilaisuutta, mutta jos se on ainoa asia, johon korkeakoulututkinto valmistaa, ammattilaisuuteen on vielä paljon matkaa korkeakoulutuksen jälkeen. LaplandES haluaa mahdollistaa korkeakouluopiskelijoille yhteisön, jossa kehitetään omaa osaamista vuorovaikutteisessa ja tavoitteellisessa ympäristössä koko korkeakouluopintojen ajan.

LaplandESin tavoite on tuoda ihmisiä yhteisten arvojen ja asenteiden äärelle sekä levittää yrittäjyyden sanomaa Lapin alueella. LaplandES pyrkii synnyttämään itsestään generoitu-

vaa opiskelijälähtöistä, työelämän kanssa yhteistyössä tapahtuvaa toimintaa. Ihmiset, joita yhdistävät samat arvot, pystyvät tekemään yhteistyötä koulustaustaasta riippumatta ja tukevat haasteissa toinen toisiaan. Yhteisömuotoinen toiminta mahdollistaa sen, että mukaan rekrytoidaan jatkuvasti uusia opiskelijoita sekä muita toiminnasta kiinnostuneita ihmisiä. Kauemmin mukana olleet toimijat välittävät edelleen hyviksi koettuja toimintatapoja ja asenteita luontevasti, mahdollistaen elinvoimaisen jatkuvan toiminnan vuodesta toiseen.

LaplandESin toimintaan aktiivisesti osallistuva tulee kohtamaan jo koulutuksensa aikana monipuolisesti osajia eri aloilta; tuskin tulee vastaan ongelmaa, johon hän ei osaisi hakea ratkaisua koulutuksensa aikana syntyneistä monipuolisista verkostoista. Opiskelija osaa kertoa omia vahvuuksiaan, sillä hän on saanut yhteisössä palautetta omasta osaamisestaan. Hän osaa myös hyödyntää muodollisen kouluttautumisen tuomat opit ja osaa ammentaa teoriatietao käytännön ongelmiin. Suhtautumisen yrittäjyyteen on muuttunut

mahdottomasta mahdolliseksi ja ideatasolla oman yrityksen perustaminen tuntuu mielenkiintoiselta haasteelta. LaplandESin toiminnan myötä valmistuva opiskelija omaa työelämään hakeutuessaan kokemusta yhteistyöverkostojen luonnista,

tapahtumien järjestämisestä ja ongelmanratkaisusta. Monipuolisten kokemusten lisäksi korkeakoulutuksen aikana on löytynyt myös elämänmittaisia tärkeitä ihmissuhteita.

LÄHTEET :

Euroopan komissio. 2013. Yrittäjyyttä edistävien ajattelutapojen ja taitojen kehittäminen EU:ssa. Viitattu 17.11.2014 http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/regional-sme-policies/documents/no.1_entrepreneurial_mindsets_fi.pdf .

Euroopan yhteisöjen komissio. 2003. Vihreä kirja. Yrittäjyys Euroopassa. Viitattu 17.11.2014 http://www.yrittajakoulu.fi/tietotori/Liikanen_EU_%20green.paper.fi.pdf

Miettinen, A. & Kokkonen, S. 2012. GUESSS 2011-tutkimus (Global University Entrepreneurial Spirit Students' Survey). Suomen maaraportti. Lappeenranta: Lappeenranta University of Technology. Viitattu 17.11.2014 http://www.guesssurvey.org/PDF/2011/GUESSS%202011_Finland.pdf.

Wenger, E., & Snyder, W. 2000. Communities of Practice: The Organizational Frontier. Harvard Business Review. Viitattu 17.11.2014 <https://hbr.org/2000/01/communities-of-practice-the-organizational-frontier/ar/1>.

YRITYSYHTEISTYÖLLÄ OPISELIIJOILLE EVÄITÄ YRITTÄJYYTEEN

-HEIDI ALARIESTO JA MILLA HIRVASKARI

Ihannetilanne yrityksen ja opiskelijoiden yhteistyössä on sellainen, jossa yritys on asiakas. Yrittäjä voi antaa toimeksiannon, tuotekonseptiaihion tai idean, jota opiskelijat lähtevät kehittämään ja testaamaan. Opiskelijoiden tulee kohdella yritystä kuin asiakasta; kuunnella ja kunnioittaa.

Yrittäjän rooli mentorina ei voi kasvaa liian suureksi, jotta se ei vie liikaa yrittäjän aikaa. Yrittäjä käy starttaamassa toimeksiannon, voi osallistua välipalaveri-ihin, sparrata ja tarkentaa tehtävää työn edetessä. Tunti tai kaksi on sellainen aika, minkä yrittäjä voi antaa sparraukseen ja tehtävän tarkennukseen. Opettajan tehtävä on ohjata opiskelijoita sekä valvoa, että työ etenee sovitun aikataulun mukaisesti. Hyvin tehdyt toimeksiannot voivat poikia opiskelijalle osa-aikaisen työpaikan

Yrittäjä Heidi Alariesto.
(Kuva: Petri Teppo)

opiskelijan oheen, ja valmistumisen jälkeen hänellä voi olla jo valmis työpaikka. Pienissä yrityksissä on koko ajan piilotyöpaikkoja auki!

Verkostoituminen opiskelijan aikana on ehdottoman tärkeää. Jos opiskelija hoitaa hommat hyvin, niin yrittäjä kyllä suosittelee lämpimästi hänen palveluitaan myös toisille yrittäjille. Yrittäjät eivät pelkää maksaa hyvistä opiskelijatöistä. Yrittäjät ovat valmiita maksamaan palveluista, joista tulee tulosta ja jotka hyödyttävät liiketoimintaa.

Yhteistyön helpottamiseksi oppilaitoksella tulisi olla yksi puhelinnumero, sähköpostiosoite tai henkilö, jonka otsassa lukisi ”yrittäjäkoordinaattori”. Yrittäjällä ei ole aikaa etsiä oppilaitosten verkkosivuidakosta oikeaa henkilöä. Oppilaitos näyttäytyy jättäiläismutanttina, josta ei saa mistään kulmasta kiinni. Täytyisi olla helpompi kanava, jonka kautta yrittäjät voisivat tar-

jota toimeksiantoja ja työpaikkoja opiskelijoille. Yhteistyötä täytyy auttaa alkuun, jotta yrittäjän ei tarvitse puskea oppilaitoksen byrokratian läpi.

Yrittäjämäistä toimintaa tulisi olla enemmän myös oppilaitoksissa. Kouluissa kannattaisi heti alkumetreiltä asti liittää tehtäviin tulosvastuullisuus. Jos tekee työt hyvin, siitä saa rahaa. Kyllä opiskelijat voivat laittaa työnsä hintalapun. Erityisesti aloilla, joilla pienyrittäjäksi ryhtyminen on todennäköinen keino työllistyä, on yrittäjäksi ryhtyminen helpompaa, kun omaksutaan yrittäjämäinen toimintatapa jo opiskeluaikoina. Yrittäjyyteen pääsee tutustumaan tekemällä yrittäjille toimeksiantoja. Opiskelijalle on opettavaista päästä seuraamaan yrittäjän elämää ja toimintaa läheltä ja saada sen kautta osaaamista omaan yrittäjyyteen.

HYVIÄ IDEOITA ON MAAILMA TÄYNNÄ, MUTTA KUINKA TEHDÄ SIITÄ BISNES?

Omasta ideasta täytyy puhua ääneen. Siitä täytyy puhua kaikille ääneen. Siitä täytyy puhua potentiaalisille asiakkaille ääneen.

Ei ideaa kannata missään nimessä pantata. Joku muu on varmasti saanut saman idean jo aiemmin. Kaikki ideat on jo käytetty. Mutta kun löytää siihen sen oman näkökulman, oman business-mallin, siitä tulee uniikki juttu.

Ideasta pitää puhua ääneen, ja pitää uskaltaa lähteä toteuttamaan sitä. Heti kun omaa idean, sitä on hyvä päästä testaamaan asiakkaiden kanssa. Asiakkaalta on hyvä saada palaute, joka kertoo, oletko ratkaisemassa jotakin oikeaa asiakkaan ongelmaa vai et. Jo aikaisessa vaiheessa on hyvä saada rehellistä palautetta asiakasta kuuntelemalla, ei siten että johdattelee asiakasta. Älä laita asiakasta vastaamaan haluamallasi tavalla.

Kun omaa idean, kannattaa rakentaa verkkoon ns. landing page. Tämä tarkoittaa yhtä sivua, jossa esitellään tuote ja jossa on tilausmahdollisuus. Jos ihmiset painavat tilausnappia, silloin kannattaa lähteä eteenpäin. Landing pagen voi tehdä tänään, julkaista sen huomenna ja ostaa Facebook-kampanjan kymppillä. Jos sivulle ei tule ketään, kannattaa unohtaa koko idea ja keksiä uusi. Ideoihin ei saa rakastua eikä jäädä

jumiin. Jos omaa hyvän liikeidean ja näkee, että se on timantti, ei kannata hautoa sitä oman pään sisällä vuodesta toiseen. Idea kannattaa testata oikeilla asiakkailla, ja jos joku maksaa tuotteesta, voi lähteä eteenpäin. Liiketoiminta ja innovaatio täytyy voida todentaa oikeaksi, jotta voi saada rahoittajilta tukea. Hienot PowerPoint-esitykset ja markkinatutkimukset eivät enää riitä.

YRITTÄJÄÄ YMMÄRTÄÄ PARHAITEN TOINEN YRITTÄJÄ

Yrittämisessä on tietyt lainalaisuudet. Yrittäjällä on tuote, jota hän myy. Hänellä on henkilöstöä ja asiakkaita. Yrittäjällä on tietyt perusasiat, joista hän voi puhua yrittäjän kuin yrittäjän kanssa, vaikka toimiala olisi aivan eri.

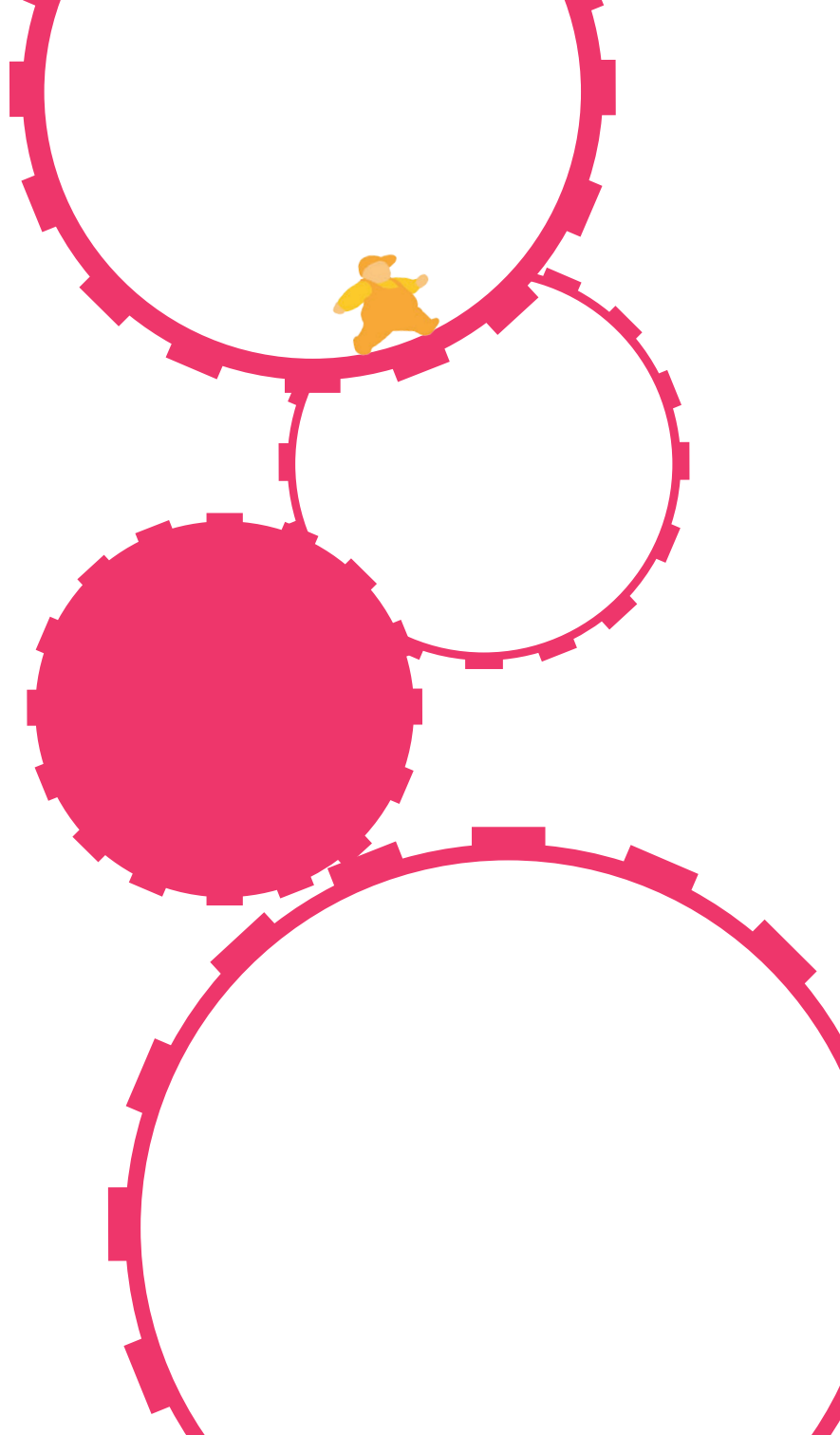
Yrittäjyys on yksinäistä puuhaa, ja silloin tällöin asioiden jakaminen toisten yrittäjien kanssa antaa voimaa. Yrittäjät ovat vilpittömän avuliaita toisia yrittäjiä kohtaan. Täytyy vain kehdata mennä kysymään: voitko auttaa? Monesti ongelmat, jotka tuntuvat itsestä todella suurilta, voi-

vat olla toiselle yrittäjälle arkipäiväisiä. Yrittäjäporukassa vallitsee tietynlainen joviaalisuus. Täytyy vain uskaltaa mennä kysymään. Vertaistuki on tärkeintä.

YRITTÄJÄNÄ OLEMINEN ON MAHTAVAA JA KAMALAA

Yrittäjyys nähdään työelämän vapautusliikkeenä. Yrittäjänä voi määritellä omaa aikaa ja caseja, joihin osallistuu. Voi päättää, kenelle työtä tehdään, millaisia työtehtäviä tehdään ja millainen palkkaus itsellä on. Jos ei tule tuloa, voi katsoa peiliin. Jos haluaa kokeilla siipiään yrittäjänä, kannattaa kokeilla. Kokeile vuosi. Jos yrittäminen ei ole oma juttu, voi laittaa toiminimen taskuun tai lopettaa. Yrittäjyyden ei tarvitse olla loppuelämän avioliitto.

Työpaikkojen vähentyessä julkiselta sektorilta moni nuori on varmasti jo haudannut haaveen vakituisen työpaikan saamisesta. Jossain vaiheessa elämää tämän päivän opiskelijat joutuvat toimimaan yrittäjänä valmistumisen jälkeen. Työelämä muuttuu ja haastaa, mutta samalla se on erinomainen lähtökohta oppilaitosten ja yritysten väliselle yhteistyölle.

Ammattikorkeakouluopiskelijoiden yrittäjyysaikomukset ja luottamus omiin kykyihin toimia yrittäjänä vähenevät merkittävästi opintojen kuluessa. Negatiivinen muutos tapahtuu kaikilla koulutusaloilla. Yrittäjyysaikomukset vähenevät keskimäärin eniten niillä opiskelijoilla, joilla niitä on eniten opintoihin tullessaan. Koulutuksen aikana siis ”suurimmat innot laantuvat ja haaleimmat hieman nousevat”. Myös asenteet yrittäjyyttä kohtaan muuttuvat negatiivisemmiksi, lukuun ottamatta sosiaali-, terveys- ja liikunta-alaa, jossa ne pysyvät ennallaan. Kaikista koulutusaloista luonnonvara-alan opiskelijoilla on eniten aikomuksia ryhtyä yrittäjäksi.

Muun muassa tällaisia tuloksia saatiin Seinäjoen ammattikorkeakoulun vetämässä, Entre Intentio -hankkeeseen liittyvässä tutkimuksessa, johon osallistui

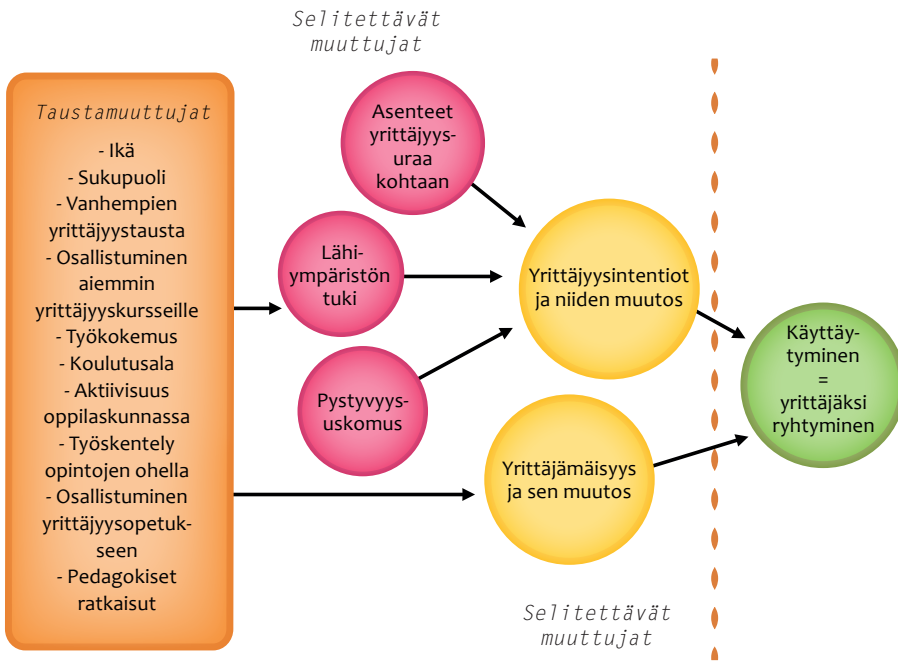
kaksitoista ammattikorkeakoulua vuosien 2009–2012 aikana. Lapin ammattikorkeakoulusta tutkimukseen osallistui silloinen Rovaniemen ammattikorkeakoulu (RAMK) ja opiskelijoita sen viideltä eri koulutusosalta.

Mitä uutta tietoa tutkimus siis tuotti? Onhan vanhaan tunnettu tosiasia, että mitä korkeammin koulutettu henkilö on, sitä alhaisempi on kiinnostus ryhtyä yrittäjäksi. Ja eihän kaikista tarvitse yrittäjiä tullaan. Vai onko näin sittenkään? Onko pikemminkin niin, että tämänsuuntaiset tulokset asettavat koulutukselle entistä suuremmat haasteet?

Yrittäjyysaikomus käsitteenä saa ihan uutta sisältöä, kun sitä lähdetään tarkastelemaan työelämässä tarvittavan osaamisen kautta. Yleisesti tunnustetaan se tosiasia, että työelämässä selviytyminen ylipäänsä edellyttää yhä

enemmän perinteisesti yrittäjyyteen ja yrittäjänä toimimiseen liitettyjä valmiuksia. Sen vuoksi tietoisuus siitä, mitkä asiat yrittäjyysaikomusten kehittymiseen vaikuttavat, on keskeistä kaikkia pedagogisia ratkaisuja mietittäessä.

Tässä artikkelissa kuvataan Entre Intentio -tutkimuksen pohjalta, millaiset ovat ammattikorkeakouluopiskelijoiden yrittäjyysaikomukset, miten ne muuttuvat koulutuksen aikana ja mitkä tekijät vaikuttavat yrittäjyysaikomuksiin ja niissä tapahtuviin muutoksiin. Tavoitteena on lisätä ymmärrystä yrittäjyysaikomusten kehittymisen taustalla vaikuttavista tekijöistä ja samalla auttaa tunnistamaan, millainen vaikutus erilaisilla pedagogisilla ratkaisuilla on aikomusten kehittymiseen. Painopiste artikkelissa on pystyvyyssuokomuksen merkityksen avaamisessa. Mitkä kaikki

Kuvio 1. Entre Intentio -mittariston viitekehys (Joensuu ym. 2014, 26).

tekijät vaikuttavat siihen, että opiskelijalle syntyy vahva luottamus omaan osaamiseen suhteessa yrittäjyyteen? Pystyvyysuskomuksen merkitystä korostaa myös vuosittain noin 60 maassa toteutettava Yrittäjyysaktiivisuutta koskeva GEM (Global Entrepreneurship Monitor) -tutkimus. Sen mukaan suomalainen aikuisväestö (18–64 v.) tunnistaa hyvin liiketoimintamahdollisuuksia, mutta arvioi omat kykynsä toimia yrittäjänä heikoiksi (Stenholm ym. 2014).

ENTRE INTENTIO – MITTARISTO JA SEN KESKEISET HAVAINNOT

Entre Intentio -mittaristo pohjautuu Ajzenin suunnitellun käyttäytymisen teoriaan (Theory of Planned Behavior, TPB). Tämän teorian mukaan yksilön aikomukset eli intentiot selittävät keskeisesti hänen tulevaa käyttäytymistään: mitä voimakkaampi on intentio, sitä todennäköisemmin toteutuu itse käyttäytyminen. Mallin mukaan yksilön aikomuksia parhaiten selittäviä muuttujia

ovat asenteet, pystyvyysuskomus ja lähipiirin tuki. (Ajzen 1991). Entre Intentio -mittaristoon on käyttäytymistä selittävänä muuttujana otettu mukaan myös yrittäjämäisyys (ks. kuvio 1). Opiskelijakysely rakentui jokaista em. muuttujaa kuvaaviin väittämiin. Kysely sisälsi yhteensä 33 väittämää. (Joensuu ym. 2014, 24–25).

Entre Intentio -tutkimuksen kyselyaineisto muodostui 3754 opiskelijan (RAMK 221) vastauksesta. Opiskelijat vastasivat kyselyyn ensimmäisten kahden opiskelukuukauden aikana heti opintojen alkaessa ja sen jälkeen vuosittain syksyisin aina valmistumiseen saakka. Vastaajien keski-ikä oli 23 vuotta ja heistä enemmistö oli naisia (58 %, RAMK 63 %). Kyselyyn vastaamisen aikaan 20 %:lla (RAMK 24 %) oli mielessä jokin uusi idea tai innovaatio, joka voisi toimia yritystoiminnan pohjana. Eniten näitä opiskelijoita oli neljännellä vuosikurssilla. Lukion käyneistä idean omaavia oli 5 % ja ammatillisen tai kaksoistutkinnon suorittaneista 7 %. (Joensuu ym. 2014, 67.)

YRITTÄJYYSAIKOMUSTEN MUUTOS

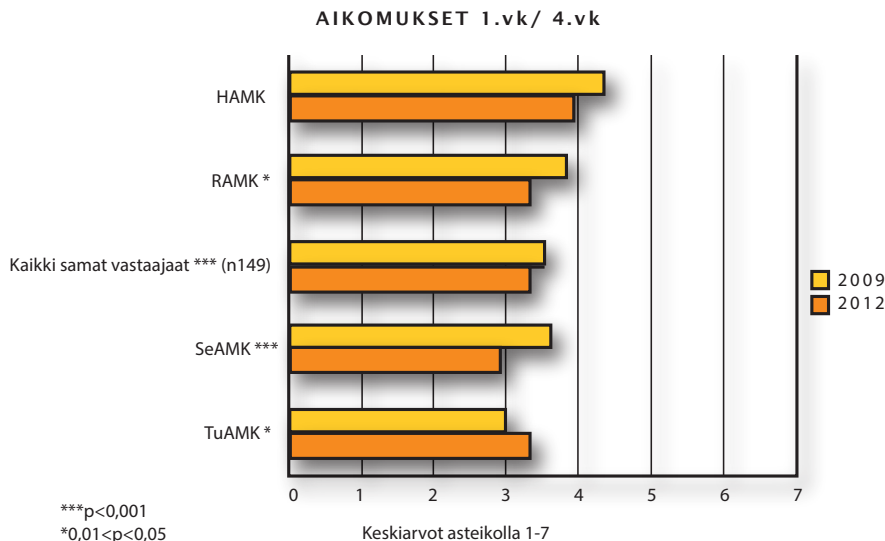
Entre Intentio -mittarissa yrittäjäyysaikomuksilla (-intentiolla) tarkoitetaan sitä, missä määrin opiskelijalla on aikomuksia heti valmistumisen jälkeen tai myöhemmässä vaiheessa uraansa ryhtyä yrittäjäksi ja kuinka todennäköistä on, että opiskelija voisi ryhtyä yrittäjäksi. Tutkimuksen mukaan opiskelijoiden yrittäjäyysaikomuksia selittivät eniten asenteet yrittäjäyysuraa kohtaan ja luottamus omiin kykyihin (pystyvyyssuskomus). Myös lähiympäristön tuki ja henkilön yrittäjämyisyys vaikuttivat aikomuksiin. Taustamuuttujista (ks. kuvio 1)

vain sukupuolella näytti olevan merkitystä aikomuksiin. Miehillä aikomusten lähtötaso oli korkeampi kuin naisilla, eivätkä aikomukset myöskään sanottavasti laskeneet opintojen aikana. Naisilla aikomukset laskivat edelleen opintojen aikana, vaikka ne jo opintojen alkuvaiheessa olivat alhaisempia kuin miehillä. (Joensuu ym. 2014, 97, 131, 135-136.)

Tarkastelujaksolla 2009–2012 opiskelijoiden yrittäjäyysaikomukset laskivat kaikissa ammattikorkeakouluissa ja kaikilla koulutusaloilla (ks. kuvio 2). Yrittäjäyysaikomukset olivat korkeimmillaan ensimmäisellä vuosikurs-

silla ja alenivat opintojen kuluessa siten, että alhaisimmillaan ne olivat opintojen keskivaiheilla (2. ja 3. opintovuosi). RAMKin opiskelijoiden aikomusten muutos oli samansuuntainen. (Joensuu ym. 2014, 17, 68, 83.)

Yrittäjäyysaikomuksissa oli eroja koulutusalojen välillä. RAMKin sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan opiskelijoilla yrittäjäyysaikomusten keskiarvo oli 3,2, joka oli ammattikorkeakouluista tämän alan korkein (kaikkien ka. 2,8). Korkeimmat yrittäjäyysaikomukset olivat luonnonvara-alan opiskelijoilla (ka. 3,9). RAMKin luonnonvara-alan opiskelijoiden keskiarvo oli 4,0. Toiseksi

Kuvio 2. Opiskelijoiden yrittäjäyysaikomusten muutos 1. - 4. opintovuoden aikana (Varamäki ym. 2013).

korkeimmat aikomukset olivat ammattikorkeakoulujen yhteiskuntatieteiden, hallinnon ja liiketalouden alalla, kulttuurialalla sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla. Liiketalouden opiskelijoista korkeimmat aikomukset olivat Seinäjoen ammattikorkeakoulun (ka. 3,6) sekä Rovaniemen ja Savonia -ammattikorkeakoulujen opiskelijoilla (ka. 3,5). Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla kaikkien vastaajien keskiarvo oli 3,4 ja RAMKin vastaava luku oli 3,5. Tekniikan ja liikenteen alalla RAMKin opiskelijoiden aikomusten keskiarvo oli 2,8 kaikkien ammattikorkeakoulujen keskiarvon ollessa 3,3. (Joensuu ym. 2014, 68–72.)

LUOTTAMUS OMIIN KYKYIHIN,

PYSTYVYYSUSKOMUS

Pystyvyysuskomus tarkoittaa sitä, missä määrin opiskelija arvelee halutessaan kykenevänsä ryhtymään yrittäjäksi sekä missä määrin hän arvelee onnistuvansa yrittäjänä, mikäli päättää ryhtyä yrittäjäksi. Pystyvyysuskomus liittyy ns. minäpystyvyyden käsitteeseen. Minäpystyvyys ohjaa yksilön uskoa siihen, että hän ky-

kenee suoriutumaan annetusta tehtävästä. Omiin kykyihin luottamisen taso näkyy siinä, miten yksilö tuntee, ajattelee, motivoituu ja käyttäytyy.

Opiskelijoiden käsitys omista kyvyistään ja mahdollisuuksistaan onnistua yrittäjänä on kehittynyt negatiiviseen suuntaan kaikilla koulutusaloilla. Pystyvyysuskomuksessa on havaittavissa sama ilmiö kuin aikomuksissakin eli ensimmäisellä vuosikurssilla luottamus omiin kykyihin oli korkeampi (ka. 4,2) kuin opintojen loppuvaiheessa (ka. 3,9). RAMKin opiskelijoilla luottamus omiin kykyihin toimia yrittäjänä oli sama kuin kaikilla vastaajilla keskimäärin, ja heilläkin se oli vähentynyt. (Joensuu ym. 2014, 17, 73, 84–85.)

Koko aineistossa eniten kykyynsä ryhtyä yrittäjäksi luottivat luonnonvara-alan opiskelijat (ka. 4,3), mutta heillä muutos negatiiviseen oli suurin (1. opintovuoden ka. 4,4 ja 4. vuoden ka. 4,0). Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon sekä tekniikan ja liikenteen alojen opiskelijoiden keskiarvo oli 4,1. Matkailu- ja ravitsemis- ja talousalan vastaajien arvoja ei voitu

laskea vastausten pienen määrän vuoksi. (Joensuu ym. 2014, 73–74.)

ASENTEET

YRITTÄJYYSURAA

KOHTAAN JA

LÄHIYMPÄRISTÖN TUKI

Asenteella yrittäjyyssuraa kohtaan tarkoitetaan sitä, kuinka positii-visena tai negatiivisena opiskelija näkee mahdollisen yrittäjätöiden eli kuinka haluttavana hän yrittäjänä toimimista pitää. Tarkastelujaksolla opiskelijoiden suhtautuminen yrittäjyyssuraan oli muuttunut negatiivisemmaksi (1. vuoden ka. 5,0 ja 4. vuoden ka. 4,8). Ainoastaan sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla asenteet olivat säilyneet ensimmäiseltä vuosikurssilta neljäljälteen samalla tasolla (ka. 4,9). Kokonaisuutena asenteet yrittäjyyttä kohtaan olivat kuitenkin myönteiset (kaikkien vastanneiden ka. 4,9). Vain yrittäjämäisyydessä päästiin lähes yhtä korkeaan keskiarvoon (4,8). Asenteet yrittäjyyttä kohtaan olivat korkeimmat yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan opiskelijoilla (ka. 5,0), mutta myös luonnonvara-alalla sekä matkailu- ravitsemis- ja ta-

lousalalla arvot olivat keskimääräistä korkeammat (molemmilla ka. 4,9). (Joensuu ym. 2014, 17, 74–75, 85–86.)

Lähiympäristön tuella tarkoitetaan opiskelijalle tärkeiden ihmisten mielipidettä hänen yrittäjyysaikomuksistaan: missä määrin opiskelija kokee sosiaalista painetta lähipiiristään ryhtyä yrittäjäksi ja miten hän toisaalta arvelee lähimpien ihmisten tukevan hänen mahdollista yrittäjäuraansa. Näitä lähiympäristön tukeen liittyviä väittämiä kutsutaan uskomusväittämiksi. Lähiympäristön tuki tarkoittaa myös sitä, minkä merkityksen opiskelija antaa lähipiirin positiiviselle tai negatiiviselle tuelle, ns. motivaatiiväittämät. Muuttuja sisältää väittämiä siis kahdesta eri näkökulmasta. Uskomusväittämillä vastaaja arvioi sitä, miten läheiset ihmiset suhtautuisivat hänen yrittäjäyhteensä, ja motivaatiiväittämillä sitä, kuinka paljon vastaaja välittää tästä tuesta. (Joensuu ym. 2014, 15–18, 98–99.)

Lähiympäristön tuen vaikutus opiskelijan yrittäjyysaikomuksiin riippuu siitä, arvioidaanko asiaa uskomus- tai motivaatiiväittämien näkökul-

masta. Opiskelijat eivät oman arvionsa mukaan välitä siitä, mitä heidän lähipiiriinsä ajattelee heidän mahdollisesta yrittäjäksi ryhtymisestään. Kun aineistoa analysoitiin pelkästään suhteessa uskomusväittämiin, eli siihen, miten vastaaja uskoo lähiympäristönsä suhtautuvan mahdolliseen yrittäjäyhteensä, nousee lähiympäristön tuki kaikkein merkittävimmäksi selittäjäksi suhteessa aikomuksiin (ennen asenteita ja pystyvyysuskomusta). Eniten aikomuksia näyttäisi siis selittävän se, miten vastaaja uskoo läheistensä tukevan häntä, jos hän ryhtyisi yrittäjäksi, vaikka vastaajat ilmoittivatkin välittävänsä (motivaatiiväittämässä) hyvin vähän tästä tuesta. Selitys tälle voi olla siinä, että vastaaja ei halua myöntää, kuinka suuri merkitys tuella itse asiassa hänelle on. (Joensuu ym. 2014, 72–73, 77–81, 83–84, 87, 98–99, 134–135.)

Y R I T T Ä J Ä M Ä I S Y Y S

Opiskelijan yrittäjämäisyydellä tarkoitetaan sellaisia henkilökohtaisia ominaisuuksia kuin innovatiivisuutta, epävarmuuden sietokykyä, kykyä luovaan ongelmanratkaisuun sekä organisoin-

tikykyä. Opiskelijoiden yrittäjämäisyys sai kohtalaisen korkeita arvoja, eikä se juurikaan muuttanut opiskeluvuosien aikana (kaikkien ka. 4,8). Koulutusalojen väliltä sen sijaan löytyi eroja. Mielienkiintoista oli se, että vaikka luonnonvara- ja ympäristöalan opiskelijoiden yrittäjyysaikomukset olivat korkeimmat, he arvioivat oman yrittäjämäisyytensä alhaisimmaksi. (Joensuu ym. 2014, 18, 75–76.)

Opiskelijoiden yrittäjämäisyyttä selittävät aiemmat yrittäjäyhtäkurssit, aiempi yrittäjäkokemus, isän yrittäjäyhtä, sukupuoli (mies), ikä sekä aiempi työkokemus. Ylipäänsä opiskelijan aktiivisuus opinnoissa tai erilaisessa järjestö- tms. toiminnassa, opintomenestys ja työskentely opintojen aikana vahvistivat kokemusta omasta yrittäjämäisyydestä. Opiskelijat, jotka olivat perustamassa yritystä opintojen aikana, saivat korkeammat arvot yrittäjämäisyydestä sekä pystyvyysuskomuksesta kuin opiskelijat, jotka eivät olleet perustamassa yritystä. Vastaajien joukossa oli 182 opiskelijaa (RAMK 6), jotka olivat tutkimusajankohtana perustamassa yritystä. (Joensuu ym. 2014, 99–

102, 131–132.)

Yrittäjämäisyys selittää myös itse käyttäytymistä eli konkreettista yrityksen perustamista parhaiten. Vaikka asenteet selittävät aikomuksia eniten, lopulta kuitenkin yrittäjämäisyydellä on eniten merkitystä yrittäjäksi ryhtymisen osalta. Toinen tärkeä tekijä itse käyttäytymisen selittäjänä on usko omaan pystyvyyteen toimia yrittäjänä. Asenteilla ja lähiympäristön tuella ei ollut niin suurta selittävää vaikutusta itse käyttäytymiseen. (Joensuu ym. 2014, 131–133.)

YRITTÄJYYSPEDAGOGIIKAN MERKITYS AIKOMUSTEN KEHITTYMISESSÄ

Tutkimukseen vastanneista opiskelijoista 73 % oli osallistunut opintojensa aikana yrittäjyysopetukseen (RAMK yhteensä 61 %, joista 87 % pakollisiin). Taulukossa 1 on kuvattu samojen vastaajien yrittäjyysaikomusten, -asenteiden ja pystyvyydensuhteen keskiarvot perättäisinä vuosina suhteessa yrittäjyysopintoihin. Yrittäjyysopintoihin osallistuminen ja monipuoli-

set pedagogiset menetelmät olivat vaikuttaneet suotuisasta kaikkiin edellä mainittuihin asioihin. Vaikka arvot laskivat kaikissa muuttujissa opintojen edetessä, niiden taso pysyi kautta linjan korkeampana niillä vastaajilla, jotka olivat osallistuneet yrittäjyysopintoihin. Erityisesti arvoja näytti korottavan osallistuminen vapaaehtoisiiin yrittäjyysopintoihin sekä opintoihin, joissa oli käytetty monipuolisia pedagogisia menetelmiä. (Joensuu ym. 2014, 88–90.)

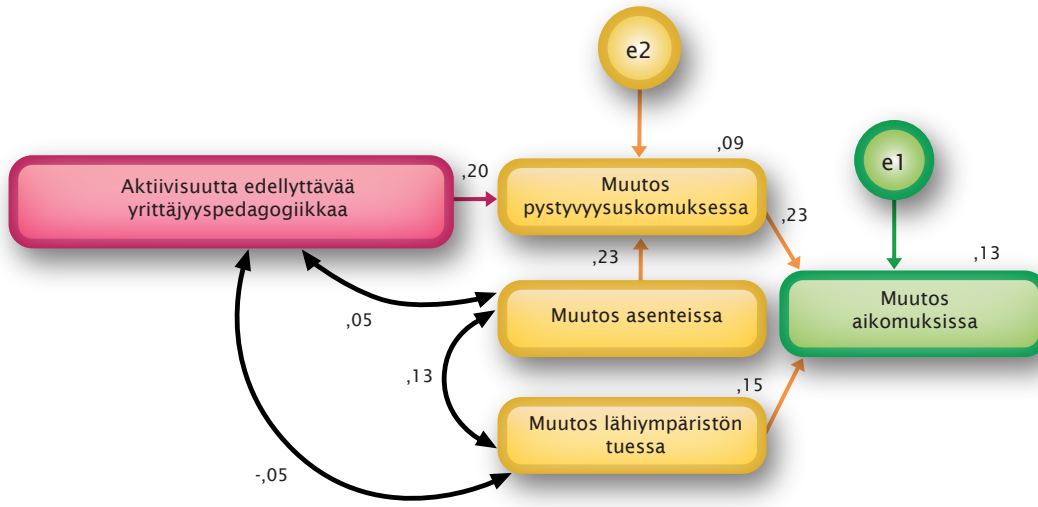
Yrittäjyysopintoihin osal-

Osallistuminen yrittäjyyskursseille	Keskiarvot														
	Aikomukset						Asenteet						Pystyvyys yrittäjänä toimimiseen		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012			
kyllä	3,4	3,4	3,1	5,0	4,9	4,9	4,1	4,0	4,1	**	***	***			
ei	2,9	2,7	2,8	4,8	4,5	4,5	3,9	3,8	3,6	*					
Yrittäjyyteen liittyvät opinnot															
pakollisia	3,3	3,2	3,0	4,9	4,8	4,8	4,1	4,0	4,0	**	*				
Vapaaehtoisia tai sekä että	3,8	4,0	3,6	5,2	5,1	5,2	4,4	4,1	4,3						
Yrittäjyysopintojen pedagogiikka															
perinteinen	3,3	3,1	3,1	4,9	4,8	4,7	4,1	3,9	4,0						
monipuolinen	3,4	3,5	3,2	5,0	5,0	4,9	4,2	4,1	4,1						

* p < 0,05 ** p < 0,01, *** p < 0,001

Taulukko 1. Yrittäjyysopintojen yhteys yrittäjyysaikomuksiin, -asenteisiin ja pystyvyydensuhteen (Joensuu ym. 2014, 90).

Kuvio 3. Polkumalli aikomusten muutoksesta. (Joensuu ym. 2014, 92).

listuminen ei näytä suoraan vaikuttavan aikomusten muutokseen, vaikka opintojen tavoitteena onkin kehittää opiskelijoiden tietoja ja taitoja suhteessa yrittäjyyteen ja näin vaikuttaa siihen, mitä opiskelija ajattelee omasta pystyvyydestään toimia yrittäjänä. Polkumallin avulla (ks. kuvio 3) testattiin, onnistutaanko pystyvyysuskomuksen muutoksella vaikuttamaan varsinaiseen aikomuksen muutokseen. Samalla testattiin myös asenteiden epäsuoraa vaikutusta pystyvyysuskomuksen kautta aikomuksiin. (Joensuu ym. 2014, 91.)

Osallistuminen aktiivisuutta edellyttävään yrittäjyyspedagogiikkaan lisäsi opiskelijoiden itseluottamusta ja vaikutti suoraan pystyvyysuskomukseen. Se puolestaan vaikutti muutokseen aikomuksissa. Muutokset asenteissa olivat keskeisessä asemassa, koska ne vaikuttivat muutokseen pystyvyysuskomuksessa, mutta myös muutokseen aikomuksissa. Kun asenteet muuttuivat positivemmiksi yrittäjyysuraa kohtaan, myös arvio pystyvyydestä toimia yrittäjänä parani. Tämän perusteella voidaan todeta, että pedagogisilla menetelmillä voi-

daan ainakin jossain määrin vaikuttaa pystyvyysuskomukseen ja sitä kautta epäsuorasti myös aikomuksiin. (Joensuu ym. 2014, 91–94.)

Jotta toimenpiteet olisivat vaikuttavuudeltaan mahdollisimman hyviä, on tärkeää tunnistaa ne opiskelijat ja opiskelijaryhmät, joille toimenpiteitä suunnataan. Esimerkiksi yrittäjyyspedagogiikan vaikutus pystyvyysuskomukseen on naisilla merkittävämpi kuin miehillä. Miehillä se ei itse asiassa vaikuttanut pystyvyysuskomukseen lainkaan. Koska yrittäjämäisyys ja pystyvyy-

Taulukko 2. Toimenpide-ehdotuksia yrittäjyysaikomusten luonteen mukaisesti luokitelluille opiskelijaryhmille (Joensuuta ym. 2014, 143 mukailten).

KOHDERYHMÄ	ENSISIJAISET TAVOITTEET	SISÄLTÖ	MENETELMÄT
SUOJELTAVAT	Yrittäjyysaikomusten toteutumisen tukeminen	Yritystoiminnan eri osa-alueisiin liittyvä tieto, liiketoiminnan kehittämiseen liittyvä osaaminen, alakohtainen tieto	Yrityshautomo-, yrittäjyysklinikka- tai yrittäjyyspolkutoiminta, omaan yrittäjyyteen kytkeytyvä HOPS, asiantuntijapooli (sekä oppilaitoksen omat että ulkopuoliset asiantuntijat), yrittäjämentorit, vertaistuki
SÄILYTETTÄVÄT	Yrittäjyysaikomusten ja innostuksen säilyttäminen, pystyvyysuskonuksen kehittäminen	Yritystoiminnan eri osa-alueisiin liittyvä tieto, tieto yrittäjyysuraan liittyvistä mahdollisuuksista	Projektityöt yritysten kanssa, kummi- ja kumppaniyritystoiminta, liiketoimintasuunnitelmien laatiminen, Nuori Yrittäjyys -toiminta ja virtuaaliyritystoiminta, liikeideakilpailut, osuuskuntatoiminta
KEHITETTÄVÄT	Yrittäjyysasenteiden ja -aikomusten kehittäminen	Tieto yrittäjän työstä	Tutustumiskäynnit erilaisiin yrityksiin, yrittäjien vierailut koulussa, yrittäjyystarinat ja muut narratiivisuuteen nojaavat menetelmät

uskomus vaikuttivat yrityksen perustamistoimien aloittamiseen, olisi tärkeää pyrkiä opintojen kautta kehittämään erityisesti naisten yrittäjämäisyyteen liittyviä piirteitä. Naisilla myös muutoksen asenteissa vaikuttaa muutokseen pystyvyydessä merkittävästi. (Joensuu ym. 2014, 93–94, 96–97, 136–137.)

Tulosten perusteella opiskelijat luokiteltiin yrittäjyysaikomusten suhteen kolmeen ryhmään: suojeltavat, säilytettävät ja kehitettävät. Kullekin ryhmälle kohdennettiin ammattikorkeakouluissa jo käytössä olevia yrittäjyyspedagogisia menetelmiä sen mukaisesti, miten niillä ajatellaan voitavan vaikuttaa aikomusten kehittämiseen (ks. taulukko 2) (Joensuu ym. 2014, 141–143.)

Korkeakouluopiskelijoissa olevan yrittäjyyspotentiaalın lisäämiseksi opiskelijoiden tietopohjaa yrittäjyydestä täytyy parantaa (asenteiden muuttamiseksi) ja saattaa opiskelijoita sellaisiin tilanteisiin, joissa he pääsevät kehittämään taitojaan ja osaamistaan yrittäjyyteen liittyvissä tehtävissä (pystyvyyden kehittämiseksi) (Joensuu ym. 2014, 134–137). Pelkät

yrittäjyyden johdantokurssit eivät lisää opiskelijoiden luottamusta omaan yrittäjyyskykyihin (ks. Pihkala 2008), vaan yrittäjyyttä tulee käsitellä laajemmin ja syvällisemmin, mikäli opintojen halutaan vaikuttavan positiivisesti yrittäjyysaikomuksiin. Sellaisten oppimistilanteiden tarjoaminen, joissa opiskelija saatetaan omalle epä-mukavuusalueelleen, monialaisiin ja ennakoimattomiin tilanteisiin, vahvistaa opiskelijoiden luottamusta itseensä ja osaamiseensa.

Myös Opetus- ja kulttuuriministeriön yrittäjyyttä koskevassa kannanotossa (Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat 2009, 1) kiinnitetään huomiota opiskelijoiden mahdollisuuteen olla suorassa vuorovaikutuksessa reaali maailman, yrittäjyyden ja erilaisten asiantuntijaverkostojen kanssa siten, että opetus rakentuu ongelmanratkaisulle ja vuorovaikutukselle, opiskelijan oman aktiivisuuden merkitystä korostaen. Yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristössä tulee antaa opiskelijalle vastuuta, kannustaa häntä tekemään itse, ohjata oppijaa havaitsemaan mahdollisuuksia ja tukea niihin tarttumista, vahvistaa oivaltavaa ja keksivää oppi-

mista, tukea luottamusta omaan kykyihin, suoda mahdollisuuksia riskien ottamiseen sekä ohjata tavoitteelliseen työskentelyyn toisten kanssa. (Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat 2009, 1.)

LOPUKSI

Pedagogisilla toimenpiteillä on siis tutkitusti vaikutusta opiskelijoiden yrittäjyysaikomuksiin. Aktiivisuutta edellyttävän yrittäjyyspedagogiikan vaikutuksia ei kuitenkaan välttämättä voida nähdä suoraan käyttäytymisen muutoksina eli opintojen aikana perustettujen yritysten lukumääränä. Senpä vuoksi yrittäjyyttä tukevien toimenpiteiden vaikuttavuutta tulee maltaa arvioida pidemmällä aikajänteellä ja laajempaan, opiskelijoiden työelämävalmiuksia kaikin puolin vahvistavana toimintana.

Lapin ammattikorkeakoulussa on jo olemassa eriasteisina ja eri tavoin toteutettuina näitä suosituksen mukaisia menetelmiä. Tarvetta on kuitenkin opiskelijoiden yrittäjyysaikomuksiin liittyvän tietoisuuden lisäämiseen sekä selkeän opiskelijan yrittäjyyspolkukokonaisuuden rakentamiseen. Myös systemaat-

minen ja jatkuva menetelmien ja toimenpiteiden kehittäminen on tärkeää. Tähän tarpeeseen on Unelmatehdas-hankkeessa pyritty vastaamaan.

Koska opiskelijoiden yrittäjäyysaikomusten taustalla vai-

kuttaa vahvasti se, millaiset ovat heidän asenteensa yrittäjäyysuraa kohtaan ja miten lähiympäristö tukee mahdollisia yrittäjäyysahaveita, on erityisen tärkeää myös se, että oppilaitos yhteisönä luo yrittäjäyysmyönteistä ilmapiiriä ja

toimintaa. Tulisi oivaltaa porukalla, että meidän jokaisen asennoitumisella ja teoilla on ratkaiseva merkitys!

LÄHTEET:

Ajzen I. 1991. The Theory of Planned Behavior. *Organizational behavior and human decision processes* 50(2), 179–211.

Joensuu, S., Varamäki, E., Viljamaa, A., Heikkilä, T. & Katajavirta, M. 2014. Yrittäjäyysaikomukset, yrittäjäyysaikomusten muutos ja näihin vaikuttavat tekijät koulutuksen aikana. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja A. Tutkimuksia 16.

Pihkala, J. 2008. Ammattikorkeakoulutuksen aikaiset yrittäjäyysintentioiden muutokset. Opetusministeriön julkaisuja 2008:1. Helsinki.

Stenholm, P., Suomalainen, S., Kovalainen, A., Heinonen, J. & Pukkinen, T. 2014. Global Entrepreneurship Monitor. Finnish 2013 Report. Tutkimusraportteja A1/2014. Turun yliopisto.

Varamäki, E., Heikkilä, T. Katajavirta, M. & Joensuu, S. 2013. Entre Intentio. Tuloksia amk-opiskelijoiden yrittäjäyysasenteista ja -aikomuksista – lukuvuoden 2012-13 tuloksia. Powerpoint-esitys 1.4.2013. Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

Yrittäjäyyskasvatuksen suuntaviivat. Opetusministeriön julkaisuja 2009:7. Helsinki.

TERVEYDENHUOLLON TULEVAISUUDENKUVIA KEHITTYVÄN TEKNOLOGIAN VALOSSA

- *SUSANNA DAHL*

Suuret ikäluokat tarvitsevat tulevaisuudessa terveydenhoidon palveluita kaksi kertaa enemmän kuin nykyisin. Ongelmallista on se, että hoitotyön ammattilaisia ei ole riittävästi, vaikka koulutuspaikkoja on lisätty. Tutkimusten mukaan vuoteen 2025 mennessä suomalaisessa terveydenhuollossa on ainakin 20 000 työntekijän vaje (Koponen ym. 2012). Tarvitsemme ulkomaalaisia terveydenhuollon ammattilaisia huolehtimaan ikääntyvästä väestöstä vai onko ratkaisu tulevaan työvoimapulaan jatkuvasti kehittyvässä teknologiassa?

Ihmiset ovat aiempaa tietoisempia terveyden perusedellytyksistä; he ovat valveutuneita ja kiinnostuneita omasta terveydestään ja hoitomahdollisuuksista. Jatkuvasti kehittyvän teknologian

myötä olemme matkalla kohti terveempää tulevaisuutta. Teke-sin julkaisu Suomisen perheestä 2040 visioi tulevaisuutta radikaalisti, mutta kaikki on mahdollista (Ahonen ym. 2013). Suomisen perheen saattelemana herää toive siitä, että nykypäivänä vielä valloillaan olevat kansantaudit ovat tulevaisuudessa vain kalpea muisto kansamme huonosta terveydestä.

Tekniikka & talous -lehden artikkelissa on kerrottu professori Robert Langerista, jonka mukaan täsmälääkitys on tulevaisuuden superparantaja. Biomateriaaleista voidaan valmistaa uusia kolmiulotteisia kudoksia, jopa elimiä. Keinoidia käytetään jo palovammojen hoidossa. Langerin tutkimusryhmä on kehitellyt myös täsmälääkkeitä. Lääke voi-

daan annostella suoraan sairaaseen kudokseen, josta se voidaan vapauttaa halutulla tavalla siten, että kehon ulkopuolinen kudosis vaurioituu (Raunio 2009).

Tulevaisuuden hoitomuotoja kehitetään jatkuvasti. Näen, että vuonna 2040 täsmälääkkeitä, biomateriaaleja, geeniterapiaa ja kantasoluhoitoja saa jokainen niitä tarvitseva. Syöpäsairaudet ovat voitettavissa, perinnölliset sairaudet hoidetaan tai ennaltaehkäistään geeniterapialla. Viallisen geenin tilalle vaihdetaan terve geeni. Näiden hoitojen myötä esimerkiksi suomalaiset kansantaudit ovat hallinnassa. Perustautia sairastavilla ihmisille on asennettu ihon alle mikrosiru, joka toimii lääkeannostelijana. Laite tarkkailee elimistön tilaa ja vapauttaa lääkettä tarpeen mukaan

juuri sinne elimistön osaan, missä lääkitystä tarvitaan. Lääkeannostelijaa on kehittänyt professori Langerin tutkimusryhmä (Raunio 2009).

TEKNOLOGIASTA APU HOITAJAPULAAAN

Tulevaisuudessa kehittyneen teknologian, kantasoluhoidojen, geeniterapian ja täsmälääkkeiden kehittymisen myötä suomalaiset ovat näkemykseni mukaan varsin tervettä kansaa. Vuosituhannen alussa vallalla olleet elintaso- ja kansantaudit ovat hallinnassa, jopa katoamassa. Sairaudet ovat vuosien saatossa vähentyneet huomattavasti. Sairauksien hoitomuodot ovat parantuneet ja sairauksien ennaltaehkäisy on huippuluokkaa. Nuorempi väestö on tervettä ja elinvoimaista. He ovat syntyneet kultalusikka suusaan terveeseen yhteiskuntaan.

Hoitotyö on kokenut monenlaisia murros- ja siirtymävaiheita viimeisen parinkymmenen vuoden aikana. Teknologian kehittymisen myötä käytössä ovat muun muassa sähköiset potilas-tietojärjestelmät, jotka kehittyvät jatkuvasti. Kirurgian puolella on jo vuosia sitten uutisoitu robo-

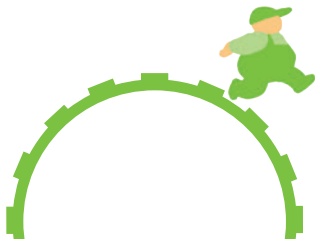
tista, joka suorittaa eturauhasen liikakasvusta kärsiville miehille eturauhasen höyläyksiä. Ventilaattorit annostelevat anestesian ylläpitoon tarvittavia kaasuja jokaisen potilaan henkilökohtaisen tarpeen mukaan.

Tarvitsemmeko todella hoitajia ulkomailta? Onko tulevaisuudessa terveydenhuollon ammattilaista jopa ylitarjontaa, mikäli teknologian kehitys jatkuu kiivaana? Suomisen perhe 2040 kirvoitti haluni visioida tulevaisuuden terveydenhoitajan työtä ja asiakaskuntaa.

Tulevaisuudessa terveydenhuollon asiakkaat ovat nykyistä vaativampia. He ovat sisäistäneet terveyden merkityksen osana kokonaisvaltaista hyvinvointia. Oikeanlaista hoitoa osataan vaatia ja arvostaa. Yhteiskunnan normien mukaan elävät ihmiset ovat hyvinvoivia niin fyysisesti, psyykkisesti kuin henkisesti.

Terveydenhoitajan työ on suuressa arvossa. Hän tekee työ-

tään interaktiivisesti, vaikka aurinkotuolissa leväten. Suomisen perheessä 2040 visioitiin älyvaatteita (Ahonen ym. 2013, 13). Ne seuraavat elimistön toimintaa ja kriittisiä muutoksia elimistön tilassa. Minun visiossani ihmisillä on kodeissaan sensorit, joihin he joka aamu herättyään asettavat etusormensa. Sensori mittaa sormesta yksilöllisen tarpeen mukaan tarvittavat parametrit. Laite antaa suosituksia muun muassa päivittäisestä liikunnantarpeesta, ruokavaliosta, sosiaalisista kontakteista, harrastuksista ja levon tarpeesta. Sensori havaitsee myös mahdolliset ongelmat, jotka voivat vaarantaa yksilön terveyttä. Ongelmien ilmaantuessa sensori antaa suosituksia siitä, miten yksilö voi edistää terveyttään. Jos ilmenee vakavia ongelmia, sensori lähettää automaattisesti hälytyksen terveydenhoitajien tietokantaan. Ongelman tason mukaan sensori ohjaa yksilön hoidon tarpeen arviointiin juuri hänen ongelmaansa erikoistuneeseen yk-

sikköön tai tarvittaessa hälyttää apua paikalle. Kaikki tiedot siirtyvät terveydenhoitajien tietokantoihin. Näin ollen tulevaisuudessa kontaktit terveydenhoitajan ja asiakkaan välillä ovat interaktiivisia, kasvatusten tavataan hyvin harvoin. Tekesin Suomisen perhe 2040 -julkaisua kommentoineen asiantuntija Ohto Kannisen mukaan etätö voi parhaimmillaan helpottaa työn ja muun elämän yhteensovittamista ja siten lisätä työn viihtyvyyttä (Ahonen ym. 2013, 13).

Nykyisin on käytössä automaattiset ja puoliautomaattiset defibrillaattorit, jotka neuvovat aloittamaan elvytyksen. Tulevaisuuden defibrillaattori on pieni ihon alle asetettu mikrosiru. Tämä mikrosiru seuraa jatkuvasti ihmisen tärkeitä elintoimintoja. Mikäli sydän pysähtyy, tämä minimaalinen defibrillaattori aloittaa elvytyksen, hälyttäen samalla apua paikalle. Tällä tavoin teknologia on merkittävässä osassa äkkikuolemien ehkäisyssä.

Muutosjohtaja Risto Linturi on kertonut Suomisen perhe 2040 -julkaisussa, kuinka elintoimintojen jatkuva monitorointi tulee muuttamaan terveydenhuoltoa ja meidän elämäämme monin tavoin. Organisaatioita ja asenteita tulee kehittää määrätietoisesti, jotta itsediagnostiikan ja tietojärjestelmien hyödyntäminen onnistuisi. (Ahonen ym. 2013.)

YRITTÄJYYS

TERVEYDENHUOLTOALALLA Ihmisten tietoisuus omasta hyvinvoinnista ja sen kokonaisvaltaisesta merkityksestä kasvaa, kun tietoa on saatavilla yhä enemmän. Asiakkaat odottavat hoitotyön ammattilaisten vastaavan heidän yksilöllisiin tarpeisiinsa. Ihmiset osaavat etsiä tietoa terveydentilastaan ja erilaisista sairauksista internetistä. Kaikki tämä aiheuttaa osaltaan paineita hoitotyön ammattilaisille. Kehittyvä teknologia voi auttaa hoitoalan työntekijöitä vastaamaan ammattinsa lisääntyviin haasteisiin.

Yksityisen sektorin rooli terveydenhuollossa kasvaa tulevaisuudessa. Julkinen sektori on ylikuormittunut, eivätkä asiat siellä aina suju kovin jouhevasti eivätkä nopeasti. Terveydenhuollon yksityistäminen on tulevaisuuden trendi. Terveydenhuollon palveluiden keskittäminen tai jakaminen yksityisen ja julkisen sektorin kesken on kallista yhteiskunnalle, yhteisölle ja yksittäiselle asiakkaalle. Sekä julkisen että yksityisen terveydenhuollon yksiköt ostavat nykyisinkin palveluita toisiltaan. Ostopalveluissa liikkuvat suuret setelit. Tulevaisuudessa siirrytään palvelusetelijärjestelmään, jolla yksittäiset henkilöt voivat ostaa terveydenhuoltopalveluita tarvitsemiltaan toimitsijoilta.

Yksityisiä terveydenhuollon palveluita on avattu ympäri Suomea. On perustettu lukuisia yksityisiä sairaanhoitajan vastaanottoja ja esimerkiksi yksityinen dialyysiklinikka. Uuden päivystysasetuksen myötä synnytys-

osastoja on lakkautettu ja moni niistä on lakkautusuhan alla. Kun synnytysmatkat pitenevät, monet raskaana olevat joutuvat siirtymään kotoansa lähemmäksi synnytyssairaalaan hyvissä ajoin ennen laskettua aikaa. Mielestäni tulevaisuudessa yksityisille synnytysklinikoille on kysyntää ja valveutuneet terveydenhuollon ammattihenkilöt tulevat vastaamaan tähän tarpeeseen.

Terveydenhuolto elää uutta murrosta; muutoksia tulee väistämättä. Ammattinimikkeet

tulevat muuttumaan työnkuvien muuttuessa. Terveydenhoitajista ja sairaanhoitajista tulee työyksiköiden tai yhteisöjen tiiminvetäjiä ja koordinaattoreita. Ajan myötä perinteiset hoitoalan ammattinimikkeet jäänevät historiaan.

LÄHTEET :

Ahonen, M., Niemi, V. & Nurmenniemi, K. 2013. Suomen Perhe 2040. Katsaus tulevaisuuteen. Tekes, Katsaus 302/2013. Viitattu 13.11.2014 http://www.tekes.fi/Julkaisut/Tekes_Suomisen_perhe_2040.pdf

Koponen, E.-L., Laiho, U.-M. Laiho & Tuomaala, M. 2012. Mistä tekijät sosiaali- ja terveysalalle – työvoimatarpeen ja -tarjonnan kehitys vuoteen 2025. TEM-analyseja 43/2012. Viitattu 13.11.2014 www.tem.fi/files/34537/sosiaali-_ja_terveysala.pdf

Raunio, H. 2009. Täsmälääkkeet ovat tulevaisuuden superparantajia. Viitattu 13.11.2014 <http://www.tekniikkatalous.fi/innovaatiot/tasmalaakkeet+ovat+tulevaisuuden+superparantajia/a203130>.

KOHTI YKSILÖLLISTÄ JA VASTUULLISTA TERVEYDENHUOLTOA

- ANNA-REETTA KULPPI

Nykyisen terveydenhuollon sanotaan olevan ennennäkemättömässä muutoksessa, kulttuurisessa paradigmassa, jonka seurauksena on aivan uudenvuotinen terveysjärjestelmä. Terveydenhuollon muutosta voidaan ennakoitaa ns. megatrendeillä eli suurilla kehitysaalloilla, jotka näyttävät suuntaa tulevaisuuden merkittävimpiin muutoksiin. Megatrendiksi vuoteen 2020 mennessä on luokiteltu muun muassa suurten ikäluokkien eläköityminen. (Terveydenhuolto 2015.) Toinen tärkeä muutos on 75 vuoden iän saavuttavien määrä, sillä sen myötä vaikeasti hoidettavien potilaiden määrä kasvaa nopeasti. Keskimääräisen eliniän nousu lisää myös hoidettavien määrää; etenkin kansansairaudet, kuten diabetes ja masennus, saattavat alkaa madaltaa eliniänodotetta. Teknologian kehitys mahdollistaa muun muassa uudenvuot-

ten materiaalien, kuten keinoelinten, käytön ja tuo markkinoille uusia lääkkeitä, kuten aids-rokotteen. (Terveydenhuolto 2015.) Samalla luodaan lisää paineita terveydenhoitoalan koulutukselle ja osaavan työvoiman saannille. Verkostoituminen, kansainvälisyys ja monikulttuurisuus on kaikki määritelty terveydenhuollon tuleviksi megatrendeiksi (Joutsenkoski 2013, 10–11.) Syrjäytyminen, etenkin yhdistettynä päihteidenkäyttöön, on tulevaisuudessakin ongelmana (Terveydenhuolto 2015). Ympäristökijät nousevat yhä merkittävämpään rooliin, koska ilman saastuminen alkaa olla yksi merkittävimmistä terveysuhkista suurille ihmisjoukoille (Joutsenkoski 2013, 10–11).

Teknologian lisäksi toinen merkittävä muutos terveydenhuollossa on professionaalinen muutos ammattien välillä. Sai-

raanhoitajan ammatti lienee voimakkaimmassa muutosvirrassa; erikoistumiseen panostetaan tulevaisuudessa nykyistä enemmän, vastuu ja päätöksenteko luovutetaan yhä enenevässä määrin hoitajille ja asiakkaalle itselleen, ja teknologian kehitys sekä muuttuminen vaativat ammatilta yhä enemmän (Terveydenhuolto 2015). Johtamistaidot, eettinen toiminta ja päätöksenteko, ohjaus ja opetus, yhteistyökyky sekä yhteiskunnallinen toiminta kuuluvat kaikki hoitajan lähitulevaisuuden toimenkuvaan kliinisen hoitotyön ja lääkehoidon ohella. Uudistuva työrooli voi vaarantaa osaavan työvoiman saannin. Tällöin työnjohdon ja koulutuksen merkitys kasvaa: alasta tulisi tehdä vetovoimaisempi ja henkilökunnan hyvinvointiin tulisi panostaa yhä enemmän. (Joutsenkoski 2013, 19.)

On myös mielenkiintoista nähdä, miten palveluiden laajentuminen ja yritysten yhteistyö muuttavat terveydenhuoltoa. Yritykset kansainvälistyvät ja palvelujen viennin edistämiseen panostetaan enenevässä määrin. Tämä koskee myös terveydenhuoltoalaa. Monilla hoitoalan ammattilaisilla on myös jokin toinen (aikaisempi) ammatti ja ura. Milloin hoitoalalla aletaan yhdistää työntekijöiden osaamista niin, että se mutkattomasti avaisi potilaille ovet eri hyvinvoinnin muodoille?

Yrittäjyyden merkitys hoitoalalla kasvaa. Yrittäjyyttä tulisikin hyödyntää tulevaisuudessa nykyistä enemmän; julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö ja yhteensulautuminen voisi olla nykyistä luontevampaa. Esimerkiksi yksityisten, kodinomaisten synnytyskotien suosio maailmalla kasvaa. Uuden, terveellisemmän elämäntyylin hallinta voi olla vaikeaa, vaikka jokin puhjennut sairaus sitä edellyttäisi. Yksityiset ”terveystuvat” vaikka kurssimaisina kokonaisuuksina voisivat olla hyvä keino opetella uusia elämäntapoja liikuntaohjaajan ja ravintovalmentajan avustuksella. Ennaltaehkäisevästi ”terveysleirejä” voisi

järjestää jo lapsuudesta saakka.

Kliinisuuden, teknologian ja lääkehoitokeskeisen hoitoyhteiskunnan rinnalla ollaan pikkuhiljaa aistimassa paluuta lempeämpään malliin. Maailma on länsimaissa muuttumassa yksilön hyvinvointia korostavampaan suuntaan. Esimerkiksi vanhusten hoidosta puhutaan otsikoissa jatkuvasti. Lempeämpiä hoitomuotoja haetaan ja kaivataan, kunhan resurssit antaisivat myöten. Suunnannäyttäjinä tässä ovat toimineet muun muassa synnytysosastot. Vielä kolmekymmentä vuotta sitten äidit näkivät vauvojaan vain syöttöjen ajan; muuten he ihailivat vastasyntyneitä lasiseinän lävitse. Kiintymyssuhdeteorian hyväksymisen myötä lapset on ”annettu takaisin äitien syliin”. Nykyään vierihoidoa toteutetaan tauotta ja hoitovastuu on siirretty äideille. Baby-friendly -merkin saaneet sairaalat yleistyvät, mutta milloin tyyli siirtyy muille osastoille? Human-friendly osastotoiminta tai vanhustyö ei kuulosta lainkaan hullummalta. Sosiaalisten kontaktien runsaus, lempeät virikkeet ja kosketus saattavat vaikuttaa merkittävästi hoitoprosessin kulkuun. Vierihoidosta on

saatu hyviä tuloksia myös kehitysvammaisten potilaiden hoidossa ja psykiatrisella osastolla (Innokylä 2013).

Personal trainerit ja life-coachit (henkiset valmentajat) ovat nykypäivää ja kertovat ihmisten janosta löytää sisäinen hyvinvointi ja rauha. Tulevaisuuden terveydenhuolto tuskin voi olla huomioimatta sitä, että viriketulvien ja stressin keskellä yksilö kaipaa henkistä ja fyysistä tasapainoa. Miten terveydenhuolto voisi vastata tähän tarpeeseen? Jooga- ja meditaatiokurssit loppuunpalamisesta kärsiville työterveyshuollossa, hyvinvointihoitolat mindfulness-luentoineen päihderiippuvaisille, osaavaa ravintovalmennusta ja elämäntapaohjausta diabetes-potilaille – nämä voisivat olla esimerkkejä yksilökeskeisemmästä hoidosta, jossa asiakkaalla on nykyistä enemmän vastuuta oman hoitonsa kulusta ja toipumisestaan, henkisesti ja fyysisesti.

Ensi vuonna valmistuvana terveydenhoitajana odotukseni tulevasta työelämästä ovat korkealla. Haluaisin päästä työskentelemään ihmisten parissa nimenomaan ennaltaehkäisijänä

ja neuvonantajana, jonka avulla mahdolliset terveystriskit saadaan hallittua tai ainakin pysymään mahdollisimman vähäisinä. Haaveiden tulevaisuuden maailmasta, jossa ihmiset haluavat olla terveitä ja kaipaavat kokonaisvaltaista hyvinvointia, kansansairaudet voidaan unohtaa entisajan huonojen elintapojen väistämättöminä seurauksina ja ihmistä hoidetaan

lähimmäisenä. Haaveideni tulevaisuuden maassa luontoa kunnioitetaan riistämättä ja tunnustetaan sen vaikutus meidän hyvinvointiimme. Lempeät kädet tekevät työtä, jonka keskeinen tehtävä on ollut aina sama: vastuu hyvästä.

LÄHTEET

Innokylä 2013. Viitattu 14.11.2014 <https://www.innokyla.fi/web/malli219928>.

Joutsenkoski P. 2013. Sairaanhoidajan tulevaisuuden haasteet. 2013, Tampereen ammattikorkeakoulu, opinnäytetyö. Viitattu 2.10.14 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/58089/Joutsenkoski_Paivi.pdf?sequence=1

Mannila, S. & Parviainen, U. 2010. Attraktiivinen Suomi. Terveydenhuollon osaajien liikkuvuuden edistäminen. Terveydenhuollon osaajien liikkuvuuden edistäminen 1.11.2008 -31.12.2010. Loppuraportti. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri. Viitattu 14.11.2014 http://www.tem.fi/files/33672/Loppuraportti_Attraktiivinen_Suomi.pdf

Sairaanhoidajaliitto. 2011. Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus Viitattu 2.10.2014 https://www.sairaanhoidajaliitto.fi/viestinta/yhteiskunnallinen_vaikuttaminen/pohdintoja-terveydenhuollosta/?x58802032=73869557

Terveydenhuolto 2015. 2014. Viitattu 13.11.14 <http://tymi.fakiirimedia.com/esitykset/popup.php?esitys=22&teksti=Taustaa>

IDEOINNIN SIETÄMÄTÖN KEVEYS

Luovuus tuottaa uusia ideoita. Tästä näkökulmasta joku voisi ajatella, että ei voi ideoida ja keksiä uutta, koska ei ole luova. Päinvastoin: ”ei luovana” itseään pitäväkin voi oppia ainakin jokseenkin luovaksi. Ainakin Kosken ja Tuomisen (2010) mukaan. Heidän mukaansa luovuus sekoitetaan usein virheellisesti taiteellisuuteen. Myös luovuutta ja lahjakkuutta tutkinut professori Kari Uusikylä toteaa kaikkien olevan kykeneviä luovuuteen. Persoonallisuus ei määrittele henkilön luovuutta (ks. Uusikylä 2012). Yleisen ajatuksen mukaan mestariksi tullaan noin 10 000 tunnin harjoittelulla. Jokseenkin taitavaksi voi näin ollen tulla myös vähän vähemmällä.

Reunanen (2011, 6) puolestaan avaa luovuuden ja idean suhdetta. Hänen mukaansa idea

on luovuuden kohde, jossa ideoita käytetään keksimisen välineenä ja tuotteena. Aistimellinen luovuus liittyy mielikuvitukseen, kun taas älyllistä luovuutta hyödyntämällä synnytetään ideoita ja näin ideointi voidaan liittää älylliseen luovuuteen. Santonen ym. (2007) pitävät ideaa jokaisen innovaation lähtökohtana. Luovuus siis synnyttää ideoita ja ideat synnyttävät innovaatioita.

Vakavasti puhuen, tämän päivän työelämää heiluttelevat muutokset ajavat meidät tilanteeseen, jossa keskiöön nousevat taito etsiä uusia ratkaisuja ja kyky toimia yrittäjämäisellä asenteella. Luovia ja yrittäjähenkisiä ihmisiä kuvataan usein samoin tunteimerkein, joten kyse on loppujen lopuksi samasta asiasta. Työelämä siis vaatii meitä olemaan luovempia. Luovuuden, ideointikyvyn ja yrittäjyyden edistäminen on tärkeää, vaikka se ei tekisikään

meistä kaikista yrittäjiä.

Luovuuden synnyttäminen ja sen ruokkiminen on paitsi tarpeellista myös mahdollista. Kosken ja kumppaneiden (2005, 34) mukaan luovan toiminnan puute on tylsistyttävää, turhauttavaa ja näivettävää. Aivoja voi kuitenkin kehittää ja luovuutta harjoittaa. Luovuuteen ja idearikkauteen voidaan löytää useita näkökulmia, mutta loppujen lopuksi ne syntyvät kuitenkin kyvystä katsoa asioita uusista näkökulmista ja yhdistellä asioita uudella tavalla. Ja kyvystä heittäytyä. Simple as that. Näistä lähtökohdista on kehitetty Unelmatehtaan ideointipeli (ks. kuvat 1–4).

PELISTÄ POTKUA IDEOINTIIN

Idea Unelmatehtaan ideapelin kehittämisestä sai alkunsa Keksinösaatiön AMK Tuotevälän kanssa tehdystä yhteistyöstä.

Tuoteväylään liittyen on kehitetty fyysinen peli, Innopeli®, jonka tarkoituksena on tehdä ideointiprosessia ja Tuoteväylä-palvelua tunnetuksi ammattikorkeakoulujen opiskelijoille ja henkilökunnalle. Pelin kehittäjä Elina Stoor toimii ideakonsulttina yrityksessään iLme Innoroomsissa.

Tuoteväylä-yhteistyön myötä myös Unelmatehtaassa huomattiin, että pelin avulla ideointi on mainio keino saada aikaan luovaa pöhinää ja tunnistaa uusia ideoita ja ideoijia. Peli luo turvalliset puitteet ideointiin heittäytymiselle tehden prosessista leikkisää mutta samalla tietyllä tavalla tavoitehakuista. Unelmatehtaassa päätettiin siis suunnitella oma luovuutta ja ideointikykyä kehittävä peli. Pelin kehittämiseen päätettiin hakea vetoapua Elina Stoorilta.

Unelmatehdas-peli on

- Helposti lähestyttävä
- Yllättävä
- Outo
- Kodikas
- Humoristinen
- Herkkä
- Tsemppaava
- Nopea
- Dynaaminen

Peli alkaa lämmittelyllä ja yhteisten sääntöjen luomisella. Tämän jälkeen peli etenee prosessimaisesti siten, että alussa luodaan yksittäisiä ideoita, minkä jälkeen ryhmä yhdistelee ja prosessoi ideoita yhdessä erilaisia menetelmiä hyödyntäen.

Osallistujamäärä: Unelmatehdas-pelissä ei ole tarkkaan rajattua osallistujamäärää, vaan se on rakennettu toimimaan joustavasti ryhmäkoosta tai käytettävissä olevasta ajasta riippumatta. Ihanteellinen osallistujamäärä on kuitenkin 10–15 osallistujaa. Näin saadaan aikaan sopivasti liikettä kuitenkin ruuhkauttamatta peliä.

Aika: Peli vie noin 1–2 tuntia
Tarvikkeet:

- Pelin vetäjä (fasilitaattori, opettaja, ohjaaja)
- Pelitarvikkeet (sisältää muun muassa noppia, kuvakortteja, roolikortteja, munakellon sekä tuomarinpillin)
- Ohjekirja pelin vetäjälle sekä pelilomake osallistujille

Peli yhdistää erilaisia ideointimenetelmiä prosessiksi. Osallistujat muodostavat itse säännöt ja

Kuva 1. Unelmatehdas-pelin pelaajia ideointityössä (Kuva: Elina Stoor).

Kuva 2. Ideoiden työstöä pelaajien kesken (Kuva: Elina Stoor).

Kuva 3. Roolipeliä (kuva: Elina Stoor).

luovat luottamuksellisen ilmapiirin. Pelillisuus yhdistyy ideointiin itse luotujen sääntöjen noudattamisen ja pisteiden keräämisen kautta.

Peli on suunniteltu siten, että sitä on mahdollista hyödyntää pienimuotoisesti esimerkiksi luennoilla luomaan rentoa ilma-
piiriä ja synnyttämään liikettä ja tajunnanvirtaa. Peli aktivoi ajattelu-
maahan ja vinksauttamaan omaa ajattelua luovuudelle terveellä ta-

valla. Peliä ei tarvitse pelata alusta loppuun, vaan peliin kerättyjä ideointi-tekniikoita ja välineitä on mahdollista käyttää ja soveltaa erillisinä osina.

Pelissä syntyvät ideat eivät kaikki ole laisinkaan hyviä tai toteuttamiskelpoisia, eikä niistä lähde välttämättä syntyään suuria innovaatioita. Mahdollisuus on kuitenkin olemassa.

PELIN HENKI

Luova prosessi käynnistyy, kun ihminen kohtaa mieltään askarruttavan ilmiön (Santonen ym. 2007). Reunanen (2011) kuvaillee ideaa esiajatuksena. Usein, kun aloitetaan uutta tehtävää, on mielessä jo jokin alustava idea, joka auttaa meitä eteenpäin. Idea toimii siis lähtökohtana innovaatiolle. Pelissä syntyvät ideat eivät kaikki ole laisinkaan hyviä tai toteuttamiskelpoisia, eikä niistä

UNELMATEHDAS® -peli

Oivalla porukalla!

Kuva 4. Unelmatehdas-pelin kuvitusta (Kuvitus: Grafu/Sanna Keskiniva).

lähde välttämättä syntymään suuria innovaatioita. Mahdollisuus on kuitenkin olemassa.

Pelin tarkoituksena on luoda oikeanlaista ilmapiiriä ja innostaa ideoimaan saamalla aikaan askarruttavia yhdistelmiä ja hykerryttäviä ajatuksia. Peli kannustaa poikkeamaan pois tavallisista ajatusmalleista, jotka saavat meidät lokeroimaan itsemme luoviksi tai epäluoviksi ihmistyypeiksi. Keskeistä on positiivisuus ja kannustaminen. Unelmatehtaassa lähdettiin siitä ajatuksesta, että pelin henki ei ole Leijonan Luola -tyyppinen vaan pikemminkin päinvastoin: peli on syvimmältä olemukseltaan kultakalan avaruus. Toisaalta peli auttaa (lue: pakottaa) pelaajaa hyppäämään pois mukavuusalueelta – keksimään asioita, kertomaan ajatuksistaan ja ideoistaan, olivatpa ne kuinka hassuja tai omituisia tahansa.

LÄHTEET :

Koski, J.T., Tuominen, S. & Kärkkäinen, I. 2005. Luovan ajattelun käsikirja – Kuinka ideat syntyvät. WSOY.

Reunanen, J. 2011. Idea taiteessa ja tuotekehityksessä. Aalto Print.

Santonen, T., Kaivo-oja, J. & Suomala, J. 2007. Introduction to national open innovation system (NOIS) paradigm. A preliminary concept for interchange. FFRC eBook 8/2007.

Unelmatehdas. Oivalla porukalla. Pelin vetäjän käsikirja. 2014.

Uusikylä, K. 2012. Luovuus kuuluu kaikille. PS-kustannus.

UNELMATEHDAS TILANA

-ANU HARJU-MYLLYAHO JA MARJA LEMPIÄINEN

Unelmatehtaassa koettiin, että olisi tärkeää näkyä myös fyysisenä tilana. Unelmatehdas-tila on opiskelijoiden, mentoreiden ja yritysten edustajien kohtaamispaikka ja työpaja (Kuvat 1–4). Tila on luovuutta edistävä innovaatioympäristö, joka toimii kohtaamispaikkana. Tarkoituksena on saada aikaan ajatusten vaihtoa, josta syntyy uusia luovia ideoita. Luovuuden synnyttäjiksi voidaan nähdä sekä fyysinen että kulttuurinen ympäristö. Yksilöiden ja yhteisöjen luovuutta voi tukea tarjoamalla luovaa toimintaa tukevia toimintaympäristöjä. (Hirttiö 2013.)

Kuva 1. Työskentelyä Unelmatehtaassa (Kuva: Jesse Tamski).

Kuva 2. Unelmatehtaan työkaluja voi käyttää luovuuden ruokkimiseen sekä ideointiin ja protoiluun (Kuva: Jesse Tamski).

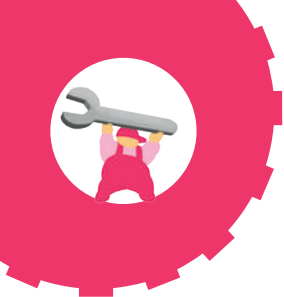

Kuva 3. Sisustuselementtinä käytettäessä projisoinnit rauhoittavat ja luovat tunnelmaa (Kuva; Jesse Tamski).

Kuva 4. Unelmatehtaan tilasta on moneksi (Kuva: Jesse Tamski).

Lähteet: Hirttiö, P. 2013. Työpaperi: Unelmatehtaan tilasuunnitelma (julkaisematon).

UNELMATEHDAS SUOSITTELEE – PERUSTIETOA ALKAVALLE YRITTÄJÄLLE

- ANU HARJU-MYLLYÄHO

Tästä koosteesta löytyy alkavan yrittäjän kannalta hyödyllisiä vinkkejä siihen, mitä toimijoita kannattaa yritystoiminnan alkutaipaleella hyödyntää ja mistä suunnittelu kannattaa aloittaa. Lisäksi täältä löytyy työkaluja itsenäisen työskentelyn tueksi.

ASIAANTUNTIJA-APUA IDEAN KEHITTÄMISEEN JA YRITYKSEN PERUSTAMISEEN

Monta palvelua samasta ovesta:
Yritys-Suomen palveluja koordinoi työ- ja elinkeinoministeriö (TEM). Palvelu kokoaa yhteen tärkeimmät kansallisella tasolla toimivat, yrittäjyyttä edistävät julkiset toimijat sekä lukuisia seudullisia yrityspalveluja. Yritys-Suomen palveluja tarjoavat muun muassa

- Ely-keskukset
- Finnvera
- Finpro
- Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)
- Suomen teollisuussijoitus
- Tekes
- TE-toimistot
- Tulli
- Verohallinto
- Seudulliset Yritys-Suomi-toimijat

Tuoteväylä: Tuoteväylä-palvelussa autetaan tekemään yksityisten ja yritysten keksinnöistä tuottavaa liiketoimintaa. Tuoteväylä-palvelua tarjoaa Ely-keskus.

www.yrityssuomi.fi

www.ely-keskus.fi

www.finnvera.fi

www.finpro.fi

www.prh.fi

www.teollisuussijoitus.fi

www.tekes.fi

www.te-palvelut.fi

www.tulli.fi

www.vero.fi

Yrittäjän tukipalvelut verkossa
Keksintösäätiö
Teknologiakeskukset
Suomen Yrittäjät
Elinkeinoelämän keskusliitto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Nuori yrittäjyys
Sitra

www.yrityssuomi.fi
www.keksintosaatio.fi
www.tekel.fi
www.yrittajat.fi
www.ek.fi
www.tem.fi
www.nuoriyrittajyys.fi
www.sitra.fi

TYÖKALUJA ITSENÄISEN TYÖSKENTELYN TUEKSI

Pohditko yrityksen perustamista? Perustietoa yrityksen perustamiseen ja idean suojaamiseen löytyy vaikkapa seuraavista oppaista.

Alkavan yrittäjän muistilista,
Yrityssuomi

Yrityksen perustajan opas,
Kauppakamari

Perustamisopas alkavalle yrittäjälle,
Uusyrittäjäkeskukset

Perustamisopas.fi

Yrityskatsaus

Työ- ja elinkeinoministeriö, TEM

Opas patentin hakijalle, PRH
IPR - Mitä se minulle kuuluu?, PRH

Patentti- ja rekisterihallitus

MISTÄ LIIKKEELLE? Olemme keränneet yhteen Unelmatehtaassa hyväksi koettuja työkaluja, joita voi hyödyntää oman idean jäsentämisessä ja toimintaympäristön kartoituksessa. Työkaluihin löytyy helposti valmiita pohjia ja ohjeita verkosta.

Business Model Canvas

Työkalu liiketoiminnan kehittelyyn ja kuvaamiseen. Aloita asiakkaasta ja etene ruuduissa ohjeiden mukaisesti. Lisätietoa: businessmodelgeneration.com

SWOT-analyysi

SWOT-analyysi on perinteinen mutta toimiva, nelikenttäanalyysinakin tunnettu työkalu liiketoiminnan tai idean nykytilan, mahdollisuuksien ja toisaalta heikkouksien hallintaan.

PESTE-analyysi

PESTE-analyysi auttaa hahmottamaan kokonaisvaltaisesti toimintaympäristön muutoksia ja niiden vaikutuksia omaan liiketoimintaan. Analyysi kattaa seuraavat näkökulmat:
P=Polittinen
E=Ekologinen
S=Sosiaalinen
T=Teknologinen
E=Ekonominen.

Liiketoimintasuunnitelma

Liiketoimintasuunnitelma sisältää perustiedot suunnitellusta yritystoiminnasta. Liiketoimintasuunnitelma sisältää muun muassa

- Liikeidean kuvauksen
- Kohderyhmän/asiakkaiden kuvauksen
- Talouslaskelmat

Ks. esim. yrityssuomi.fi/liiketoimintasuunnitelma

UNELMATEHDAS FACT SHEET

- Anu Harju-Myllyaho

- Tulevaisuus, työelämä
&
tuhannet tilaisuudet

Miksi mikä tahansa on mahdollista?

"Uskon, että kaikki keksimisen arvoinen alkaa olla keksitty. Uusille keksinnöille on enää hyvin vähän tilaa"

JULIUS FRONTINUS 1. VUOSISADALLA JKR.

TULEVAISUUDEN TYÖELÄMÄ
NÄYTTÄÄ ERILAISelta KUIN
MIHIN OLEMME TOTTUNEET.

Tulevaisuudessa ihmiset käyvät elämänsä aikana läpi lukuisia eri työtehtäviä, työpaikkoja, jopa useita eri uria. Tarvitsemme siis avarakatseisuutta ja uusia taitoja.

TULEVAISUUDEN
TYÖELÄMÄTAIDOT

Uteliaisuus
Laajojen kokonaisuuksien hallinta ja ongelmanratkaisu
Tiedonhallinta
Verkostoituminen ja sosiaalinen älykkyys
Oman osaamisen kehittäminen
Kyky oppia

VOI OLLA, ETTÄ
TULEVAISUUDEN TYÖTEHTÄVÄÄSI

EI OLE VIELÄ
KEKSITTY.

AMMATTEJA, JOITA EI
OLLUT VIELÄ 10VUOTTA
SITTEN:

Zumba instructor
Social media manager
Big data architect
App Developer
Data scientist
Beachbody coach

MIKÄ TAHANSA ON SIIS MAHDOLLISTA!
IT'S ALL UP TO
YOU!

90 % IHMISSISTÄ ON SITÄ MIELTÄ, ETTÄ YRITTÄJYYS ON ENNEN KAIKKEA MIELENTILA

KUVITTELE,
ETTÄ

EINSTEIN oli puhumaan oppiessaan neljä vuotta vanha

BILL GATESIN ensimmäinen yritys oli kaikkea muuta kuin onnistunut

Hehkulampun keksinyt THOMAS EDISON puolestaan epäonnistui yli 1000 kertaa ennen kuin sai lamppunsa toimimaan

SIR RICHARD BRANSON aloitti uransa myymällä joulukuusia

MADONNA rahoitti uransa alkuvaihetta työskentelemällä Dunkin' Donutsissa ja Russian Tea Roomissa

MUISTA
KUITENKIN:

”Kukaan ei voi olla alansa lahjakkuus olematta alansa asiantuntija. Ne, joilla on laaja tietopohja, voivat kehittää alansa luovasti.”

KARI UUSIKYLÄ, 2012

HARJOITUS TEKEE
MESTARIN;

Arvioiden mukaan noin 10 000 tuntia harjoitusta on riittävä määrä mestarin hiomiseen.

“Todellinen määrätietoisuus ei ala tehtävälliställä vaan listalla asioista, joita ei pitäisi tehdä.”

- JIM COLLINS -

“Valintamme määrittelevät meitä enemmän kuin kykymme.”

- J. K. ROWLING -

“Älä koskaan ajattele pienesti!”

- ARNOLD SCHWARZENEGGER -

“Imagination is more important than knowledge.”

- EINSTEIN -

LÄHTEET:

<http://www.entrepreneur.com/article/228313>

<http://www.entrepreneur.com/article/228067>//www.samk.fi/ajankohtaista/1/laatupaallikko_erja_kuurila_vaitteli

<http://www.forbes.com/sites/meghancasserly/2012/05/11/10-jobs-that-didnt-exist-10-years-ago/>

http://www.iftf.org/uploads/media/SR-1382A_UPRI_future_work_skills_sm.pdf

<http://www.theguardian.com/money/work-blog/2013/apr/04/five-jobs-didnt-exist-10-years-ago>

<http://visual.ly/top-10-job-titles-didnt-exist-5-years-ago>

Jim Collins. 2014. Nordic Business Forum 2014.

Arnold Schwarzenegger. 2014. Nordic Business Forum 2014.

Tulevaisuus2030. 2014. <http://tulevaisuus.2030.fi/millaista-suomea-tavoittelemme/tulevaisuuden-tyoeelaemae/>

Kari Uusikylä. 2012. Luovuus kuuluu kaikille. PS-Kustannus. Juva.

TEKIJÖIDEN ESITTELYT

Heidi Alariesto, yrittäjä, Sijaishaltija Oy

Susanna Dahl, leikkaus- ja anestesia sairaanhoitaja, terveydenhoitajaopiskelija, Lapin ammattikorkeakoulu, Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, Rovaniemi

Rami Eronen, kuvataiteiden opiskelija, Lapin ammattikorkeakoulu

Annu Haaranen, matkailutyöntekijä sekä johtamisen ja markkinoinnin opiskelija, Lapin yliopisto

Anu Harju-Myllyaho, Restonomi YAMK, projektisuunnittelija, Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti/Lapin yliopisto

Milla Hirvaskari, restonomi YAMK, projektipäällikkö, Lapin ammattikorkeakoulu

Jonna Jakkila, opiskelija-aktiivi, tradenomiopiskelija, Lapin ammattikorkeakoulu

Raimo Jänkälä, kehittämisspällikkö, Lapin yliopisto

Venla Kaasinen, kuvataiteiden opiskelija, Lapin ammattikorkeakoulu

Anna-Reetta Kulppi, terveydenhoitajaopiskelija, Lapin ammattikorkeakoulu, Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, Rovaniemi

Jukka Lauri, lehtori, Lapin ammattikorkeakoulu, Kauppa ja kulttuuri

Marja Lempiäinen, lehtori (yrittäjäyys), HTM, Lapin ammattikorkeakoulu, Matkailupalvelut

Rauno Rusko, yliopisto-opettaja, Lapin yliopisto

Satu Söderlund, restonomi, tradenomiopiskelija Lapin ammattikorkeakoulu

Satu Valli, lehtori, Lapin ammattikorkeakoulu, Kauppa ja kulttuuri

UNELMATEHDAS – OIVALLA PORUKALLA!

*”Think left and think right and think low and think high.
Oh the things you can think up if only you try!”*

-Dr. Seuss

Maailma muuttuu ja työelämämme muuttuu sen mukana. Työelämä vaatii tulevaisuuden osaajilta yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä asennetta. Lapin korkeakoulukonsernin Unelmatehdas-hankkeessa on haluttu kannustaa opiskelijoita aktiivisuuteen, rohkeuteen ja uskallukseen.

Unelmatehtaassa on pyritty ohjaamaan opiskelijoiden ideoita alkuvaiheesta lähtien. Lisäksi on pyritty muovaamaan mukana olleiden organisaatioiden kulttuuria ideointia ja yrittäjyyttä tukeväksi. Luovan ilmapiirin synnyttäminen ja kannustava asenne yrittäjyyteen ei tee kaikista yrittäjiä mutta saa ehkä ajattelemaan yrittäjyyttä yhtenä uravaihtoehtona.

Unelmatehdas - Oivalla porukalla! kokoaa yhteen erilaisia näkökulmia ja kokemuksia yrittäjyydestä ja ideoinnista.

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

 UNIVERSITY OF LAPLAND
LAPIN YLIOPISTO

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

ISBN 978-952-316-047-7

